

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVACS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Srada Petru Maior 1.	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Tekintsetek a Megfeszítettre!

Minél jobban távolodunk a földtől, annál nagyobb területet képes átfogni tekintetünk, annál egységesebben, annál összefüggőbben látjuk az egésznek a képét. És valahogy így van ez akkor is, mikor attól a földtől távolodik az ember, amelyen született, mely ápolta, nevelte és megértette. Így voltunk mi is, öt magyar református theológus, mindegyik más és más területről való, de mindegyik ugyanazon mélységes aggodással népe iránt a szívében. Ott az Alumnaeum ódon falai között, mikor valamelyik társunk szobájában esti áhitatra gyültünk egybe, kitárultak a szívek, lelkünket nagy és nemes elhatározások töltötték el, az odaadásnak és önfeláldozásnak gondolatai.

Kőberle professzor ur ethikai előadásai még mélyebben szívünkbe vésték a népünkkel szemben érzett felelősség érzését. És akkor Thurneyssen lelkész ur tanításai zuhantak sulyos pörölyként lelkünkre homiletikai szemináriumán: Nem eszmékre, nem elhatározásokra, nem is tettekre, hanem *egyedül és kizárólag az Igére* van szüksége az emberiségnek és így a mi népünknek is. Akkor leszünk lelkészek, akkor leszünk örállók, ha az Igét el tudjuk vinni hozzá, ha az örömhirt úgy tudjuk elvinni hozzá, hogy valóba örömhirt legyen számára. Ezt pedig *csak* akkor fogjuk tudni megtenni, ha a mi életünk, a mi szívünk, a mi lelkünk is telve lesz ezzel a boldogan megtapasztalt örömhirttel, mely úgy kell feszítse a lelkünket, mint a fésző bimbó a burkát. Igen, ha a mi lelkünkben is ott fog lebegni a husvétii asszonyoknak és pünkösdi tanítványoknak az az emberi szívbe bele sem férő kimondhatatlan öröme és boldogsága — Jézus, a Messiás, a mi Urunk és Megváltónk feltámadott, az Atya visszafogadott hajlékába és az Ő Szentlelke velünk van mindenütt!

Brunner Emil a Theologische Fachschaft estéjén a csoportmoz-

galomról tartott előadása során az egyház igaz fogalmát, ujszövetségi fogalmát tisztázta. Köberle professzor viszont feladataira, lehetőségeire mutatott rá. Mind a ketten pedig arra, hogy egyház csak ott van, ahol Krisztus van, ahol az Ige jelen van, ahol az egyházfegyelem, erkölcsfegyelem élesen megvonja az egyház fogalmának határait. Az Institutio szelleme hatotta át a hallgatóságot, úgy állt előttünk Kálvin, mint egyik híres németországi lutheránus templom festményén Keresztelő János, aki nem magára, hanem a Megfeszítettre mutat.

És így lassan-lassan világosodni kezdett a lelkünk. Nem a külső, nem a gazdasági nyomorúság a mi népünk súlyos keresztje, hanem, hogy nem látja a Megfeszítettet! Mint napot a fellegek, úgy takarják el a bűnök és hitetlenségek lelki szemei elől, egész élete elől Krisztust. És mint az áldott tavaszi napsugárban Isten kegyelme szól a földmivelőhöz, úgy szólt hozzánk a vigasztalás: Istennek véghetetlen kegyelme, hogy nem a földi dolgok, nem a földi jólét, hanem a megváltottság tapasztalása az ember boldogsága!

Mint egykor századokkal elébb és századokon át a mi külföldet járó diáktestvér őseink, mi is Krisztussal szivünkben az Igével ajkunkon jöttünk vissza a mi népünkhöz. És mikor most a mi egyházunk vezetőin át Isten az egész egyházkerületben való szolgálatra hív engem is, — alázatos és engedelmes lélekkel felelhetek csak: »Követlek Uram, valahová mégy!«

Feladatomat röviden tehát abban foglalhatom össze: Eszköz szeretnék lenni Isten kezében! Mint Keresztelő János, a Megfeszítettre szeretnék mindenkor és mindenütt rámutatni.

Méltóságos Püspök urunk és Főgondnok urunk, a belmissziói előadó úr és kerületünk minden vezetője, szüntelenül az egész egyházat látják szemek előtt, látóhatáruk kiterjed minden gyülekezetre. És ők a távlatból világosan látják, hogy minden gyülekezetnek egy a szüksége: A Megfeszített! A belmissziói utazótitkár hivatását ebben látom: Követként minden gyülekezethez elvinni a mindig ugyanazt az üzenetet tartalmazó levelet: Tekintsetek a Megfeszítettrel Másodszor: egyik gyülekezettől a másik gyülekezethez vinni ugyanezt az üzenetet: Tekintsetek a Megfeszítettre!

Tudom, hogy ez a legnehezebb szolgálat, hisz annyi minden elvonhatja figyelmünket a lényegről. Tudom, hogy olyan valaki járt előttem, kit Isten kegyelmes volt az Ige igaz hirdetésére felhasználni. — És megvallom, mikor először megtudtam, hogy a küldetést nekem kell vállalni, Jeremiás prófétával szólottam: »Ifjú vagyok én!« — de éreztem, hogy kell vállalnom a küldetést, ha

félek is, ha nem is akarnék menni. Mert Isten parancsolja. Ez az ítélet számomra, de ez a kegyelem is számomra. Hogy amit szólok, annak terhe alatt össze kell roskadnom, de szólanom kell:

»Mi pedig Krisztust prédikáljuk, mint megfeszítettet.«

Orth Győző
belm. utazótíkáár.

Tőkegyűjtés.

A tanítók régi jogos kívánsága közeledik a beteljesüléshez a kerületi nyugdíjintézet újjászervezésekor. Ennek az intézménynek lesznek tagjai a tanítók a jövőben. A nyugdíjtervezet áttanulmányozása után, a közben itt-ott elejtett megjegyzések figyelembevételével az Eriului-tantestület a közös vezetés és irányítás, de papiron külön kezelés mellett foglalt állást. A valóságban a megkülönböztetett nyugdíjak már különválasztják a tanítókat a lelkészekről, tehát, ha külön kezelést kérünk, tulajdonképpen nem kérünk új dolgot. A külön kezelési javaslatot tehát senki nem tarthatja sértő magatartásnak, még kevésbé tiszteletlenségnek a főhatóság ellen. Indokainkat részletekben kifejtve, illetékes körökhöz juttatjuk.

Ez alkalommal csak a lényegbeli különbségekre térek ki. Tanítóttestületünknek legnagyobb aggodalma — s ezzel csak az önmaga iránti kötelességének igyekezik eleget tenni — a tőkegyűjtés iránt van. Ezt az aggodalmunkat igazolni is tudjuk. Ha a pénz kölcsönkihelyezésekben fekszik, nem fizető adósokkal kell folyton perlekedni, a kamatjövedelem tekintélyes részét megemészti a felszólítások, kötvények, iroda és postaköltségek. Nem állíthatjuk tehát, hogy nyugodtan vagyunk, mert a pénzünk biztos helyeken, ingatlan fedezet mellett fekszik.

Ha a pénzt ingatlanba fektetjük, számolni kell ugyancsak az értékcsökkenésekre, az adókra, üzemköltségekre, felügyeletre stb.

Nekünk, akiknek 10—20—30—40 év múlva szükségünk lesz erre a tőkére gondolkoznunk kellett ezen. Nekünk még nincs tőkénk, még gondolkodhatunk rajta.

Biztos számításokat ma nem lehet tenni s ha az ígéret be nem válik, senkit sem lehet hibáztatni.

Nézzük meg pl. a lelkészi nyugdíjintézetet. 60000 leies ígérettel indult, ehhez mérten szedett 12000 leies belépési díjat és 6—7000 leies tagdíjat. 1939-ben kezdődnek a nyugdíjazások és képtelen eleget tenni az ígéretnek. Nem bírja a 60000 leies nyugdíj fizetést.

Most 48000 leivel biztosítva lesz 10 esztendőre a lelkészek nyugdíjazása, a tanítók díjaival együtt, ezt fedezi a 9 százalékos

hozzájárulás; de mi történik tíz év múlva, mikor a tanítók és tanárok nyugdíjazása is kezdetét veszi. A tőkét csak 10 százalékkal gyarapítjuk, ez a tőkegyarapodás nem fogja fedezni a szükségleteket s akkor emelni kell a hozzájárulást. Már pedig 10 százalékon felüli hozzájárulás még a tehetősebb tagokat is érzékenyen érintené.

Ezek tették indokolttá Jakab Lajos ötletét, mikor nem kívánunk tőkét gyűjteni, hanem az idén beszédett díjakból teljesítjük a jövő évi szükségletet. Ez az élő tőke látszik ma egyedül biztosnak. Nem ígérhetünk 24000 leít sem, mert nem tudjuk, hogy meg fogjuk-e kapni. Nincs tőkekamat adó, nincs adós, bekebelezés stb. csak beszédés és kifizetés.

A többi kérdés részletkérdés, apróság, mely bármikor módosítható, javítható.

Szükségesnek tartottam a többi indító okok mellől ezt az igen fontos kérdést kiemelni és elmélkedés tárgyává tenni.

Kósa Károly,
ref. tanító.

Egyházi énekeink.

Ebben a kis füzetben református anyaszentegyházunk énekeiről van szó, még közelebbről megjelölve: magyar-református egyházunk énekeiről. Mert nem mindegy az.

Más egyházakban sem mindegy, hogy milyen nyelven énekel a gyülekezet.

Minden népnek meg van a maga sajátosan megnyilvánuló gondolat és érzésvilága, mely multjában, akár vérmérséklete, akár a történelmi események hatása alatt kifejlődött. Minthogy pedig az emberek, akár egyenkint, akár együtt énekelnek, mindig a maguk érzéseinek, hangulatainak a világából énekelnek, világos, hogy az egyes népfajok és nemzetek énekei, dalai, átveszik, magukkal hozzák az illető népnek vagy nemzetnek érzésvilágából mindazt, amit az ének vagy zene a maga módján ki tud fejezni. Másképen énekel a tenger szépségéről egy angol, mint egy forró vérű spanyol vagy olasz, másképen éneklük meg a hómézőket az oroszok, mint a kanadai franciák vagy az amerikaiak, másképen dalol a tavaszról a német ember és másképen a magyar.

Azért hangoztatom megegyeszer, hogy ez a kis füzet, a magyar református egyházi énekekről beszél. Olyan módon szeretne szólni, hogy amit mond, mindenki megértse. Nem akarja tehát a mondanivalóit a tudományos színű bölcsekedések levében megfűrösztetni, mert az a célja, hogy akik olvassák, ha mindjárt egysze-

rőbb képzettségű hittestvérek is, követni tudják ennek a kis írásnak a gondolatmenetét.

A gyakorlatiasan gondolkozó angol embernek egyik közmondása, hogy mindent az elején kell kezdeni. Itt is úgy van. Ha mi arról akarunk itt ebben a kis füzetben elgondolkodni, hogy milyenek a mi magyar-református egyházi énekeink, más szóval: mennyi érték van bennük, mennyi alkalmasság arra, amire azokat református egyházunk használja, akkor legelső sorban is azzal kell tisztában lennünk, hogy milyenek kell lennie általában minden egyházi éneknek, különösképpen pedig milyenek kell lennie a magyar-református egyházi éneknek.

Lássuk ezt a két kérdést egyenként!

I. Milyenek kell lennie általában minden egyházi éneknek?

Minden egyházi éneknek olyannak kell lennie, hogy meg tudjon felelni annak a célnak, amelyre azt az illető egyház a maga szertartásában megszólaltatja.

Általában véve minden egyház, minden vallás hívei azért énekelnek a maguk templomában és szertartásaiban, hogy lelküket Istenhez emeljék. Miért akarnak felemelkedni Istenhez? Hogy közelebb legyenek hozzá. És miért akarnak közelébe jutni? Azért mert vágnak, kíváncznak ezután a közelség után. És ha avval faggatsz-vallatsz tovább Kedves Olvasóm, hogy miért vágnak kíváncznak, akkor én azt kérdelem tőled, miért vágyakoznak az emberek általában a szülőfalujukba, abban is főképen a szülőházukba, miért kíváncznak a szüleik, testvéreik közé, vagy ha már ezek nem élnek, miért olykor-olykor legalább a sirjukhoz eljutni, siremlékeiket meg-simogatni?

Istennel szemben mindenki, akármilyenek képzele, hiszi vagy vallja is a maga Istenét, — kivétel nélkül és mindig gyermek és minél messzebb engedi magát elsodortatni, egy csendes órában annál nagyobb vágyakozással sóvárog utána.

Vonja, vonzza ellenállhatatlan erővel az élet emez uttalan utasait annak a nagy, hatalmas Valakinek a gondolata, aki az egyetlen erős és mozdíthatatlan pont az ő hányt-vetett életük hullámvérében.

Sóvárgásuk a tékozló fiak vágyakozása az atyai hajlék csendes békessége után, a delejtű nyugtalan mozgolódása a mozdulatlan északi sark felé, az eltévelyedett Ágoston doktorok felkiáltása a vergődés óráiban: »Nyugtalan a mi szivünk, míg meg nem nyugszik benned Uram!«

Még a pogányság szertartásaiban is, amelyek nekünk keresztyéneknek érthetetlenek és sokszor aljasnak tünnek, végeredményé-

ben az Istenkeresés vágya-láza forrong. Keresik a maguk Isteneit a maguk téveteg, szerencsétlen utjain, a maguk módja szerint. Vergődnek ebben az istenkeresésben, de akármennyire el is tévelyegnek az egy igaz Istenhez vezető uttól, egy dolgot feltétlenül bizonyítanak és pedig azt, hogy az ember nem élhet állandóan egy magasabbrendű, emberi sorsokat intéző Hatalom tisztelete és félelme nélkül.

Istenre, valamilyen Istenre minden népnek, minden embernek szüksége van. A francia forradalom sem tudott meglenni nélküle, mert habár az oltárokat le is döntötte ahol tudta, az egyikre az »Ész Istennőjét« ültette egy kifestett céda nő személyében.

De mi most itt nem a pogány vallások és népek vallásos énekeiről vagy zenéjéről akarunk beszélni, hanem az »egyházak« énekeiről.

Az »egyház« elnevezést is csak a keresztyén vallásokra akarom korlátozni. A zsidóság kultusza Istennek különleges műve volt s előképe mindenben az új és örök szövetség vérontás nélküli tiszta istentiszteletének. A zsidóság a várakozás és vágyakozás a megígért Messiás után, a keresztyénség ennek a várakozásnak és vágyakozásnak a beteljesülése.

Amaz az árnyék, ez a valóság, ahol Pál apostol is mondja a Zsidókhoz írt levél 10. részének 1. versében: »Mint hogy a törvényben a jövő jóknak árnyéka és nem maga a dolgok képe van meg, ennél fogva azokkal az áldozatokkal, amelyeket esztendőnként szüntelenül visznek, sohasem képes tökéletességre juttatni az oda járulókat, Jézus azonban egyetlen áldozatával örökké tökéletesekké tette a megszentelteket.« (Zsid. 10. 14.)

Abban a pillanatban, mikor az ujszövetség főpapjának: Jézusnak halálakor az ő testének kárpitja kettészakadt (Zsid. 10. 20.) »a templom kárpitja is ketté hasada középen« (Luk. 23. 43.), jeléül annak, hogy az ószövetség a maga szertartásaival, véres áldozataival immár bevégezte feladatát a megváltás isteni tervében. Intézményei eltűntek, mint az árnyék abban a pillanatban, mikor a Golgotán fölragyogott a kereszt nagy titkának dicsősége.

Velük együtt a jeruzsálemi templom harsonás és egyéb hangszeres zenéje is elhalkult lassankint és helyét az öskeresztyén gyülekezetek zenéje foglalta el a zene történelmében. Sőt a világi zene történelmében is; mert ennek az utóbbinak a szó igazi értelmében való kifejlődése és művészi virágzása már a történelmi új és legújabb korba esik.

Gondolom nem lesz érdekesség nélkül való dolog, ha egy kissé az ószövetségi szertartás énekzenéjének is szentelünk itt né-

hány sort. Már csak azért sem hagyhatjuk azt figyelmen kívül, mert az őskeresztyén egyház természetesen csakis azoktól a népektől vette kölcsön — legalább is megalakulása első idejében — az énekeket, amelyekkel érintkezett, tehát a zsidóktól és görögöktől. *Az őskeresztyén egyház zenéje tehát a zsidó és a görög zenéből fejlődött ki,*

A zsidó zenét illetően ezt az állítást bizonyítja egy futólagos tekintet is a kettőnek *a)* énekszövegére, *b)* énekes személyzetére és *c)* énekformáira.

a) Az énekszövegre vonatkozóan az apostoli egyház történetéből tudjuk, az első keresztyének a Szentlélek kitöltése után, nap, mint nap együtt voltak a jeruzsálemi templomban, hogy Péter és János a nap kilencedik órájában a templomba mentek imádkozni. Odajártak imádságaikat végezni a jeruzsálemi első keresztyének is, míg a »kenyérszegésnek« (uri szent vacsorának) a szertartását magán-gyülekezetekben ünnepelték. Nem voltak tehát más imádságaik, mint a zsinagógának s a templomban sem énekelhettek más énekeket, mint a zsidó istentisztelet énekeit.

De nemcsak a jeruzsálemi keresztyén gyülekezet (melynek tagjai zsidókból lett keresztyének voltak) vette imádságait és énekeit a zsinagógától, hanem az antióchiai is, valamint Kisázsianak Pál apostol alapította valamennyi keresztyén gyülekezete is, melyek görögül beszélő zsidókból és pogányokból alakultak ki, melyek mindegyikében volt zsinagóga. Pál apostol ugyanis az ő térítő útjában mindenütt a zsinagógát kereste fel először. Azokból indult ki a keresztyén ujjászületés mozgalma. A pogány keresztyén gyülekezetek pedig jobbra a közéjük letelepült zsidó-keresztyénektől tanulták meg az új vallás igazságait és istentiszteleti formáit, vagy legalább is tőlük nyertek azokban oktatásokat. Az ének szövegét pedig az ószövetségi szentírás olvasmányjaiból, zsoltáraiból és énekeiből vették.

A keresztyén liturgia (istentiszteleti rendtartás) szövegének a gerincét, zömét tehát az ószövetségi szentírás szolgáltatta, ehhez járultak azután később az evangéliumokból és az apostolok leveleiből vett olvasmányok, katekézisek, predikációk és idők multával az új vallás imádságai és himnuszai.

b) Az ószövetségi *énekes személyzet* az ugynevezett prófétai iskolából került ki. (1. Kir. I. könyvét és Sámuel I. könyvének ... rész ... versét). Énekeskönyvük pedig az Ezdrás-féle zsoltároskönyv volt. De a gyülekezet többi tagjai részére is volt egy gyűjtemény összeállítva a kar énekei közé betoldandó rövid énekfóhászokból, zsoltárversekből. Az őskeresztyén egyház ezeket a zsidó

szertartáskönyveket a maga használatába átvette s ezzel biztosította az énekformák egységét.

A próféta-, illetőleg énekiskolákban képzett énekesek vezették és tanították a szertartásos énekek gyakorlását. Csakis ilyen alapos és rendszeres énekoktatásból lehet magyarázni azt a tényt, hogy már az első keresztyén gyülekezetekben »zsoltárokkal, dicséretekkel és lelki énekekkel« szóllhattak egymáshoz a hivek. (Efz.) Az énekoktatók itt is szakképzett énekesek, kántorok, előolvasók voltak, akik a zsidóságból megkeresztelkedtek és szolgálatukat Krisztus anyaszentegyházának szolgálatába állították. Ez magyarázza meg azt is, hogy a keresztyén egyház kántoraiból, énekiskoláiról szóló legrégebb tudósítások miért származnak Szíriából és Palesztinából.

Az énekkarok szereplési módja, úgy, ahogy a zsidóságban kialakult, átment az új egyházba is. Valamelyik előénekes elénekelt a zsoltár egyik versét s a nép utána egy betoldott énekverset énekelt, amelyek a zsoltárének folyamán ismétlődtek, mint az ugynevezett »apostoli konstitúciók« is bizonyítják, melyekben a következő rendelkezés olvasható: »valaki énekelje Dávid zsoltárait, a nép pedig énekelje a visszatérő (ismétlődő) verseket.« (Constit. Apost. II. 57.)

Zsidó mintára a keresztyén egyházközségeknek is megvoltak a maguk énekkarai pld. Jeruzsálemben, Antiochiában, Edesszában, Alexandriában férfiakkól és nőkből vegyesen, vagy csupán nőkből alakítva, mint Ephremus Syrus énekkara.

Dr. Szemethy Géza.

(Folyt. köv.)

| | KÜLFÖLD | |

Új tanár a debreceni egyetemen. Széll Kálmán dr volt cluji ref. kollégiumi tanárt a magyar kormány a debreceni egyetem fizikai intézetéhez az elméleti fizikai előadójául nevezte ki. A tudós professzor kinevezésének annál jobban örülünk, mert Széll György ny. baia marei esperes fia.

Az ORLE tagok számára Ravasz László elnök az Intitutiót jelölte meg erre az évre tanulmányozás céljára és pedig a kis és nagy Intitució közötti különbségek kimutatását. Az egyházmegegyék lelkészei között felosztották az egész Intituciót. A tudományos tétel a következő: Kuyper Ábrahám gondolatvilága és hatása a magyar református gondolkozásra. Ezzel a tétellel akar áldozni a kiváló református theológus emlékének születése századik évfordu-

lója alkalmával. A gyakorlati tétel a következők. Milyen lelkipásztorra van szüksége a magyar református egyháznak és hogyan lehetek én ilyen? A református gyülekezeti tag a falu életében. Gyülekezeteink szociális és gazdasági munkaprogramja.

Magyar theol. tanár megtiszteltetése. Dr Kováts J. István budapesti theol. professzort a montpellier-i theológia szenátusa a theol. tudományok tiszteletbeli doktorává avatja.

Kétszáz éves lesz a debreceni híres főiskolai Kántus két esztendő múlva, ebből az alkalomból, valamint a debreceni kollégium jövő évi négyszáz éves jubileuma alkalmából dr Nagy Sándor gimn. vallás tanár, a kántus volt főjegyzője és a kollégium történetírója meg akarja írni a kántus történetét és ebben a munkában közölni akarja a kántus volt tagjainak névsorát is. E célból szeretettel kéri a kántus volt tagjait, sziveskedjenek vele közölni: 1. Mely évben voltak tagok. 2. Mely szólamot énekelték. 3. Milyen tisztségeket viseltek. 4. Jelenleg milyen hivatást töltenek be? Ha ezeken kívül még más adatokat, emlékezéseket, élményeket is közölnének vele, köszönettel venné. Hogy a válaszok hozzájuttatását megkönnyítsük, sziveskedjenek lapunk főszerkesztőjéhez küldeni, aki készséggel vállalkozik azok eljuttatására. Reméljük, hogy mivel a kántus minden egykori tagnak legtöbbször szívéhez nőtt egyesülete volt a kollégiumi egyesületek közül, mindenki a legnagyobb örömmel siet a történetíró segítségére.

A debreceni Kossuth-utcai templomot abból az alkalomból, hogy 50 évvel ezelőtt építették fel Szombathy István és felesége Veresmarthy Zsuzsanna hagyatékából, most művészi bibliai értelmű képekkel kifestették, melyeket Haranghy Jenő festőművész tervezett Csikesz Sándor theol. tanár szakvéleménye alapján. A megújított templomot virágvasárnapján szentelte fel Maklár Károly püspök. A történelmi jelentőségű kistemplomot pedig husvét ünnepén nyitották meg, mivel hosszabb idő óta zárva volt amiatt, hogy modern fűtési berendezéssel szerelték fel.

Sárospatakon márc. 23-án döntöttek az új humán internátusi épület tervpályázata fölött. A bíráló bizottság Medgyaszay István tervét fogadta el, akinek terve alapján épült fel a budapesti Baár Madas iskola palota is. Az épület 40 tanulóra 129, 80 tanulóra 281 ezer pengőbe kerül.

A Szeretetszövetség Rákóczy-kastélyt kapott. Danyi József ny. lelkipásztor felajánlotta a szeretetszövetség céljára erdőbényei kastélyát 10 hold gyümölcsösrel. A kastély egykor Rákóczy-birtok volt és pincéjéből alagut vezetett a sárospataki várig.

Négy új lelkeszi állást akarnak szervezni Debrecenben, u. m. egy püspöki másodlelkészi állást, azonkívül a Homok-kertben, a Csapó-kertben és a Nyilas-telepen.

A tiszántuli egyházkerület új tanácsbírói Bán István és Molnár Zoltán a lelkeszi, és Rácz Albert kir. közjegyző a világi részről.

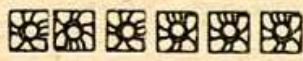
IRODALOM

Krisztusért követségben. Dr Mezei Mihály meghirdetett könyve megjelent. Beszédek és elmélkedéseket tartalmaz. Legközelebb ismertetni fogjuk.

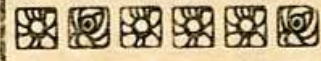
Hárfa lettem. Ezen a címen egy költeményes kötet jelenik meg ebben a hónapban, melynek értékét a benne foglalt költemények öszinte melegsége, eredeti gondolatai, új hangja, kedves bájos és mégis meglepő ereje, érdekességét pedig hozzánk sok tekintetben közel álló volta adja meg. Szerzője dr Vasady Béláné Nagy Szeszi, dr Vasady Béla debreceni egyetemi tanár felesége s a volt halmeui református főgondnok leánya, aki költeményeivel, mint fiatal leány egyik oradeai leánykonferencia alkalmával tartott vallásos ünnepélyen lépett először a nyilvánosság elé. Irodalmi téren egyik országos (magyarországi) pályázaton első díjat nyert versével tünt fel s azóta az Új Idők sűrűn hozta szebbnél szebb verseit. Kötetére nézve legjobb ajánló levél, hogy a Singer és Wolfner Irodalmi Intézet adja ki, mely a következőket mondja róla: »Vasady Béláné Nagy Szeszi fiatal költőnő, az országban élő költők közül egyik legértékesebb, legeredetibb tehetség. Finom és érzékeny egyéniség, aki a ma hangján szólaltatja meg az örök nő fájdalmát, örömet: lelkét. Költeményeiben gazdag és színes tehetség dalol. A hívő és gondolkodó lélek mélységeit, a ma érzéseit énekli. Az izlésesen kiállított kötet ára 2 pengő. Előjegyzéseket elfogad lapunk főszerkesztője.

Új könyvek. A theol. és egyházi irodalom terén az utóbbi időkben a következő könyvek jelentek meg: Kálvin valláspedagógiája. Irta Patay Lajos s. lelkész. Külön lenyomat a Theol. Szemle XI. évfolyamából, 126 oldal. — A Mennyei Jelenések könyve című írásmagyarázat első kötete. Irta Keller B. lelkész, fordította Vargha Gyuláné. — Hiszel? Irta Sallay István. A hit körül tapasztalható tévedéseket akarja eloszlatni. — Legyen Békesség. Irta dr Kovács István. Válasz Bangha páter felhívására. — Nyitott ajtó címen jelenik meg legközelebb Szabó Imre budapesti esperes 25 ives könyve,

melyben előadásait, predikációit adja közre az utóbbi nyolc évj munkássága terméseiből. — Gergely bácsi levizitel, Karácsony Sándor egyfelvonásos színműve, melyben a falu főbirája a nép nevében kacagtató módon gyakorol nagyon jogosult kritikát a hamisított »népischégek« felett.

HIREK

A ker. lelkészértekezlet megalakulás és a ker. nőszövetségi konferencia és közgyűlés ápr. végén lesz. A meghívó legközelebb a pontos dátumokat is közölni fogja. Az utóbbira nézve most azt jelezhetjük, hogy abban az időben igyekszik az elnökség megtartani, amikor féljeggyel utazhatnak a résztvenni szándékozók, hogy így asszonyaink minél többen jelenjenek meg.

Az Oradea-olosig-i református Nőszövetség vezetése alatt álló Mártha Otthon vidékről érkező cselédleányoknak egy-két napra, elhelyezkedésükig szállást nyújt az illetékes lelkészi hivatal ajánlatára. Kérem azért, hogy a szolgálatot kereső leányokat a lelkész urak ilyen ajánló levéllel bocsássák be városunkba, s őket a Mártha Otthonra felügyelő diakónissza testvérekhez irányítsák (Református Árvaház, Parc. Eminescu 28.) Csernák Béláné elnöknő.

Külmissziói konferencia.

Babos Sándor külmisszionáriusunk visszatérése alkalmából konferencia lesz ápr. 11-én Clujon, melynek programját legközelebbi számunkban hozzuk.

Az egyházkerületi könyvtár gyarapítására Nánási Dániel táuti lelkész »Gyertyalángok az Isten házában« című munkájának egy példányát ajánlódokta.

Az állástalan magyarországi tanítók orsz. egyesületet alakítottak. Az alakuló gyűlés megállapítása szerint Magyarországon mintegy 7000 állástalan tanító és tanítónő van.

Egyházzenei értekezletet rendezett a Prot. Irod. Társaság március két első napján, melynek az volt a célja, hogy egyházi zenénk kérdéseire irányítsa a figyelmét és ezzel a prot. zenekultura korszerű fejlődések útját egyengesse.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

2395—1937-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm a miniszter 56620—1937. sz. rendelete alapján, hogy a felsőbb hatóságokhoz intézett felterjesztésekben a helység neve mellett zárjelben mindig fel kell tüntetni a megye nevét is. Oradea, 1937 március 25. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

NAGYTISZTELETŰ URAK FIGYELMÉBE !
Moire palást-anyagok megérkeztek

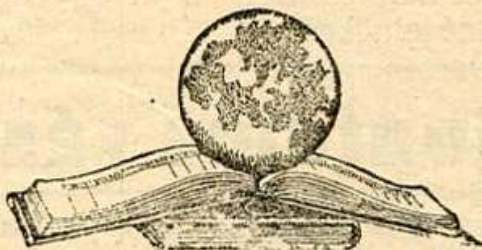
CZILLÉR IMRE áruháza
ORADEA, Piața Unirii 2.

Egyházkerületünk kiadásában megjelent
KISBETŰS HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYV
szines és fekete vászonkötésben ára 60 Lei

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Tulajtonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA Dr. LAZAR AUREL 14.
 a Református Leánynevelő-intézet épületben

Készít mindenféle egyházi és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, műveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán és kereskedelmi nyomtatványokat, meghívókat a legcsinosabb kivitelben és jutányos árakon.

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Református Püspöki Hivatal Oradea,
Strada Petru Maior 1.
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Nagy napok előtt.

Méltán nevezhetjük így a hó végén elkövetkező napokat, melyeket régen vártunk és melyek elé reménykedő várakozással készülünk. Ekkor alakul meg Lelkészerterkezletünk és ekkor tartja Egyházkerületi Nőszövetségünk éveken át elhalasztott konferenciáját és közgyűlését. Mind a két esemény egyaránt nagyfontosságú ugy egyházkerületünk lelkeszi karára, mint általában a lelki életre nézve. A lelki élet tekintetében a lelkeszi kar után a tanító testület mellett a nők tábora bír a legnagyobb értékkel. A mindkét részről összegyülekezőkre nagy feladatok elvégzése, vagy legalább megkezdése vár.

A lelkeszerterkezlet feladatai között legelső a testületi szellem, sőt ennél is több: a testvéri közösség kifejlesztése. Ez a legelvontabb, a legkevésbé konkretizáló az összes feladatok közül, de mégis ez a legelső, mert mindennek ez a feltétele. Éppen ezért most a megalakulás előtt, melyet a törvény ír elő, — nem tudjuk elhallgatni, hogy az egyesület közelebb állott a szívünkhöz és jobban kifejezi nevében is azt, amire a lelkeszek bármi névvel nevezett közössége célul tűz maga elé. A testvéri érzésen alapuló egységes testvéri szellem ápolására nagy szükségünk van. Egyházkerületünk lelkeszi karát nem köti össze a közös édesanya: az alma mater. Ha az ORLE megalakulásakor is több szellemi anya gyermekei egyesültek, mégsem választotta el őket sem az élet, sem az a szellemi és gondolkodásbeli különbség, amely a háboru után bekövetkezett nagy lelki és szellemi változás következtében előállott. De szükségünk van a testvéri érzés és közösség ápolására a fegyelem szempontjából is. Lehet, hogy ez a szó sokaknak visszasan hangzik, és ellentétet látnak a testvériség és a fegyelem között, pedig ez a kettő nagyon együvé tartozik. A lelkeszi karban a fegyelem gyakorlását csak testvéri alapon, testvéri szívvel lehet és kell megvalósítani. Pedig azt hiszem, hogy nincs közöttünk véleménykülönb-

ség arra nézve, hogy meg kell valósítani, ha a fegyelemmel mi is élni akarunk.

A testvéri közösségen alapszik a Lelkészerkezlet másik feladata: egymás segítése minden téren: lelki, szellemi és anyagi éren. Nem akarom most e hármat külön-külön részletezni, sem fokozatot felállítani közöttük, mert azt vallom, hogy mindahárom hiányát régen és mélyen érezzük, Épen az alakuló értekezletre vár, hogy e feladatok megvalósításának utjait megkeresse és kijelölje, vagy a már másutt bevált utakra reámutasson és azokon a mi életünket is elindítsa.

Most csak egyet szeretnék nyomatékosan kihangsúlyozni. Azt, hogy érezze át ennek az egyesülésnek a jelentőségét minden lelkipásztor és aki csak teheti, hozza meg azt az áldozatot, hogy jelenjék meg ezen a nagy jövőjének remélt és minden tekintetben jelentőségteljes kezdeten.

Igy töltheti be harmadik és mindent egybefoglaló feladatát egyházunk erősödésének, minél jobban élővé tételének munkálását: és vele Isten országa és dicsősége terjesztését.

A másik nagyfontosságú esemény a Nőszövetség konferenciája. Évek óta nélkülöztük ezt. Mindnyájan tudjuk, hogy a szépen megindult nőszövetségi munkában legtöbb helyen megállás következett be. Hiányzottak az új célkitűzések, hiányzott az egység és hiányzott a lendület. Aztán elnökválság is van immár másodsor, ami annál súlyosabb volt, mert az első után csakhamar bekövetkezett a második.

Égető szükség tehát e konferencia és közgyűlés megtartása, de csak akkor éri el célját, ha minél többen vesznek részt rajta. Éppen azért tette egymás mellé Püspök urunk bölcsessége, hogy így a lelkészek is ott lehessenek és kövessenek el mindent lelkipásztortestvéreink és az egyes nőszövetségek, hogy minél több szövetség a lehetőség szerinti számmal képviseltesse magát, hogy annál több egyházközségbe vihessék szét az ott nyerendő áldásokat és gazdag aratásnak lehessenek magvetői ezáltal nőszövetségük és az egész gyülekezet életében.

Debreczeni István.

A Konfirmációs Emléklapok ügyében tájékoztatjuk a lelkészi hivatalokat, hogy azok elkészültek, $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{2}$ ives nagyságban, előbbinek 1 leu, utóbbinak pedig 2.50 leu az ára, miután a félices emléklap nyomása is sokkal diszesebb. Azoknak a lelkészi hivataloknak, amelyek megrendeléseiket már eddig feladták, a püspöki hivatal a félices nagyságú, diszesebb kiadványt küldi ki a közigazgatási nyomtatványokkal együtt. Minthogy a konfirmáció ideje közeledik, ajánlatos, hogy a lelkészi hivatalok megrendeléseiket lehetőleg mielőbb uttassák el.

M E G H I V Ó.

Az Egyházkerületi Nőszövetség április 29-én és 30-án konferenciát és közgyűlést tart Oradeán az új Református Otthonban, melyre úgy az egyházmegyei nőszövetségek kiküldötteit, mint az egyházközségi nőszövetségek tagjait és általában minden nőtestvérünket szeretettel meghívjuk.

A konferencia és közgyűlés sorrendje a következő:

Április 29-én konferencia.

Délelőtt 9 órakor. Megnyitó áhitat, tartja *Sulyok* István püspök.

10—11-ig. A református asszony lelki élete. Előadás, tartja: *Ajtay* Béláné.

$\frac{1}{2}$ 12—1-ig. A református asszony feladatai. Előadás, tartja: *Debreczeni* István.

Délután 3—4-ig. A református asszony a sajtó szolgálatában. Előadás, tartja: özv. *Szaplonczay* Bertalanné dr *Sziklai* Ilona.

4—5-ig. A szentírás a nőszövetségi munkában. Előadás, tartja: *Kiss* Bertalan.

5—6-ig. Választmányi ülés.

$\frac{1}{2}$ 7-től Templomi ünnepély.

Április 30-án.

Délelőtt 9 órakor bibliaóra. Tárnya: A derék asszony. (Péld. 31:10-30.)

10 órakor: *Közgyűlés*, melynek tárgysorozata a következő:

1. Ének és imádság. Imádkozik: *Csernák* Béla, egyházkerületi főjegyző.
2. Elnöki megnyitó.
3. Elnöknő megválasztása.
4. Titkári jelentés.
5. Pénztári jelentés.
6. Tisztujítás.
7. Indítványok. a) Az egyházkerületi árvaház ügyében.
b) Más indítványok.
8. A közgyűlés bezárása.

Midőn úgy a konferenciára, mint a közgyűlésre nőtestvéreinket szeretettel meghívjuk, egyszersmind komolyan kérjük, hogy ezt a régen tervezett és végre Isten segítségével megnyerendő alkalmat minél többet használják fel úgy a saját, lelki életük gazdagítására,

mint az egyházmegyei és egyházközségi nőszövetségek életében hasznosítandó áldások és tapasztalatok szerzésére.

A megjelenők elszállásolásáról a lehetőségig gondoskodni óhajtunk, ugyszintén jutányos közös étkezésről is, de erre való tekintettel kérjük, hogy a résztvevők jelentkezéseiket küldjék be legkésőbb április 25-ig a püspöki hivatalba.

Oradea, 1937 április 6.

Atyafiságos szeretettel:

Debreczeni István,
egyh.-ker. belm. előadó.

Sulyok István,
püspök

Tanítói értekezéslet.

A baia-marei egyházmegye tanítói márc. 30-án értekezésletet tartottak Satu-Mare-n, amelyen az egyházmegye tanítói kara csaknem teljes számban megjelent. Az értekezéslet megkezdése előtt Karikás Béla satu-mare-i tanító románnyelvű mintatanítást tartott történelemből a III—IV. osztályban Alexandru cel Bun-ról, melyet az értekezéslet keretében a kartársak megbíráltak. Az értekezéslet közös énekléssel és Boros Jenő esperes-lelkész imájával kezdődött.

Török Bernát seini tanító, az értekezéslet elnöke, megnyitó beszédet és beszámolót tartott. Tóth Kálmán carășeu-i igazgató-tanító felolvasást tartott »Korszellem és nevelés« címen, értékes gondolatokat vetett fel a két kérdéssel kapcsolatban. Az értékes előadásnak az egyházi lapban közlését is kívánta az értekezéslet.

Karikás Sándor tanító az egyházkerületi nyugdíjintézet átszervezésére vonatkozó javaslatot ismertette, rámutatva azokra a pontokra, amelyek a tanítóságra sérelmesek. Az értekezéslet kimondotta, hogy az egyházkerületi lelkészi, tanári és tanítói közös nyugdíj és gyámintézet megalakítását óhajtja, de kéri az alapszabálytervezet egyes pontjainak a módosítását és pedig: 1. Az életkortól függetlenül minden tanító vétessék fel a nyugdíjintézetbe. 2. Akik az országos tanítói nyugdíjintézetnek tagjai voltak és e címen az államtól nyugdíjat kaphatnak, ne veszítsék el a nyugdíjintézetnél nyugdíjjogosultságukat. 3. Tíz évi tagság után nem 40%, hanem 50% nyugdíj járuléka illesse a tagokat. 4. Akik eddig is tagjai a nyugdíjintézetnek, a szerzett jogaikat élvezhessék. 5. Negyven évi szolgálat után, függetlenül attól, hogy hány évig volt valaki tagja a nyugdíjintézetnek, teljes összegű nyugdíjat nyerjenek a tagok. 6. Ha férj és feleség egyházi tisztviselők, ne legyen mindkettő kötelezett tagja a nyugdíjintézetnek, vagy ha belépésre kötelezettek, mindketten tag-

ságuknak megfelelő jogot élvezzenek. 7. Városon működő családostanérőknek, akik természetben nem kapnak lakást, fizetésükből legalább 18000 lei számítottassék le lakbér címén, ugyszintén a levont 4 százalékos adó. 8. A nyugdíjbizottságban a tanítók aránylagos képviselőket nyerjenek. 9. Ha a felekezeti tanítók az állami nyugdíjintézetnek esetleg tagjai lesznek, az egyházkerületi nyugdíjintézetből kiléphessenek és befizetett járulékaikat kamat nélkül visszakaphassák. 10. Aki a tanítói állásról kénytelen lemondani 5 éven alul a befizetett összegek 50 százalékát, 5—9 év után a teljes befizetett összeget igényelhesse vissza. 11. Értekezlet kívánja az alapszabálytervezet teljes szövegének közlését, hogy azt minden érdekelt megismerhesse.

Ladányi Károly értekezleti pénztáros a pénztári jelentéssel kapcsolatban azt javasolja, hogy a temetési segély-alap céljára az egyházmegye tanítósa vásároljon egy ingatlant, melynek jövedelme fedezné a kifizetendő temetési segélyeket. A javaslat felett az értekezlet végérvényesen nem határozott, hanem fölkérte pénztárost, hogy a legközelebbi értekezletre egy részletes tervet készítsen, hogy annak ismerete után dönthessen a kérdésben. Ugyanakkor fog határozni értekezlet Szőke József azon indítványa felett is, hogy az értekezlet külön betétkönyvben kezelt 3000 lei tőkéjét adományozzák a satu-marei egyház »szeretetház« alapjára.

Végül a körü értekezletek szabályzatát és annak gyakorlati alkalmazását tárgyalta meg az értekezlet. E tárgyban kérelemmel fordul az egyházi felsőbb hatósághoz, hogy ahol nincsenek véglegesítő vizsgára készülő tanítók, azokban a körzetekben felváltva egyszer román, egyszer magyar nyelvű gyakorlati tanítás legyen tartható, mert két gyakorlati tanítás a bírálatokkal nagyon sok időt vesz igénybe s az értekezlet a késő esti óráig tart, amikor a visszautazás, különösen őszi és téli időben nagyon kellemetlen.

Az értekezlet közös énekléssel és espereslelkész imájával fejeződött be.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Tóth Sándor, tyukodi lelkipásztor a magyarországi satmari egyházmegye esperese néhány napi súlyos szenvedés után 53 éves korában a mátészalkai kórházban elhunyt.

Szaplonczay Bertalan ny. tanító — néh. Szaplonczay Bertalan volt baia mare-i lelkész édesatyja — ki Csaholcon volt tanító, életének 78-ik évében márc. 20-án elhunyt.

Szeretteiknek adjon az Ur vigasztalást az ő Szentlelke által.

Egyházi énekeink.

(Folytatás.)

c) Az énekformákat illetően mind az ugynevezett »recitáló« (szavaló), mind a melodikus ének alkalmazást nyert a jeruzsálemi templomban éppen úgy, mint az apostoli liturgiában. A szentírásból vett olvasmányokat, az előmondott imákat, a zsoltárokat szavaló hangon (recitálva) adták elő úgy az ó, mint az újszövetségben, de már példának okáért azok az énekek, amelyeket Pál apostol lelki »énekek«-nek nevez, dallamos énekek voltak, melyeket az erre különös ihlettséggel felruházott hívek adtak elő a gyülekezetben, ahogy erről Tertullian hirneves keresztyén hitvédelmi író a Krisztus utáni V. században bennünket értesít, irván a következőket: »kézmosság és gyertyák meggyújtása után valaki felszólíttatik, hogy a szentírásból, vagy ahogyan a maga tehetsége szerint tőle telik, álljon ki és Isten dicsőségére énekeljen.« (Tertull. Apolog. 39.)

A régi zsidó énekekről — sajnos — többet nem lehet biztosan tudni. Az azonban kétségen kívül van, hogy énektudásukat az egyiptomiaktól tanulták, amint ezt Alexandriai Kelemen Mózesről egyenesen állítja. (Stromat. I. 900.) Később különösen Nagy Sándor óta a Kelet általános elgörögösödésével együtt a zsinagógák énekformái is a görög zene befolyása alá kerültek.

A görög zene befolyása is kétségen kívül kimutatható az őskeresztyén egyház énekeire. Ott is divott a magánének (solo) és a karének, továbbá a kettős énekkarok váltakozó szereplése, de egyúttal azok szavaló és dalszerű (melodikus) énekformája is. A görögök különös művészettel kezelték a beszédhangot. Ezzel a szavaló (recitáló) énekhanggal adták elő a költeményeket, hirdették ki a törvényeket, tartották a beszédeket és felolvasásokat. Messzire vezetne itt a görög zene befolyásának bizonyítgatása a meglevő zenei műemlékekből és nagyon eltérítene tárgyunktól s ennek a kis tanulmánynak céljától. Aki erről a befolyásról többet óhajt, forduljon a szakírókhoz. Ennek a kérdésnek ma már egész irodalma van.

Még csak annyit kell különösen felemlítenem, hogy az őskeresztyén egyház nem szívesen alkalmazta a hangszereket a maga istentiszteletében. Alexandriai Kelemen, akit fennebb már említettünk, még valahogy hajlandó volt megtűrni a görög hangszereket és hangszeres zenét a keresztyén szertartásokban, de már a fuvolát s általában az ugynevezett tulos-zenét, mint a pogány vallási szertartások erősen érzékies hangú kísérőjét, egyenesen tiltotta s az őskeresztyén egyház gyermekei annak még a hallgatását is súlyos lelki fertőzésnek tartották.

Ez a kis zenetörténelmi kitérés már csak azért sem vész kárba: mert annyit mindenesetre bizonyít, hogy azt a nagy viláगतalakulást, amelynek a betlehemi éjszaka angyaléneke csak egy álomszerűen csodálatos nyitánya volt, a Golgotán haldokló Jézus nagy fennszóval zengő hattudala: »Atyám a Te kezeidbe ajánlom az én lelke-met«, nem fejezte be, sőt csak ott és akkor kezdődött meg igazában. A pünkösti lélek is eljött és végigfut a világon, de a száraz csontok csak lassan-lassan elevenedtek meg s még mindig vannak nagy mezőségek, ahol nem mozdulnak, vagy legalább is ma még nem. Krisztus egyházának az arculata idestova kétezer esztendő óta folyton alakul, arcvonásai egyre szebben mélyülnek, világítanak az örökkévalóság mozdithatatlan sziklafalazatára vétítve, hirdelve az Ur Krisztus kijelentésének nagy igazságát: hogy »Nem jöttem a törvényt eltörölni, hanem azt beteljesíteni.«

Az ujjászületés folyamata Isten bölcsességének munkája s az tart még ma is. Akárcsak a reformáció. Az is állandó és fokozatosan haladó munkája Istennek.

Nincs ugrás benne, legfeljebb csak annyi, amennyit Ő akar a maga tervei szerint. A keresztyén egyház énekei sem máról holnapra születtek. Láttuk nagy vonásokban, hogy a megkeresztelkedő nemzedék, atyái énekeit zengve, borult az Ur Krisztus lábaihoz s amikor Márk evangyéliumának 14. részében a 26. versben azt olvassuk, az Uri szentvacsora szereztetése után, hogy „*dicséretet énekelve kimentek az olajfák hegyére*“ nyilván senkinek sem jut eszébe azt gondolni, hogy azt a dicséretet erre az alkalomra külön szerezte volna akár az Úr maga, akár pedig az ő tanítványai. Nem. Az a dicséret nem lehetett más, mint az ének, amelyet a zsidóság a husvéti bárány elfogyasztásakor énekelni szokott, mert Jézus nem adott apostolainak új szertartási éneket, legalább a Biblia nem tud ilyenről semmit sem, hiszen ő maga is a jeruzsálemi templomba járt imádkozni a köteles ünnepeken. A nagy elkülönözés a zsidóság és a keresztyénség között az apostolok térítő munkája nyomán indult meg és fejeződött be s ezzel szükségképpen együttjárt az is, hogy a keresztyén egyház megtalálta és megteremtette a maga számára a maga istentisztelete módját és szertartásait.

Hogy azután a keresztyén egyház hogyan terjedt el a világon és benne évszázadok folyamán minő szertartások, éneklési módok és minő hitelvi súlyos eltérések alakultak ki, ezek már az egyháztörténelem birodalmába tartozó kérdések és ennek az értekezésnek a keretén túl mennek.

Vissza kell tehát térnünk ahoz a föltett kérdéshez, hogy a keresztyén egyházak énekzenéjének általában muló kellékekkel

kell felruházva lenniök, hogy azok az illető egyházak szándékának megfeleljenek.

Ebben a kérdésben benne van a másik kérdés is, hogy mi lehet a szándéka bármelyik keresztyén egyháznak.

Nem lehet egyéb, mint *prédikálni Krisztust, a megfeszített* Pál apostol emberi megítélés szerint is, lángeszű tanítványa és hirdetője volt Krisztusnak és amikor azt mondta, hogy nem akar egyebet tudni, mint a megfeszített Krisztust, ebbe a pár szóba, a maga hatalmas, átfogó szelleméhez méltó szavakkal, belesűrítette a keresztyén élet egész summáját. Mert valóban ezen fordul meg minden. Egész életünknek, minden tudásunknak, minden akarásunknak az legyen a kezdete és vége, hogy életünkben kisugározzék Krisztus büntől megváltó kereszthalálának a csodálatos titka.

Olyan egyház, amely erről a nagy tényről megfeledkezne, nem érdemelné meg, hogy »keresztyénnek« nevezze.

És most azt a kérdést kell föltennünk, hogy milyen egyházi ének felel meg a kereszthalál eme szüntelen és egész lelket, életet átfogó gondolatának.

Olyan ének felel meg ennek a gondolatnak, amelyből kihangozzék:

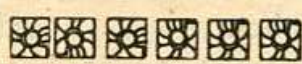
- a) az ember elesettségének, bűnösségének a tudata;
- b) az őszinte bűnbánat;
- c) a megváltottság diadalmas érzése;
- d) mélységes halála a megváltásért és Istennek minden kegyelméért, mellyel bennünket magunk minden érdeme nélkül elhalmoz.

Legalább is így kívánná a dolgok természetes rendje.

Nos és most azt kell kérdeznünk: mivel, milyen eszközzel tudja kifejezni a keresztyén gyülekezet éneke mindezeket az érzelmeket.

Dr. Szemethy Géza.

(Folyt. köv.)

HIREK

Lelkészválasztás. A dr Gyenge János elhunytával megüresedett salardi lelkészi állásra a gyülekezet *Szenyessy József* oradeai s. lelkészt választotta meg.

A salontai egyházmegyei nőszövetség e hó 24—25-én konferenciát és közgyűlést tart Tincan.

Uj theologiai doktor. Horváth Jenő aninoasai lelkipásztor, a külmisszió ügyének itthoni lelkes szervezője, a debreceni egyetem theologiai karán cum laude fokozattal theologiai doktorátust tett. Doktori dolgozata: A külmisszió lényege. Ez a maga nemében egyedül áll a magyar missziói irodalomban. Az

uj doktort szivből üdvözljük és életére, munkásságára Isten áldását kérjük.

Lelkészeiktatás Biharean. Feledhetetlen ünnepe volt az elmúlt virágvasárnapja, az évek óta pásztornélküli bihareai egyházközségnek. Ekkor fogadták meleg szeretettel s iktatták be lelkészüket Szabó Pált állásába. Az érkező lelkipásztor autóját — kit előbbi hivei is nagy számban elkísértek — Biharea határában, a Hágó alatt lovas bandérium várta. Az egyházi üdvözlő szavai után a lelkész és felesége nagy tömegtől kísérve megindultak a falu felé. A falu végén az oradeai »Sztárai Mihály« énekhar szöntője és a bihareaiak nagy csoportja várta. A menet lassan tovább haladt a paplak felé, ahol hatalmas »éljen«-nel fogadták az érkező lelkipásztort. Az egyházközség, tantestület és a belmiszsiói alakulatok üdvözlésére, meghatottan — a nem várt nagy szeretetre — Nehémiás szavával válaszolt az új lelkipásztor: »Jertek atyámiai és építsük meg a romokat!« . . . A templomban a beiktató beszédét Vaday Béla esperes tartotta, »a tüzet meg ne oltsátok, a prófátát el ne némitsátok« — ige alapján. Majd a Sztárai énekhar éneke után Szabó Pál a virágvasárnapi gondolatoktól áthatva, magas szárnyalású beszédében tett hitvallást, hogy mennyire tudatában van annak a nagy feladatnak, mely az évszázados parochián vár reá. »Én — mondotta — a virágvasárnapján Jeruzsálemben dicsőségesen bevonuló, alázatos szelid Jézusnak vagyok még alázatosabb szolgálja! Szivet hoztam nektek szeretettel telve, melyért nem kérek tőletek egye-

bet, mint ugyanigy adjátok át a tieteket és akkor nem lesz hiába való az anyaszentegyházunkért való munkálkodásunk«. . . Istentisztelet után a parochián a községi hatóság és a különböző felekezetek küldöttéi üdvözlötték az új lelkipásztort. Délben 500 teritékes közebed volt, melyen számos felköszöntő hangzott el. Délután templomi ünnepély volt, melyen Makkay György hirdette az ígét. Az ünneplő sereg késő este távozott el békével otthonába. A beiktató lelkipásztoron, családján és gyülekezetén legyen Istennek gazdag áldása.

Kibocsátó missziói istentisztelet. Romániai ref. egyházunk mandzsuri misszionáriusa Babos Sándor ref. lelkész, ápr. 11-én, vasárnap bucsuzik a gyülekezetektől és rajta át egész egyházunktól a cluji templomban. Ez alkalommal bocsátja ki ref. egyházunk missziói munkába Babos Sándornét, Lőrincz Máriát is. Az ünnepség programja a következő: D. e. 10 órakor a templomban istentisztelet, melyen az ígét Babos Sándor hirdeti. 11-kor dr Horváth Jenő tart előadást a mandzsuri külmiszió fejlődéséről és jelen helyzetéről. D. u. 4 órakor Nagy András theol. tanár »Missziói utalások az Ószövetségben« címen tart előadást. Este 6 órakor ünnepélyes kibocsátó istentisztelet lesz, melyen az ige hirdetést Vásárhelyi János püspök végzi. Ez alkalommal Babos Sándor és Lőrincz Mária is beszél.

A közigazgatási és vagyongazdálkodási hivatalos nyomtatványok ügyében tájékoztatja a püspöki hivatal a lelkészi hivatalokat, hogy azok, valamint a hivatalos postai bélyegzők szét-

küldése megkezdődött. Remélhető, hogy egy héten belül az összes megrendelések postára adatnak. A késedelem oka, mint már korábban is említettük, onnan származott, hogy a lelkészi hivatalok nagyrésze késedelmesen jelentette be szükségleteit és így a nyomtatványokat munkába adni előbb nem lehetett. Ugyanez volt a helyzet a postai bélyegzőkre vonatkozó bejelentéseknél is. Bármennyire sajnálatos az, hogy ilyen késedelemmel küldetnek szét a nyomtatványok, ezen a körülményen a püspöki hivatalnak nem állott módjában változtatni.

A nagypénteki perselypénzeknek az egyházmegyei pénztárakhoz való beszolgáltatásának ideje, a fennálló rendelkezés értelmében lejárt. Épen ezért ajánlatos, hogy a lelkészi hivatalok egyidejűleg nemcsak a nagypénteki, hanem az elmaradt újévi, sőt a csaknem 4 hónappal ezelőtt esedékessé vált és a sajtó alap céljait szolgáló advent első vasárnapi perselypén-

zeket is szolgáltatassák be haladéktalanul az egyházmegyei pénztárakhoz, részletes kimutató kíséretében, hogy azok mielőbb beküldhetők legyenek, ugyancsak részletes kimutató mellett a kerületi pénztárba.

Fiuliceumunk javára a husvét másodnapi perselypénzt beküldték: Mișca 120, Lazuri 100, Tăut 29, Irina 98, Pâncota 342, Șebiș 120, Chișineu Chiș 151, Nădlac 50, Baia Mare 310, Șimion 80, Cheț 72. Amați 40 leit. Lezárva 1937. ápr. 7. Kérjük, hogy azok az egyházközségek amelyek jelentésüket még nem küldték be, ennek a kötelezettségüknek haladéktalanul tegyenek eleget.

A Szoboszlai—Révész-féle konfirmációs káté néhány példányára van szüksége a püspöki hivatalnak. Kérjük tehát azokat a lelkészi hivatalokat, hogy ahol ez a káté megvan, bocsássák méltányos ellenérték fejében a püspöki hivatal rendelkezésére.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

2700—1937. II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nt. esperesi hivatalnak és tanítói köri értekezletnek.* Egyházkerületi közgyűlésünk 24 d. határozatának második bekezdése így hangzik: »Elrendeli, hogy a tanítói köri értekezleten a felsőbb tagozat megszervezésének kérdését a szabályzattervezet 11. pontja szerint ki kell tünni s ezen intézkedés megtételére Püspök urat felkéri.« Ezen határozat s a szabályzat 11. pontja alapján felhívom az összes cimben említetteket, hogy ezt a kérdést még ez iskolai év folyamán vegyék tárgyalás alá, a hozott határozati javaslatot — lehetőleg a tárgyalás menetét feltüntető jegyzőkönyvvel együtt — az esperesi hivatalokon keresztül küldjék be a püspöki hivatalba legkésőbb f. év június hó végéig, hogy azok az esetleg megrendezendő szünidei tanfolyamon értékesíthetők legyenek. — Oradea, 1937 április 9. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2722—1937. II. KÖRRENDELFT. *Valamennyi kebelbeli esperesi, lelkészi hivatalnak és iskolának.* Tudomásvétel végett közlöm az egyházkerületi közgyűlésünk 1936. évi 24-i határozatának első bekezdését: »Megállapítja egyh.-ker. közgyűlésünk, hogy 1935—26. h. határozatának 1. bekezdésében egy-egy korpótlék összege K 100. Az 5. bekezdés ezen szavai után: »fizetése is ezen időpontig jár« beszurandó: »amennyiben fizetése nem esik az előző bekezdés intézkedései alá.« Az 1935. évi május 27—28-iki jegyzőkönyv 34. oldalán ezt a javítást elő kell jegyezni. — Oradea, 1937 április 8. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2741—1937-III. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli egyházközség t. presbiteriumának.* Hivatalos lapunk folyó évi 3. számában 517—1937-III. sz. szám alatt felhívtam egyházközségeink presbiteriumainak figyelmét arra, hogy az egyh. kerületünkkel szerződéses viszonyban álló biztosító társasággal szemben a püspökl hivatal olyértelmű szerződést kötött, hogy a kebelbeli egyházközségek tűz ellen való biztosítási díjai legkésőbb minden év január 31-ig okvetlen kiegyenlítettnek és erre tekintettel kértem az esedékessé vált díjösszegek azonnali beküldését. A vonatkozó nyilvántartásból azt állapítottam meg, hogy ezen fizetési kötelezettségnek, — amely egyházközségeink érdekeit nagyon is érinti, — nagyon sok esetben nem tettek eleget a presbiteriumok, így a banati egyházmegyéből: Mănăstur, Bunea Mică, Dumbrava, Peregul Mare, Lipova; a bihori egyházmegyéből: Episcopia, Aleşd, Oşorheiu, Cetariu, Paleu, Săldăbagiu, Uileacul de Munte, Santăul Mic, Ineu, Tileagd, Santăul Mare, Poşolaca, Uileacul de Criş, Şiştorea, Leş; a valea eriuului-i egyházmegyéből: Târguşor, Vaida, Ciocaia, Adoni, Abram, Buduslău, Cubulcut, Valea lui Mihai, Tarcea, Sănnicolaul de Munte, Sântimreu, Petreu, a baia-mare-i egyházmegyéből: Adrian, Boghiş, Dabolt, Baia Sprie, Hrip, Iojib, Mărtineşti, Pelişor, Remetea oaş, Micula, Tăuţii de jos, Baia Mare, Bocicoiul Mare, Tarna Mare, Ambud, Pătau, Petin, Păuleşti, Nişipeni, Livada, Livada nouă, Dara, Corod, Cărăşeu, Arduđ, Odorău, Berindan, Seini, Viile Apei, Tămaşeni, Turulung, Vama; a carei egyházmegyéből: Berea, Petreu, Dindeşti, Andrid, Ghenciu, Ghirişa, Irina, Craidorolt, Carei, Sanislău; a salontai egyházmegyéből: Beiuş, Negru, Ioaniş, Uileacul de Beiuş, Luntreni, Jarmata Neagră, Ginta, Cheşea, Suplacul de Tinca, Ghioroc, Ceica, Remetea, Boiu, Sănleani, Tămaşda, Vânător egyházközségek. Figyelmeztetem az érdekelt egyházközségek presbiteriumait azokra a sulyos következményekre, amik a késedelemből kifolyólag nemcsak az egyházközségekre, hanem a presbiteri tagokra is háramlík és épen azért ismételten felhívom a felsorolt egyházközségek presbiteriumait, hogy ez ügyben fizetési kötelezettségüknek legkésőbb 15 napon belül tegyenek eleget és az esedékes összeget annyival is inkább küldjék be a püspöki hivatal címére, mert ellenkező esetben kénytelen leszek a késedelmes egyházközségekkel szemben a behajtási eljárást minden további felszólítás mellőzésével folyamatba tétetni. Oradea, 1937 április 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

2350—1937. KÖRRENDELET. *Valamennyi egyházi és iskolai hatóságnak.* A vallás- és művészetügyi miniszter ur 35380—3214—1937. sz. leirata mellékleteként megküldte az egészségügyi és jóléti miniszter ur 119935. a. c. 1937. sz. az alkohol leküzdésére alakított »TEMPERANȚA« elnevezése alatt működő liga célkitűzéseit. Az alkoholizmus elleni harcból, mely sok egyénnek újjáteremtését jelenti, akik egészségügyi, erkölcsi és szociális szempontból nézve szerencsétlenek, nem maradhatnak ki egyházi és iskolai életünk munkásai, a lelkészek és a tanítók. Kérem azért, hogy a »TEMPERANȚA« munkaprogramjának megvalósítása érdekében lelkiismeretesen munkálkodjanak közre. — Oradea, 1937 április 9. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2532—1937. I. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak.* A vallás- és művészeti miniszter ur ez évi március hó 27-ről 43834—4292. sz. a. áttette hozzám a Szövetkezeti Minisztériumnak 45577/a. c. sz. megkeresését, kérvén, hogy az ország minden falujában megrendezendő faültetési ünnepélyeken a lelkészek is résztvegyenek. Kérem, hogy ezt a rendelkezésemet szigorúan betartani méltóztassanak. — Oradea, 1937 április hó 3. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2464—1937. sz. III. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. esperesi és lelkészi hivatalnak.* Alant közlöm teljes fordításban a Kultuszminisztérium 29929—3507. számú 1937 március 20-án kelt rendelkezését tudomásvétel és miheztartás végett:

Püspök ur! A Pénzügyminisztérium költségvetési és állami számvevőségi vezérigazgatóságának az ajánlott, egyszerű és küldönc útján szétküldendő levelezésekre vonatkozó átiratát van szerencsém másolatban megküldeni azon kéréssel, miszerint sziveskedjék a megfelelő intézkedést megtenni. Aláírások.

II.

Másolat a Pénzügyminisztérium költségvetési és számvevőségi Vezérigazgatóságának f. évi 368030. sz. átiratáról:

Miniszter ur! Egyes behajtási és fizetési pénzügyigazgatóságok és adóhivatalok azt jelentik a Minisztériumnak, hogy a postahivatalok, a hatóságok egymásközötti értéket tartalmazó levelezésük specialis díjazását kérik.

Ezen ügyvel kapcsolatosan értesítjük, hogy a posta vezérigazgatósága 223698—1932. sz. körrendeletével (Buletin 1/1933. 16 oldal) értesíti a postahivatalokat azon határozatáról, hogy azon közhatalóságok, amelyeknek a költségvetései fel vannak véve az állam általános költségvetésébe, felvannak tüntetve az 1. sz. kimutatásban, a pénzügyminisztérium által a P. T. T. igazgatása részére engedélyezett összeg kontójára jogosítottak úgy az ajánlott, mint az egyszerű, valamint küldönc által küldendő levelek expedálására.

Egyben intézkedni fognak, hogy az ércpénz a postahivatalok által, — csomagként, az érték megjelölésével, a járadék papírok, teaurált bonok, adóbonok és bármely más értékek pedig az érték megjelölésével, levélben legyenek elküldve.

Ugy a csomag, mint az értéket tartalmazó levél, szállítási lappal lesz ellátva.

Miért is ilyen értelmű intézkedést sziveskedjék kiadni az alárendelt hatóságoknak, abban az esetben pedig, ha a postahivatalok továbbra is követelnék az ily küldemények díjazását, emlékeztessék a P. T. T. vezérigazgatóságának fentebb közölt rendelkezéseire. — Aláírások.

Oradea, 1937. április 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2693—1937. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nt. esperesi hivatalnak.* Az Egyházkerületi Nőszövetség konferenciáját és közgyűlését ápr. 29. és 30. napjaira kitűztük. Felhivom azért a nt. esperes urakat, hogy erről az egyházmegyei nőszövetségi elnöknőt azzal sziveskedjenek értesíteni, hogy az egyházmegyei nőszövetség múlt évi működéséről szóló jelentést legkésőbb április 20-ig a püspöki hivatalba felterjesszék. Hogy ez megtörténhessék, kérem, hogy — amennyiben még nem tette volna meg — sziveskedjék a lelkeszi hivatalok útján az egyházközségi nőszövetségeket felhívni jelentéseiknek az egyházmegyei elnöknőhöz való elküldésére. Egyben sziveskedjék felhívni az egyházmegyei nőszövetségi pénztárost, hogy az Egyházkerületi Nőszövetségnek járó díjait szintén legkésőbb április 20-ig küldjék el az Egyházkerületi Nőszövetség pénztárosához Szabó Pálnéhoz (Biharea, Lelkeszi hivatal.) Felhivom a nt. esperes urakat, hogy az Egyházkerületi Nőszövetség közgyűlésére a hivatalos kiküldötteket sziveskedjenek e sorok vétele után az egyh. ker. belm. előadónak (Timișoara, Lelkeszi hivatal) megnevezni. Az alapszabály értelmében az Egyházkerületi Nőszövetség tagjai, az Egyházmegyei Nőszövetség elnökei és minden 20 tag után egy kiküldött. A konferencián azonban korlátlan számban jelen lehetnek s ugyszintén a közgyűlésen is mint érdeklődők. Oradea, 1937. április 7. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2693—1937. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkeszi hivatalnak.* Az Egyházkerületi Nőszövetség konferenciáját és közgyűlését április 29. és 30. napjaira kitűztük és összehívtuk. Felhivom azért a lelkeszi hivatalokat és általuk az egyházközségi nőszövetségeket, hogy hassanak oda, miszerint ezen a régóta várt alkalmon nőszövetségeink tagjai minél nagyobb számmal vegyenek részt. Ezt akarunk elősegíteni azzal, hogy olyan időre halasztottuk, mikor féljegygyel lehet utazni és azzal, hogy az elszállásolásról is gondoskodás fog történni. Egyben felhívjuk a lelkeszi hivatalok által a nőszövetségeket, hogy múlt évi működésükről szóló jelentésüket — amennyiben még nem tették volna, — e körlevél kézhez vétele után a z o n n a l küldjék el az illetékes esperesi hivatal útján az egyházmegyei nőszövetség elnöknőjéhez, hogy a belőlük összeállított egyházmegyei nőszövetségi jelentést f. hó 20-ig ők is felterjeszthessék. Ugyancsak felhivom, hogy az egyházmegyei nőszövetségnek járó tagdíjakat is mielőbb küldjék el az egyházmegyei nőszövetség pénztárosához, hogy az Egyházkerületi Nőszövetségnek járó összeget ők

is kellő időben rendeltetési helyére eljuttathassék. — Oradea, 1937 április 7. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2581—1937. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Az 1937. év őszén megtartandó véglegesítési vizsgára (examen de definitivat) már most felhívom az alább felsorolt tanítók figyelmét. A nevek mellett álló évszámok a várakozási időt jelentik, szept. 1-től szept. 1-ig számítva. Folyó év őszén vizsgára tartoznak jelentkezni azok, akiknek várakozási ideje 1936-ban ill. 1937-ben jár le, amennyiben oklevelük megszerzése és 21-ik életévük betöltése után fel tudnak mutatni három teljes szolgálati évet.

A véglegesítési vizsgálati kimutatásba való felvételt az illető tanítóknak a püspöki hivataltól kell kérniök. A kéréshez mellékelni kell a látogatási jegyzőkönyveket, amelyekből kitűnik, hogy az elemi oktatási törvény 118. fej. a) b) c) d) f) g) pontjainak megfeleltek. Az e) pont tanítóinkra nem alkalmazható. Mellékelni kell továbbá az összes látogatási jegyzőkönyvek rájuk vonatkozó részét román nyelvű belkörüleg hitelesített másolatban, az egyházi látogatási jegyzőkönyvek román fordítását az utasítások elhagyásával. Az így felszerelt kéréseket a vizsga határidejének meghirdetésétől számítva egy hónapon belül be kell adni. Ezen határidő rövid voltára tekintettel az összes vizsgára kötelezettek gondoskodjanak idejében a szükséges okmányok beszerzéséről.

Minthogy a vizsgára való jelentkezés *személyes* kötelezettség, hivatalom a közölt névsorral az egyes egyének felelősségét át nem vállalhatja. Ez azt jelenti, hogy ha valaki véglegesítési vizsgára van kötelezve, arra akkor is jelentkezni tartozik hivatalomon keresztül, ha az alábbi kimutatásba felvéve nincs. A vizsgára vonatkozó tudnivalókat 2779—1936 sz. körrendeletemben a hiv. lap 1936. évi 226. oldalán tettem közzé. A vizsga idejét és helyét a vonatkozó rendeletek vétele után közölni fogom hivatalos lapunkban. A véglegesítési vizsgára kötelezett tanítók saját érdekükben igyekezzenek mindent elkövetni arra nézve, hogy ezen a vizsgálaton kellő eredményt mutassanak fel.

A véglegesítési vizsgára kötelezett tanítók névsora a várakozási idő feltüntetésével a következő:

Angi Margit Santăul-Mic 1935—1938. Balog Ilona Nisipeni 1934—1937. Balog Mária Urvind 1936—1939. Bardóc Róza Adea 1934—1937. Bazsó Gizella Şiştirea 1937—1940. Bátori Zsófia Hrip 1936—1939. Beke Berta Mişca 1936—1939. Berecki Ilona Otomani 1936—1939. Bessenyei László Ant 1937—1940. Bodor Sándor Mişca 1937—1940. Bondár András Vânători 1937—1940. Boruzs Magda Cheşereu 1938—1941. Diószegi Erzsébet Ant 1934—1937. Faragó Ilona Zerind 1934—1937. Farkas Vilma Salonta 1936—1939. Hunyadi Mária Pâncota 1934—1937. Jámbor Ferenc Olosig 1937—1940. Joó Ilona Turulung 1937—1940. Karikás Béla Satu Mare 1934—1937. Kassay József Pişcolt 1935—1938. Kádár Antal Galoşpetreu 1934—1937. Kenyeres Margit Cadea 1934—1937. Kis Pál (jelenlegi alk. helyét jelentse) 1936—1939. Kis Mária Jermata Neagră 1934—1937. Koós Ferenc Salonta 1934—1937, Koós Zoltán Săcueni 1935—1938. Kottra Gyula Remetea Oaş 1933—1936. Kulcsár Ilona Marghita 1935—1938.

Külüs Margit Ghiaroc 1934—1937. Kürti Erzsébet Sighet 1938—1941. Lengyel Jenő Ghirişa 1933—1936. Magos Etelka Apateu 1936—1939. Magos Julia Adrian 1934—1937. Mahulik Mária (jelentse jel. alk. helyét) 1935—1938. Makszin Judit Reşiţa 1935—1938. Márk Piroska Puşalaca 1937—1940. Mészáros Anna Sighet 1934—1937. Mogyorós Emma Tormac 1934—1937. Molnár Vilmos Domahida (pontos adatait közölje). Nagy Anna Ghenciu 1938—1941. Nagy Ilona (jelentse jel. alkalmazását) 1935—1938. Nagy Béla Zerind 1934—1937. Nagy Janka Reşiţa 1935—1938. Nagy Magda Satu Mare 1936—1939. Nagy Margit Cadea 1935—1938. Nagy Mihály Cioeia 1937—1940. Ottmayer Erzsébet Băbeşti 1933—1936. Patócs Irén Tinca 1938—1941. Péteri Etelka Zerind 1934—1937. Pintér Julia Tormac 1935—1938. Rajz Erzsébet Atea 1939—1942. Sajti Károly Zerind 1937—1940. Sarkadi Jolán Simion 1938—1941. Sillye Kálmán Tamaşeu 1933—1936. Sipos Mária Petreu 1936—1939. Szabó Irén Remetea Oaş 1937—1940. Szabó Lajos Niued 1936—1939. Szabó Teréz Sanislău 1936—1939. Szikszai Erzsébet Oradea 1934—1937. Szőke Ilona Episcopia Bihor 1937—1940. Tökés Erzsébet Biharea 1935—1938. Török Emma Căpleni 1939—1942. Varga Etelka Budislău 1936—1939. Zagyva Róza Şiştorea 1934—1937. Zöld Sándor Peregul mic 1935—1938.

Oradea, 1937 április 1. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

2551—1937-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi isk. hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás véget közlöm egyházkerületi közgyűlésünk 1936 évi 24-g határozatát. »Tekintettel a véglegesítési vizsgákra, egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli, hogy csak olyanok választhatók meg végleges rendes tanítókul (inv. titular definitiv), akiknek ilyen jellegét az állam elismeri, azaz akik 1932 szept. 1-én oklevéllel bírtak, nők 21 évet betöltötték, férfiak katonai szolgálatuknak eleget tettek és tanítói állásban voltak; vagy pedig a véglegesítési vizsgáról szóló bizonyítványukat bemutatják.

Az egyházi törvény VI. tc. 27. §-át ennek következtében úgy kell értelmezni, hogy az *ideiglenes és segéd* tanító elnevezések azonosak a most használatos helyettes tanító (inv. suplinitor) elnevezéssel.

Az egyházi törvény és az elemi oktatási, ill. magánoktatási törvény összhangbáhozatala céljából elrendeli, hogy az az okleveles tanító, aki végleges rendesnek a fentiek szerint meg nem választható *ideiglenes rendes* (inv. titular provizoriu) minőségben legyen megválasztható. Ebben az esetben, ha a véglegesítési vizsgát sikeresen letette, automatikusan végleges jelleget nyer, ha pedig a véglegesítési vizsgán háromszor is megbukik, állásától azonnal fel-függesztendő s a rendes fegyelmi eljárás útján állásából minden igény nélkül elmozdítandó. Az 1932-ben végleges rendes jelleggel ezen intézkedés szerint nem bíró tanítók, visszahatólag ideiglenes rendes tanítóknak tekintendők. Ezzel kapcsolatban felhívja egyházkerületi közgyűlésünk az iskolafenntartókat, hogy a tanítóválasztásoknál a legnagyobb körültekintéssel vizsgálják meg a pályázó tanítók képesítését, hogy azok az összes törvényes kellékeknek megfeleljenek-e. Oradea, 1937 április 1. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Oradea
Str. Petru Maior No. 1.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadlnak el.

Konfirmációi emléklapok

kaphatók a püspöki hivatal nyomtatvány-raktárában

17 x 21 cm. méretű egyszerűbb csinos kivitelben darabonként 1 Lei,
21 x 34 cm. méretű díszes kivitelű három színnyomással, darabonként 2.50 Lei.

Konfirmációi emlékkönyv

díszes címlapu, több, mint két iv terjedelmű füzet finom papíron, nagyon
s: ép **Konfirmációi emléklappal** II-ik kiadás 10 Lei.

NÍ, LELKÉSZURAKNAK sz. FIGYELMÉBE AJÁNLOM

református papi szabóságomat

Felelősséggel készítek ORLE (Szánthó) palástot; palást-
átalakítást, u. m. helymezést, lerakást. A palást-árak fő-
veggel együtt minőség szerint 2500—5500-ig válto-
koznak. Távolabbi paróchiákra személyesen is elmegyek.
Postai megrendelést pontosan teljesítek. Esetleges infor-
mációért a helybeli lelk. hivatalhoz sziveskedjenek fordulni.

Tisztelettel:

ALAPÍTÁSI ÉV 1897.

CSAPÓ LAJOS
papi szabósága

SATU-MARE, Ștefan cel mare No. 7.

KÁLVIN-KÖNYVNYOMDA

Tulajtonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA Dr. LAZAR AUREL 14.

a Református Leánynevelő-intézet épületben

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Oradea, Strada Petru Maior 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.		Előfizelési ár: egész évre 360 lei. Fél- évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.
---	---	---

Gyermekistentiszteletek.

Kétségtelen, hogy egyfelől a vallástanításnak, a vallásos nevelésnek, a vasárnapi iskolának tartalma és célja az ige hirdetése, másfelől pedig, hogy a kultikus igehirdetés is áldott nevelői hatásokat közvetíthet, mégis, szerintem, a gyermekistentiszteletet ki kell vonnunk a nevelői tevékenységek sorából és az állandó, kötöttformájú kultikus alkalmak közé kell beiktatnunk. Véleményem szerint gyermekistentiszteletre elsősorban nem pedagógiai megfontolásból van szükség. Mert bár igaz az, hogy a gyermekek közötti nevelői munka egyik célja az, hogy a gyermekeket Istennek az anyaszentegyházban való szolgálatára vezesse¹ és ezt a kultuszközösségbe való bekapcsolás nagy mértékben elősegíti, mégis az öncélú,² de semmiesetre sem antropocentrikus meghatározottságu, teleológiájú³ kultusz ennél több: az Istennel való érintkezés állandó, kötelező, kollektív formája,⁴ amelynek »alapvonását a javak kicserélésében látjuk«.⁵ Benne ha a gyermek résztvesz, általa a gyülekezeti közösséggel való viszonyulása is kifejezést nyer. (Nemcsak a felnőttekét, hanem a gyermekgyülekezetet is értem.) Miután pedig a kultusz ez, belőle a gyermeket sem szabad kizárni. A gyermeknek a felnőttek nyilvános istentiszteletén való részvétele azonban korántsem adja a gyermek számára az Istennel való találkozás alkalmát, mert ennek az istentiszteletnek tartalmi elemei nem a

¹ Dr Imre Lajos 1929—30. évi poimenikai előadásai.

² P. Alhaus: Das Wesen etc. 40. old. Idézi dr Gönczy Lajos 1930—31. évi liturgikus előadásában: »Az istentisztelet öncél, épen úgy, mint az Istennel való közösség mindig öncél.«

³ »Az Istennel való találkozás nem öncélú, az is csak eszköz a végső, nagy cél szolgálatára . . . Isten dicsőségének szolgálatára.« Dr Gönczy Lajos: Bevez. »A mi istentiszteletünk«, Az Ardeali Ref. Egyh. Agenda-könyvéhez 12. oldal.

⁴ Dr Gönczy Lajos i. m. 9. oldal.

⁵ Dr Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete. 243. old.

gyermek lelki szükségleteinek, értelmi fokának, pszichológiai adottságainak stb.-nek megfelelőek. De emellett is »a kultuszt sem extensive, sem intensive nem pótolhatja a közösségi életnek semmi más tényezője, pl. a katekhezis, vagy a lelkigondozás« sem.¹

A gyermekistentisztelet az a kultikus alkalom, ahol az igehirdetés is a gyermek számára történik. Az a meggondolás, hogy az igét a gyermeknek mindig személyes alakban kell hirdetni, noha neki még személyes kérdései 10—12 éves koráig alig vannak, a gyermek számára való gyülekezeti igehirdetés jellegzetességét adja, de annak ilyen formáját nem teszi mellőzhetővé, (sem pedig a vasárnapi iskola, vallástanítás, vallásos gyermekünnepélyek stb. által pótolhatóvá.) Ezért a *gyermekistentiszteletek rendszeres, még pedig a kultikus formáknak, bár ezek eszközi jelentőségét tudva, de mégis hangsúlyozott kidomborításával való tartása mindenütt szükséges*. Ott is, ahol csak 15—20 gyermek van. (Balázs Ferenc mondja »Bejárom a kerek világot« c. könyvében, hogy legjobban szive szerint egy 3 tagu gyülekezetnek predikált egyszer.) Az a tény, hogy már gyermekpredikáció-irodalom van, e szükség meglátását fejezi ki, nem beszélve arról, hogy már sok helyen (egyházkerületünkben is) rendszeresen tartanak gyermekistentiszteleteket.

Szerintem a gyermekistentisztelet fent vázolt kultikus jellegéből az is következik, hogy benne a liturgiai elemek nem szoríthatók háttérbe, különösképen pedig nem mellőzhetők teljesen. A liturgia pedig bizonyos határozott, relative állandó formákat jelent. »A gyermekistentiszteletben a gyermek megérzi azt a közösséget, mely egy *bizonyos liturgiához* van kötve.«² Ha a gyermekistentiszteletet a gyülekezet életrendjébe felvesszük, amit pedig szerintem meg kell tennünk, akkor pótolnunk kell azt a hiányt, amit liturgiánk megállapításánál tapasztalunk akkor, amikor a gyermekistentiszteletekről említés sem történik. Amint a tartalmi elemekben csak bizonyos alaki változást kíván a gyermekistentisztelet, úgy a formai elemek belső, tartalmi részét változatlanul hagyja. Tehát világos, hogy ezek a liturgiai formák nem lehetnek azonosok a felnőttek gyülekezeteivel. Mert bár »a mi kultuszunk a legteljesebb aktivitást követeli meg a gyülekezettől«³ mégis: a felnőttek gyülekezeti istentisztelete által igényelt aktivitás a maga lelki természeténél fogva a gyermek számára nem elegendő. Materiálisabb természetű, külsődlegesebb aktivitást kell számukra biztosítanunk. En-

¹ Dr Gönczy L. i. m. 10. old.

² Dr Imre L. katekhetikai előadásai. (1930—31.)

³ Dr Gönczy L.: i. m. 12. old.

nek módjai megállapításában pedig e labilitásnak, az ingadozásnak és eltéréseknek nem adhatunk helyet, mert akkor a célt elvesztettük.

(1934-ben az aradi gyülekezetben gyermekistentiszteleteknél a következő, a fenti megfontolásokon alapuló és a gyakorlatban bevált liturgiát vezettem be egyházmegyei elnökségünk hallgatólagos beleegyezésével:¹ 1. Fohász (állva). A liturgikus a szószékből mondja azt a kötelező tanulásra előirt fohászt, ami a most használatos tankönyvekben található. A gyermekek hangosan mondják utána. 2. Kezdő ének (állva). 3. Főének (ülve). 4. Bibliaolvasás (ü.) 5. Imádság (kötetlen. állva.) 6. Ének (á.) 7. Textusfelvétel (á.) 8. Igehirdetés (ü.) 9. Ének (á.) 10. Imádság (kötetlen. Á.) 11. Úri ima (á.) 12. Adakozásra felhívás (á.) 13. Áldás (á.) 14. Hirdetés (ü.) 15. Ének 16. Fohász (Á. Mint előbb.) Az egésznek időtartama legfeljebb 50 p.)

NITS ISTVÁN J.

¹ Amennyiben felterjesztésemre azt a szóbeli választ kaptam, hogy a gyermekistentisztelet a szabad kultikus alkalmak (a vallásos ünnepélyek) közé tartozik s liturgiája is szabadon határozható meg.

No. 2787—1937.

Meghívó.

A *Piatra Craiului-i Református Egyházkerület lelkészeit* f. év április 28-ra az egyházkerületi lelkészi értekezlet megalakítására Oradea-ra testvéri szeretettel ezennel meghívom. Program:

1. délelőtt 10 órakor ünnepi Istentisztelet az oraşul-noua-i templomban, melyen Igét hirdet *Sulyok István* püspök.

2. délelőtt 11 órakor az egyházmegyei lelkészértekezletek elnökeinek megbeszélése, a püspöki hivatal kis tanácstermében.

3. délelőtt fél 12 órakor egyházkerületi lelkészértekezlet alakuló gyűlése, a püspöki hivatal nagy tanácstermében, amelyen az értekezlet tisztviselőkara és választmány választása lesz.

4. délután 4 órakor lelkészértekezleti választmányi gyűlés, amelyen *Debreczeni István* a lelkészek lelki és szellemi — *Oláh Sándor* a lelkészek anyagi ügyeiről és *Peleskey Sándor* az egyházkerületi lelkészértekezletnek az egyházmegyei lelkészértekezletekkel való kapcsolatáról és a romániai egyetemes lelkészértekezlet megalakításáról tartanak előadást.

Amidőn kebelbeli lelkésztestvéreket ezekre a gyűlésekre szeretettel meghívom, jelzem, hogy a lelkésztestvéreknek elszállásolásáról és mérsékelt árért való együttes ellátásáról gondoskodni igyekszünk. Épen ezért a gyűlési napokra való jelentkezéseket hivatalomba mielőbb megküldeni kérem.

Oradea, 1937 április 13.

Atyafiságos szeretettel:
Sulyok István sk., püspök.

Meghívó.

Arad-on tartjuk meg május hó 1, 2. és 3. napjain az
EGYHÁZKERÜLETI FIUKONFERENCIÁT

A konferencia sorrendje a következő:

MÁJUS 1. SZOMBAT.

9 órakor: *Megnyitó istentisztelet* Nehémiás 4:8. Tartja Tarnóczi Lajos arad-i lelkész.

10—fél 12-ig: *Megbeszélés*. Kisebbeknek: »Holnap hittan? Semmi!« Mi neked a vallástan? Textus: János 5:39. Tartja Orth Imre. — Nagyobbaknak: Máté 3:10. Egyházam legnagyobb nyomorusága, Az én nyomoruságom. Tartja Debreczeni István.

12—1-ig: *Előadás*. Kisebbeknek: »Egész ember« Skrefsrud Olsen Lars. Tartja Orth Győző. — Nagyobbaknak: Kálvin. Előadás. Tartja Orth Imre tormac-i lelkész.

Délben fél 2-kor: *Közös ebéd*.

Délután ebéd után: *Énektanulás és játék*.

Délután fél 3—fél 4-ig: (Csak ifjúsági presbitereknek, tisztviselőknek) **PRESBITERKÉPZŐTANFOLYAM**. I. Elhivatás-felelősségszolgálat. Vezeti Orth Gy. utazótitkár.

Délután 4—fél 6-ig: *Megbeszélés*. Kisebbeknek: Titkos bűneink. Textus: Zsolt. 90:8. Vezeti Orth Győző. — Nagyobbaknak: Szenvedélyeink. Textus: Ap. csel. 20:9. Vezeti Nits István chişoda-nou-i lelkész.

Délután 6—7-ig: *Szavalóverseny*.

Este 7 órakor: *Közös vacsora*.

Előadás és esti áhítal. Bibliaolvasó naptár. Apostolok Csel. 7:37—47.

Előadás: Az egyházfegyelem és az ifjúság. Tartja Tarnóczi Lajos aradi lelkész.

MÁJUS 2. VASÁRNAP.

Fél 9—fél 10-ig: *Bibliaóra csoportokban*. »Kegyelemből hit által.« Nehémiás 4—9—15.

10 órakor: *Istentisztelet*. Tartja Debreczeni István. Textus: Nehémiás 4:9.

Fél 12-kor: *Az aradi gyülekezet története*. Előadás. Tartja Tarnóczi Lajos lelkész.

1 órakor: *Ebéd*.

- 3—4-ig: IFJ. PRESBITERKÉPZŐTANFOLYAM. II. Nehézségek. Az Egyesület feladata, a tagok munkára való nevelése.
- 4—fél 6-ig: *Megbeszélés*. Ha felismertem nyomoruságomat, mit kell tennem. Nagyobbaknak: Vezeti Kiss Bertalan sátmari lelkész. — Kisebbeknek: Ki a barátom? Vezeti Fekete Rezső.
- 6 órakor: *Vallásos ünnepély*. Prédikál Arday Aladár esperes. Textus: Máté 3:2.
Előadás: Az egyház reformációja és missziója. Tartja Nits István J.
- 8 órakor: *Közös áhítat*. Csel. 7:48—60 és 8:1, 2.

MÁJUS 3. HÉTFŐ.

- Reggel fél 8—fél 9-ig: IFJ. PRESBITERKÉPZŐTANFOLYAM. III. Gyakorlati gondolatok az egyesületi élet élénkítésére.
- Fél 9—fél 10-ig: *Bibliórak csoportokban*. »A Köfalon.« Nehémiás 4:16—23.
- 10—fél 12-ig: *Megbeszélés*. Kisebbeknek: Mi akarsz lenni? Vezeti Csapó Sándor tanító. — Nagyobbaknak: Ifjuságunk életlehetőségei és élet feladatai. Tartja dr Olosz Lajos.
- 12—1-ig: *Előadás*. Bethlen Gábor ifjúsága. Tartja Szilágyi Sándor pancota-i lelkész.
- 3—5-ig: *Beszámoló*. Milyen lelki fegyvereket köszönhetek Egyesületemnek, milyeneket várok? Beszámoló az otthoni munkáról.
- 5 órakor: *Bucsuáhitat*. Ap. csel. 8:1—12. Széjjel jártak hirdetvén.

Általános tudnivalók: A konferenciára megérkezés április 30-án este. A résztvevők az arad-i lelkészi hivatal címén jelentkezzenek, legkésőbb április 28-ig, minden esetben a lelkészük útján. Napi ellátás díja 20 Lei. Részvételi díj 5 Lei. Mindenki hozzon magával bibliát, énekes könyvet, papírt, ceruzát, valamint ágylepedőt, kispárnát, takarót, törülközőt, szappant. A szavalni tudók készüljenek a szavalóversenyre.

A konferenciára szeretettel hívjuk és várjuk a vezetőkkel együtt kerületünk református ifjait.

Orth Győző

belm. utazótitkár.

Debreczeni István

belm. előadó.

Kiss Béla ref. isk. ig. »Vázlatok a besz. és ért. gyak. tanításához« c. munkájának 2-ik füzete is elkészült. A két füzet mely felöleli az I. osztály anyagát együtt 30 leiért kapható a Ref. Püspöki hivatalnál. A rajzokkal kidolgozott tanításiterv vázlatok teljesen megkönnyítik a tanítók munkáját, mert az órák anyaga összeszedve készen áll a tanítók rendelkezésére.

Egyházi énekeink.

(Folytatás.)

Elsősorban az ének szövegével, aztán meg annak a dallamával. A szöveg mindig világosan megmondja az énekelt gondolatot. Mikor valaki az 51. zsolt. következő szavait énekli:

*»Mert jól ismerem gyarló voltomat
És bűnöm mindenkor forog előttem
Melyet csak Te ellened cselekedtem
Mely miatt teszek én nagy siralmat.«*

nem lehet semmi kétség afelől, hogy bűneit bánja, siratja. Amikor pedig az az énekvers hangzik a gyülekezet ajkán, hogy

*»Győzedelem, győzedelem!
Ellenség meggyőzetett
Ama felkent fejedelem
Megnyerte az életet, stb.«*

nyilvánvaló, hogy az Ur feltámadása felett érzett diadalmas öröm szólal meg. És így tovább. Minden ének vagy dal szövege *világosan* megmondja, mit érez, gondol, akar, aki azt énekli. És ha csak ennyiből állna az egész énekügy, ezzel el is volna intézve végérvényesen.

De nemcsak ennyiből áll. Mert az éneknek (vagy általában a dalnak) dallama (melódiája) is van. Sőt tulajdonképpen a lényege az, hogy dallama legyen.

És mi a feladata, a célja a dallamnak? Az, hogy azokat az érzelmeket, hangulatokat, melyeket a dalnak, vagy éneknek a szövege tartalmaz, a dallama a maga módja szerint még jobban kifejezésre juttassa. Nyilvánvaló tehát, hogy a szomorú szövegre nem énekelhet érzékeny ember vidám dallamot. De fordítva sem, tehát vidám szövegre sem lehet énekelni komoly, szomorú melódiát. Ilyesféle fonák cselekedet nevetséges eltorzítás számba jöhetne csupán.

Tehát a dallamnak simulnia, alkalmazkodnia kell a vers tartalmához. Hogyan teszi ezt, minő eszközei vannak hozzá? Ez megint olyan kérdés, melynek eldöntése nem ennek az értekezésnek a feladata. *El kell fogadnunk komoly valóságnak, hogy a zene magában véve, tehát minden kísérő szó, vagy szöveg nélkül is, képes bizonyos általános hangulatot kifejezni.* Sokszor magának a zenének (dallamnak) a tempója is elég ahhoz, hogy megtudjuk, mit akar tulajdonképpen. Példának okáért egy gyászindulónak sokkal lassabb a tempója, mint egy rendes indulónak, vagy egy nyugodt, csöndes menetű egyházi éneknek s így tovább.

De nemcsak tempója van az éneknek, hanem megvan a maga megszokott dallamvonala is. Valamely magyar népdalt könnyen felismerhetünk nemcsak a lassabb, vagy gyorsabb tempójáról, hanem dallamának az emelkedéséről, eséséről, tehát ugynevezett dallamvonaláról is. De ugyanezt lehet mondani más nemzetek dalairól is. Mindegyik rajta van — legalább is bizonyos fokig — a maga fajiságának a bélyege.

Ez a faji bélyeg ott van — általánosságban mondva — az egyházi zene termékein is. A német népnek pl. nemcsak népdalai mások, mint a franciáké, hanem egyházi énekei is. De még egyugyanazon énekfajtanak sőt énekstilusának a keretein belül is nagy különbségek vehetők észre, példának okáért a róm. kat. egyház két világhírű komponistájának: Orlandus Lassus-nak és Palestrinának a miseének szerzeményei közt, pedig ezek egy és ugyanazon szövegre mennek. Sőt nemcsak a szöveg azonos mind a két zeneirő szerzeményeiben, hanem énekstilusuk is ugyanaz a többszólamu (polifon) énekstilus. És mégis ott tátong a két zeneirő szerzeményei közt a *különbségek egész világa*. Orlandus Lassus hullámozó hangtömegein a csapkodó tenger komor, borongós levegőjü hullámverése zajlik, míg Palestrina műveiben a sokszólamu, zengő hanghullámok szinte ragyognak, világítanak, mint színes éneklő »fontaine lumineuse«-ök, világító szökőkutak. Orlandus Lassus németalföldi, Palestrina pedig olasz zeneköltő. Ime fajiságuk jelei, vonásai a műveiken.

De minket ennek az értekezésnek egyéb kitűzött tárgya és célja miatt nem érdekelhet most, így tovább a tőlünk, idegen egyházak éneke s ennek kifejezésbeli képessége, faji jellege. Nekünk immár a magunk egyházának az énekeire kell fordítanunk egész figyelmünket. Hiszen mikor Orlandus Lassus és Palestrina ugyanazon évben — 1594 — szemeiket behunyták, a reformáció diadalmas szekere végigszáguldozott már Közép-Európán s nyomában új célok, új törekvések, új alakulások indultak és jelentkeztek a nemzetek vallási, társadalmi és politikai életében. S természetesen a művészetükben is.

A *reformált keresztyénségnek* a maga szertartásaihoz és istentiszteletéhez új énekekre volt szüksége. Meg is teremtette azokat idők jártával. Természetesen nem máról holnapra ment végbe ez sem. A reformáció kezdetén kénytelen volt a protestantizmus a meglévő énekekhez nyulni. A katolikus egyház akkori egyházi énekeinek a dallamát megtartották egyideig, de szövegeiket át kellett alakítaniok, hogy a protestáns hitelveknek megfeleljenek. Maga Luther is elismeri (Geistliche Lieder Wittenberg. 1535. c. művében), hogy gyűjteményébe a *régi*ek néhány énekét is felvette. Melancthon

az ágostai hitvallást védelmező iratában ehhez a tényhez azt a magyarázatot fűzi, hogy ezt a szokást az egyház dicséretesen gyakorolta. Mert egyik helyen több, másutt kevesebb német egyházi éneket énekeltek is, a nép mégis csak énekelt valamit minden egyházban német nyelven. Ezért hát ez nem éppen olyan nagyon új dolog. (Lásd dr Weimann: Geschichte der Musik, 50 l.) Bőségesen választhatott is a német protestáns egyház a meglévő német egyházi énekekben, hiszen dr Weimann említett könyvében azt mondja, hogy a legrégebb időktől kezdve a 17-ik század kezdetéig a német nép ajkán nem kevesebb, mint 1448 német egyházi ének zengett.

Ami most már magyar református egyházunkat illeti, az egészen más helyzetben volt, mint a német protestantizmus. Ez utóbbi nyugodtabban megtarthatta, ahol jónak látta, a római egyház szerzetességének egyes külsőségeit, templomi énekeit is, mint a kálvini reformáció, mert hitelvek dolgában sem volt oly mélységes a szakadék közöttük, amilyen volt ez a református és római egyház között.

Dr. Szemethy Géza.

(Folyt. köv.)

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Urai Uray Jenő, a satumarei egyház volt főgondnoka, középiskolai igazgatótanácsának tagjai, ny. műszaki tanácsos életének 64-ik, házasságának 34-ik évében f. hó 6-án hirtelen elhunyt. Nemes önzetlen lélek volt, ki lángoló lelkesedéssel és áldozatos tetteivel szerette egyházát, annak iskoláit és minden intézményét. Különösen értékelte és támogatta a belmissziói munkákat. Egyháza iránt való szeretetét leghivebben bizonyítja végrendelete, mely szerint minden — több milliót érő — vagyonát a satumarei egyházra és intézményeire hagyta. Felesége — az Egyházkerületi Nőszövetség volt elnöknője — és rokonai, — köztük dr Böszörményi Emil egyh. m. gondnok gyászolják.

A vigasztaló Szentlélek Isten erősítse meg a gyászba borult lelkeket.

Juhász Gergely körösnagyharsányi (Magyarország) lelkipásztor életének 39-ik, lelkipásztorságának 14-ik évében március 30-án Debrecenben hosszas szenvedés után elhunyt.

A korán hazatért hü szolga találjon kedvet az ő uránál.

KÜLFÖLD

Ujabb kavarodás a kereszt körül. Még el sem ült a magyarországi lapokat sokat foglalkoztató disputa, hogy a debreceni vallástani lelkészek tiltakozó szavukat felemelték az ellen, hogy egyik budapesti új református templomra a keresztet is fel akarják tenni, már is újabb eset fordult elő, ami a keresztet, mint jelvényt aktuálissá tette. Kecskemét városának polgármestere nagypénteken elrendelte az összes városi iskolákban a keresztnek ünnepélyes körülmények között leendő elhelyezését. Ez ellen a református egyház tiltakozott, mert vele az ugyanis nagyon bizonytalan felekezeti békét megsértette és a saját egyházát is dezavualta, mert dr Kiss Endre polgármester református és hozzá presbiter. Az eset úgy az egyházi, mint a világi sajtóban élénk visszhangot keltett.

HIREK

Lelkészmeghívás. A media-sul-aurit-i gyülekezet a Szabó József elhunytával megüresedett lelkészi állásra f. hó 4-én egyhangu meghívással Balla Zoltán volt ottani, most satumare-i s. lelkészt választotta meg. Az új lelkész szept. 1-én foglalja el állását.

Kibővítik az oradea-i árvaházat. Az oradea-i Lorántfy Zsuzsanna Egyesület f. hó 4-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy az árvaházat két szobából álló épület emelésével kibővíti s így az árvák létszámát emeli és leányárvákat is vesz fel.

Értesítjük a tanári és tanítói kart, hogy a HOZSÁNNA ÉNEKEK 100 oldal terjedelmű, 10 leies hangjegyes füzet minta példányát kiküldöttük a lelkészi hivataloknak, ahol az megtekinthető. Kérjük a tantestületeket, hogy az iskolás növendékek körében annak terjesztéséről gondoskodni és megrendeléseiket a lelkészi hivatalok útján feladni sziveskedjenek.

A Szoboszlai—Révész-féle konfirmációs káté néhány példá-

nyára van szüksége a püspöki hivatalnak. Kérjük tehát azokat a lelkészi hivatalokat, hogy ahol ez a káté megvan, bocsássák méltányos ellenérték fejében a püsp. hiv. rendelkezésére.

Örömmel adunk hírt arról, hogy a »REFORMÁTUS JÖVŐ« előfizetőinek száma állandó emelkedést mutat, ami elsősorban a lelkészi kar buzgó és minden elismerést kiérdemlő közreműködésének tudható be. Nagy örömet jelentene, ha e fejlődési irány továbbra is megmaradna, ami odaadó, kitartó munkával el is érhető. Hiszen ma már annyira ismerik és szeretik a lapot, hogy anélkül talán nem is lenne teljes egyházi életünk. Megnyugvással állapítható meg, hogy az utóbbi időben mindjobban bekapcsolódik a cikkírói munkába a lelkészi kar is, ami által lapunk az ediginél is változatosabb és tartalmasabb formában jelenhet meg. Reméljük, hogy a lelkészi kar tagjainak ez a közreműködése állandó jellegű lesz, sőt a munkából még a tanítói kar is kiveszi a részét.

Teológus ifjaink segélyezésére Bakos József lelkész ur Târguşor (Bihor) 300 leit adományozott. — A tárcaiai vásár-

napi iskolás gyermekek nevében Ujvárosi Terézia 300 lei adományt küldött be pénztárunkhoz.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

2780—1937-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak* Azonnal jelentendő azoknak a növendékeknek a száma, akik iskoláinknál ez évben abszolváló vizsgára fognak jelentkezni, hogy az ill. hatóságoknál kérhessem a vizsgabiztosok kiküldését. Az abszolváló vizsgát a magánoktatási törvény értelmében saját iskoláinknál és saját tanítóink előtt kell letenni, a minisztériumtól kiküldött elnökök vezetése alatt. Oradea, 1937 április 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

2844—1937-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm egyházkerületi közgyűlésünk 1937—24-h. határozatát.

Egyházkerületi közgyűlésünk a véglegesítési vizsgára való tekintettel elrendeli 1935. évi 142-i. határozat 5. pontjának végrehajtását azon tanítók részéről, akik véglegesítési vizsgára kötelezettek.

Elrendeli, hogy ugyanazon határozat 3. pontjában elrendelt tanítói körü értekezletek a véglegesítési vizsga előtt álló tanítóknak adjanak alkalmat, hogy várakozási idejük alatt legalább 6 előadást tartsanak, s úgy ezekről, mint a jelenlétről román nyelvű igazolványt állítsanak ki. Ezen igazolványok az esperesek láttamozásával látandók el.

Elrendeli, hogy ugyanazon határozat f) pontjában elrendelt látogatási jegyzőkönyvbe külön pont vétessék fel a véglegesítési vizsga várakozási idejében levő tanítókra vonatkozólag, amelyek az elemi oktatási törvény 118. fejeletében a—g) pontjaiban felsorolt követelmények teljesítését vagy nem teljesítését tételesen megállapítják, s ebből a pontból az illető tanítóknak román nyelvű kivonat adandó ki.

A véglegesítési vizsga várakozási ideje ezidő szerint nőknél 21 éves koruk betöltésével, férfiaknál a katonai szolgálat teljesítésével kezdődik és három évig tart.

Ezen határozat első pontjára vonatkozólag közlöm azt is, hogy az 1935. évi 142. sz. hat. i) pont 5. bekezdése megállapítja a tanuló törzslapok vezetésének szükségességét. Mivel mostanáig a saját kiadású és a vallásos életre is kiterjedő tanuló törzslapokat megszerkeszteni nem állott módunkban, elrendelem, hogy a véglegesítési vizsga várakozási idejében levő tanítók a vezetésük alatt álló egyik, lehetőleg I. osztállyal, de legalább 20 növendékkal, haladéktalanul, de legkésőbb 1937—38. tanév szeptemberétől kezdjék meg a tanuló törzslapok vezetését, s fokozatosan vezessék azokat évről-évre. A

szükséges törzslap-füzetek és utasítások tanszerraktárunk útján megrendelhetők. Egy-egy füzet a tanuló egész iskolás korára elegendő.

A második pontra vonatkozólag felhívom a figyelmet a 915—1937. sz. a. kiadott tanítói köri értekezleti szabályzat 14. fej. 2, 3. bekezdésben foglalt intézkedésekre.

Az utolsó előtti pont végrehajtása végett elrendelem, hogy a kerületi látogatási jegyzőkönyv »IV. Tanítás« részében a második oldalon található üres helyre a tanító kérésére és igazolás alapján a következőket kell bevezetni: »8. Az elemi oktatási törvény 118. fej.-ben a véglegesítési vizsga várakozási idejében levő tanítóról megállapítottuk a következőket: a) Egy iskolai éven át teljes 7 osztályú elemi iskolánál tanított. b) A növendékek látogatása szabályszerű volt. c) A növendékek egyéni ellenőrző füzetait felfektette és rendben tartotta, és elkészítette napról-napra a lecke terveket. f) Gyermekekékkart szervezett. g) Előadta fiuknál a kézimunkát, vagy a mezőgazdasági gyakorlatot (tanítók), leányoknál a kézimunkát és háztartástant (tanítónők) a tantervnek megfelelően. Ugyanerről a részről a tanítónak román nyelvű másolatot kell kiadni: Extras din proces-verbal dresat cu ocazia inspectiei tinute la școala prim. ref. din..... IV. Invățământul. Numele învățătorului.....

8. Conform art. 118. L. I. Prim. am constatat că inv. care este în stagiul examenului de definitivat a dovedit următoarele: a) A predat timp de un an la școală prim. completă cu 7 clase. b) A avut o frecvență regulată de elevi. c) A alcătuit și ținut la zi textele de pregătire a lecțiilor. f) A făcut coruri cu elevii. g) A predat conform programei (învățătorul) lucrul manual sau practica agricolă cu băieți, (învățătoarea) lucrul de mână și gospodăria cu fetele. a) Teljes 7 osztályos iskolának számít az az elemi iskola, amelynél a felsőbb tagozat osztályai működnek, ha esetleg egyes osztályok növendékhiány következtében hiányoznának is. b) Szabályos látogatás az, ha a beírt növendékek 80 százaléka rendszeren látogatta az iskolát, azaz sohasem mulasztottak igazolatlanul. A c) pont igazolásául a tanító mutassa be a növendékek ellenőrző füzetait és az egész évre szóló munkatervet. A d) pontot más úton kell igazolni. Az e) pont a mi tanítóinkra nem alkalmazható. Az f) pontot karénekek (több szólamra) előadásával kell igazolni, a g) pontot szintén a növendékek eredményes munkáinak bemutatásával. Ha valamely pontra a megállapítás nem kielégítő vagy épen teljesen nemleges, azt a pontot teljesen el kell hagyni, hogy a tanítónak módjában legyen a három évi várakozási idő alatt, vagy a vizsga kétszeri ismétlése alatt mulasztását pótolni. — Oradea, 1937 április 1. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Pályázati felhívás. A *Református Árvaházi Képes Naptár* 1938. évi (XII.) évfolyamában közlendő irodalmi művekre pályázatot hirdetek. Az irodalmi művek tárgya lehetőleg egyházunk multjából vagy egyházunk jelen életéből meritett legyen. Terjedelme a szokásos nagyságot ne haladja túl. A Bizottság által elfogadott munka jutalomban részesül. A pályamunkák alólirotthoz küldendők 1937 május 31-ig. Oradea (Olosig), 1937 április 15. Csernák Béla, egyházkerületi főjegyző.

11. St. Oniciului Parochial Reformát

Oradea

St. Petru Maior No. 1.

Romania

25 bani Posta

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül

Konfirmációi emléklapok

kaphatók a püspöki hivatal nyomtatvány-raktárában

17 x 21 cm. méretű egyszerűbb csinos kivitelben darabonként 1 Lei.
21 x 34 cm. méretű díszes kivitelű három színnyomással, darabonként 2.50 Lei.

Konfirmációi emlékkönyv

díszes címlapu, több, mint két iv terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép **Konfirmációi emléklappal** II-ik kiadás 10 Lei.

Egyházkerületünk kiadásában megjelent

KISBETŰS HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYV

színes és fekete vászonkötésben ára 60 Lei

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Tulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA Dr. LAZAR AUREL 14.

in Református Leánynevelő-intézet épületben.

Készít mindenféle egyházi és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, műveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbözőbb magán és kereskedelmi nyomtatványokat, meghívókat a legcsinosabb kivitelben és jutányos áron.

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	o	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	o	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Strada Petru Maior 1.	o	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	o	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A lelkészek szellemi és lelki továbbképzése.

Nincs a világon egyetlenegy foglalkozáson levő, vagy egyetlenegy hivatást betöltő egyén, vagy brans, társaság, akivel szemben több követelményt állítanak fel, mint a lelkipásztor és közelebbről a református lelkipásztor. Mi tőlünk többet kíván a világ, az élet, sőt a hiveink, mint minden más egyház hivei a papjuktól. De nemcsak kíván tőle, hanem bírálatot is mond felőle s ha nem kapja meg tőle kívánságainak kielégítését, azonnal kész a megfélebbezhetetlen ítélet. A róm. kath. papot védi a reverenda, mely már magában tekintélyt ad neki, felibe emeli a laikusoknak. A zsidó rabbitól nem várnak egyebet, csak hogy a szent tudományokban jár-tas legyen és az annyi értéket kölcsönöz neki, hogy világi ügyek-ben is kikéri tanácsát és ítéletét, döntőnek ismerik el a legnehezebb vitás kérdésekben is. Tőlünk sokkal többet várnak hiveink és a tár-sadalom, sőt a más vallásúak is igényt támasztanak reánk, a ké-pességeinkre és a munkásságunkra.

Az csak természetes, hogy az újabb időben sokoldaluvá lett és jelentékenyen megszorodott egyházi és lelki ügyekben teljesen otthon kell lennünk, de azonkívül bírnunk kell modern világi művelt-séggel s megvárják tőlünk, hogy a gazdasági és kereskedelmi szak-ismeretnek se legyünk hiájával. Érteni kell a bankhoz, szövetkeze-tekhez és mindezek mellett a politikához. Városon ki kell venni részünket a kulturális mozgalmakból, egyesületi életből, sőt vezető-nek kell lenni.

Mindennek az az eredménye, hogy mert mindenki igényt tá-maszt reánk s mindenkié kell, hogy legyünk, a legkevesbbé vagyunk a saját magunké, a családukat nem is említve. Magunkkal a leg-kevesebbet érünk rá törődni s ez látszik még a külsőnkön is, de ez érzik a bensőnkön: a szellemi és lelki életünkön. Minket is meg-

téveszt, megzavar a sok igény és követelmény s elhanyagoljuk saját magunkat.

Mi aztán ennek a következménye? Az, hogy megállunk a fejlődésben, idő előtt, akkor, mikor még kor szerint haladnunk kellene. Aztán lassan kiürülünk, gondolataink elfogynak, kiírjuk és kibeszéljük magunkat. Nem tudunk újat mondani s egyre csak saját magunkat ismételjük. Mert nem tápláljuk sem a lelkünket, sem az értelmünket, nem képezzük magunkat sem szellemileg, sem lelkiileg. Ennek a valóságát fel kell ismernünk és magunk között be kell valanunk, de egyszersmind be kell látnunk, hogy tovább kell folytattunk ugy szellemi, mint lelki képzésünket, ha szellemi élet nagy küzdelmében és a világnézetek harcában nagyon alul maradni nem akarunk. Soha sem szabad elfelednünk, hogy ez az elmaradás nemcsak a magunk rovására történik, hanem annak a szent ügynek a rovására, melynek sáfárai vagyunk: egyházunknak és általa Isten országának rovására.

Tagadhatatlan, hogy ebben sok akadály áll előttünk s ezek között különösen kettő látszik legyőzhetetlennek: a nagy és többféle elfoglaltság és az anyagiak hiánya. De el kell háritanunk ezeket is és komoly akarattal s testvéri, segíteni kész indulattal könnyedén el is lehet.

Ugy kell beosztani időnket, hogy jusson erre is. A falusi lelkipásztor talán inkább télen, a városi nyáron tud jobban időt szentelni, eredményesebben foglalkozni. Az egyik a reggeli, a másik az esti órákban. De kell rá időnek jutni a napi gazdasági, vagy más munka, esetleg a napi kaszinózás és kaláber partie mellett vagy helyett. A jó pap holtig tanul régi megállapítást nem szabad meghazudtolni és ez a tanulás nem merülhet ki csupán a predikációk megtanulásában, hanem folytonos továbbképzésben, önképzésben kell állania és állandóan tovább folytatódni.

Az anyagiak hiánya már sokkal nagyobb akadály. Könyvekre, újságokra honnan jusson pénz, amikor nem jut tisztességes ruhára, tandíjra és a legszükségesebbekre. Nem gunyolódás-e ma könyvek vételéről, újságok járatásáról beszélni, mikor ezerfelé kell a megfogyott fizetés? Lehet-e ma szellemi igénye a református lelkipásztornak, mikor testi igényeiről is régen le kellett mondani? Gondolhatunk-e kulturális szükségseink kielégítésére, mikor a mindennapi kenyér szükségletét is olyan nehéz kielégíteni?

Egyedül egyen-egyen nehezen leszünk képesek, de a közösség eszméjének és a testvéri érzésnek a gyakorlatban kell megnyilvánulni. Egymás terhét hordoznunk kell és így lesz könnyebb a magunk terhe.

Ezt külön megszervezés nélkül is lehet és kell is teljesítenünk. Vannak közöttünk, akik olykor, — ha nem is azért mert jobban telik, hanem mert nincs szenvedélyük, vagy épen ez a szenvedélyük, — vesznek egy-egy újabb könyvet. Ezek cseréljék ki könyveiket, vagy adják kölcsön azoknak, akiknek nem áll módjukban, hogy szerény, sőt szegény jövedelmükből könyvvásárlásra is fordítsanak. Így cserélgetve mégis csak több új egyházi és tudományos irodalmi termék megismerése válik lehetővé.

De ugyanezt sokkal eredményesebben lehet gyakorolni megszervezve egyházmegyénként. Létesítsen minden egyházmegyei lelkészértekezlet könyvtárat. (A baia-mare inak van.) De hogy a célt kellő mértékben szolgálja, két szempontot kell figyelembe tartani. Először a legjobban megközelíthető helyen kell elhelyezni, ahol az egyházmegye legtöbb lelkésze leggyakrabban megfordul, másodsor a legújabb és legszükségesebb theol. műveket szerezzék be. Sőt járasson folyóiratokat és olyan egyházi lapokat, melyekhez a nagytöbbség különben nem juthat hozzá. (Theol. Szemle, Igazság és Élet, Lelkészegyesület, Református Élet.) A beszerzésére megválasztott bizottság mindig hallgassa meg az egyes lelképásztorokat, úgy, hogy minden tagnak joga legyen kívánságait benyújtani és az elfogadható kívánságok szerint intézze a megrendeléseket, — természetesen prédikációs könyvek kizárásával. A magyar theol. művek mellett, — ha szükség van, — szerezzenek be más nyelvű könyveket is. Elvégre pl. ma, midőn a reformátori theologia új lendületet adott a theológiának és midőn a gyakorlati lelkészkedéssel minden más theologiai irány között a legszorosabb kapcsolatban van, lehetetlen hogy ez irány főbb képviselőinek: Barth, Thurneysen stb. műveiből ne ismerjünk. Ha vannak közöttünk, akiknek idejük telik, akik talán theologiai hallgató korukban, vagy épen külföldi theológiákon foglalkoztak is műveikkel, kötelességünk a lelkészértekezleti közösségeknek segítségükre lenni, hogy tanulmányaikat tovább is folytathassák nemcsak a saját, hanem mindnyájunk előhaladására.

(Folyt. köv.)

Deb. eczeni István.

A reformátusok száma Budapesten az 1935. évben 130,957 volt, evangélikus 51,966, róm. kath. 641,512, izraelita 201,069, unitarius 2496, baptisia 806. A róm. katolikusok százalékaránya 61.05. Minden száz lakos közül református Budapesten 12.5, az egész országban 20.9. Ezzel szemben a város által fenntartott közép és elemi iskolákban levő 3977 tanerő közül róm. kath. 2981. ref. 377. Tehát minden száz tanerő közül 76.45 róm. kath., amikor a százalék 61.05 és 9.46 református, amikor a százalék 20.9.

A bihori Egyházmegye lelkészértekezletének megalakulása.

A bihori egyházmegye lelkészei ápr. 15-én tartották értekezletüknek alakuló ülését. Az ülést Kiss Károly oradeai lelkész imája és bibliaolvasása vezeti be, majd Vadai Béla esperes mond megnyitó beszédet. Az esperes szavai után dr Szabó Lajos egyházmegyei jegyző ismerteti az Egyházkerület lelkészértekezletének ügyrendjét, melyet a legutóbbi közgyűlés elfogadott és szabályrendelet erejével ruházott fel. Az ismertetés után Vadai Béla elrendeli a titkos szavazást, melynek eredményeként a megjelent lelkészek egyhangulag a következőkre adták szavazatukat: elnök: Vadai Béla esperes; alelnök: Kiss Károly oradeai; ügyvezető-titkár: dr Szabó Lajos oradeai; jegyző: Kovács Sándor tamaşeui; pénztáros: Danka József fughiui lelkészekre.

Megválasztották ezeken kívül a négy kerületi kiküldöttet és a hat választmányi tagot. Majd kimondották, hogy tagságidijként évi 50 Leit fizetnek, és továbbra is fenntartják az eddigi három kisebb lelkészikört.

Vadai Béla esperes megköszöni az újból való elnökké választását, s igéri, hogy tőle telhetőleg mindent megtesz a lelkészek életének szellemi és anyagi előmozdításán.

A választás után az értekezlet gyakorlati és tudományos előadásokat tartott. A gyakorlati előadás tárgya: »Az egyházfegyelem bevezetésének hatása gyülekezeteinkben« címmel, melyhez Tunyogi János santăul-mare-i és Kulcsár Andor vadul-crişului-i lelkészek szólottak hozzá, illetve vezették be.

Ezután Horváth István oradeai s. lelkész »A Messiás találkozása a démon által megszállottakkal« c. előadását tartotta meg, mely mély hatást tett a hallgatókra. Késő dél volt, mikor az értekezlet véget ért s a megjelentek abban a boldogító reménységben távoztak, hogy az Isten velünk lesz minden munkáinkban és segíteni fog az újabb célkitűzéseink elérésében.

sz. l.

KIVONAT

a beiuş-köri tanítói értekezlet 1937 március 25-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvéből.

Tárgyaltatott és az alábbi szövegezésben egyhangulag elfogadott a beiuş-köri tanítói értekezlet nyugdíjterve.

A beiuş-köri értekezlet újólág is foglalkozva a Nyugdíj- és

Özvegy- Árva-Gyámintézet szabályzatának tervével, először is megállapítja, hogy a hivatalos lapban közölt tervek egyrészének az a vele született hibája, hogy itt is — ott is egyeni elgondolásokkal korteskedtek.

Főhatóságunk, mint intéző-bizottság csak úgy nyerhet áttekinthető képet a tanitóság tervéről, ha az egyes tanítói körök egymás között is egyező, legalább is összehangolható tervet készítenek.

A nyugdíjügy ne legyen féktelen egyéni viták, elmefuttatások tárgya, hanem komolyan mérlegelve az adottságokat és lehetőségeket, állapodjunk meg egy olyan tervben, amelynek keretében közös nevezőre jöhetünk.

Kérjük egyházkerületünk minden egyes tanítói körét, hogy ez ügyvel foglalkozó határozatának jegyzőkönyvét küldje el Bartha István kerületi tanítóképviseelőnek. Azok a körök, melyek nem kívánják a nyugdíjtervvel tovább foglalkozni és oda jegyzőkönyvet nem küldenek: úgy tekintjük, hogy a tervet elfogadták.

A Nyugdíj- és Özvegy-, Árva-Gyámintézet nem részvénytársaság, hanem az egyházkerület legelső szociális intézménye. Egyetlen törzs, mely minden gyökérszálának nedvét a közös törzsen keresztül osztja el az ágakhoz, hogy özvegyek, árvák és fáradt szolgák tápláló gyümölcse legyen.

Mint erkölcsi alapon nyugvó intézménynek, a természete sem engedheti meg egyik vagy másik csoport részére az aránytalan elosztást.

Hogy a tanitóság a nyugdíj-intézet működésének minden mozzanatáról tájékozva legyen, hisszük, hogy főhatóságunk nem fog elzárkózni az elől, hogy az intéző-bizottságban a tanítói-kar képviselve legyen.

Értekezlet a hivatalos lap 1937. évi 6. számában megjelent Bartha István által ajánlott első tervet tartja elfogadhatónak, azzal a módosítással, hogy a most megalakuló nyugdíjintézetbe visszamenőleg is beléphessenek azok a tanítók, akiknek módjukban van a régi tagok által fizetett összeget befizetni.

Értekezlet megállapítja, hogy tervek, hozzászólások csak a nyugdíjtervvel kapcsolatban jelenhettek meg, mivel a végrehajtási utasítás nem lett ismertetve. Ez arra enged következtetni, hogy a végrehajtási utasítás minden §-a változatlanul a régi marad.

Kéri értekezlet a végrehajtási utasítás VII. fejezete 28-ik §-ának kihagyását, vagy más értelemben való módosítását. A 28-ik §. elolvasása önkéntelenül is eszünkbe juttatja bizonytalan tanítói sorsunkat. Egy idegtépő, lelkünkbe markoló kérdés hallucinál minden nap lelkünk felett. Egy kérdés, ■ amit nem is merünk kimondani,

annyira félünk tőle. Erre a kérdésre még senki sem tudott megnyugtató feleletet adni. Mi lesz velünk, ha egyszer önhibánkon kívül félreállítanak bennünket s ráadásul befizetett pénzünk is ott marad, egy erkölcsi intézmény pénztárában. Ez nem történhet meg. Kérjük a 28-ik §. kihagyását.

Amennyiben a lelkészek, illetve a tanítók feleségei jogi személyeknek tekintetnek s így nyugdíjat élveznek; ebből természetes módon az következik, hogy a tanítónők férjeik, vagy valamely megnevezendő hozzátartozóik is nyugdíjellátmányban részesülhessenek.

A kivonat hitelül:

Finis, 1937 március 27-én.

Faragó Károly,
lk. ért. elnök.

Tarcaia:

Ujvárosy Teréz
lk. ért. jegyző.

Egyházi énekeink.

(Folytatás.)

Ennek következtében a református egyház kevesebb katolikus magyar éneket tartott meg a maga számára, mint az ág. ev. egyház s azt is csak a kezdet kezdetén és átmenetileg, mert papjaik, kántoraik a tömegesen áttérő magyarság számára nem tudták elég gyorsan termelni az új magyar ref. énekeket. Már pedig a magyar nép nagyon énekszerető nemzet s ha meggondoljuk, hogy a nép egyszerű fiainál a megszokottság milyen nagy tényező, meg kell értenünk, hogy a kálvini reformációnak is idő kellett ahhoz, hogy a maga önálló feladatának és független élettevékenységének s nem utolsó sorban: hitelvi felfogásának megfelelő magyar egyházi énekeit kitermelje.

Az idők Úr Istene azonban megadta nekik az ehez szükséges éveket, évtizedeket és évszázadokat s ma már, a magyar kálvinizmus a maga hitrendszerének, erkölcsstanának, istentiszteleti rendtartásának teljes kiépítettségével belezengheti a világba a maga szépséges zsoltárait és dicséreteit.

Mindezeket előrebocsátva, immár közelebb léphetünk ahhoz a legfőbb kérdéshez:

II. *Milyennek kell lennie a református egyházi éneknek?*

Erre csak ez az egy válasz lehetséges: olyannak kell lennie, hogy belőle kihangozzék a református egyház egész lelkisége.

Előbb már szó volt arról, hogy a büntől megváltó kereszt-halál gondolatához és az arról való szüntelen megemlékezéshez milyen énekek méltók.

Egyik keresztyén egyház sem hangsulyozza ki oly élesen a Krisztus egyetlen áldozatának a megváltó erejét, mint a református egyház. Ha tehát minden keresztyén egyház énekeiben ott kell lennie az öntudat, bűnbánat, megváltottság és mélységes hála érzelmeinek, a református egyház énekeiben sokkal fokozottabban ott kell lenniök mindezeknek.

Más keresztyén egyházaknak meg vannak a maguk szentjei, kiket üdvözülésük, válságos kérdéseiben és küzdelmes utain segítségül hívnak, de a református ember közbenjárók nélkül áll szemben Istennel, — amazok bűneik sulya alatt odatérdelnek papjaik elé bűneiket meggyónva s bűnbocsátást remélnek, de a református ember nem fogadja el a pap büntelendő hatalmát, — bűnei bocsánatát egyedül Istentől kéri és várja. Más keresztyén egyházak hét sákramentumot vallanak és osztanak ki hiveiknek, a református ember csak kettőt fogad el, más keresztyének böjtölésükkel, jócselekedeteikkel kegyelmet remélnek, a református ember parancsra nem böjtöl s jótetteivel háláját mutatja csupán Isten iránt.

»Soli Deo« egyedül csak az Istennek! — mondja hirdeti egész életében. Egyedül csak öneki ad dicsőséget, egyedül tőle kér és vár kegyelmet, segítséget üdvössége dolgában.

»Vae soli«! jaj annak, aki egymaga van, mondták a régiek s mondják ma is, akik a protestáns, — mondjuk közelebbről — református embert így látják egyedül állni Istenével szemben! Pedig tévednek.

A református ember magárahagyatottan nem áll Istennel szemben soha. Vele van, mellette áll az egyetlen közbejáró — Krisztus. Kéz a kézben. A lelkében pedig ott él, világít: *predesztináltságának*, azaz elválasztottságának a tudata.

Az eleve lerendeltetésnek ez a tudata a református ember életének egyik sajátos és jellegzetes kísérője. De egyuttal jellegzetes vonása egész életének, gondolkozásának is. Nem haboz, nem této-vázik, nem aggályoskodik soha üdvössége dolgában. Parancsolt böjtöt nem ismer, Isten parancsait nem tudja a bibliából, bűneit maga előtt látja mindenkor s mig azok miatt tesz »nagy sira'mat«, tiszta szívvvel kér, »Uram teremts bennem tiszta szívet« . . . »ujítsd meg bennem az igaz lelket, ne vess el engem szined elől . . . Sőt teljes örömet szerezz énbennem, tégy bizonyossá engede!medről, indíts szivemben nagy vigasságot . . . Hogy örömmel értsem irgalmadat . . .«, ahogy mindezeket a LI. zsoltárban énekli.

Ez a nagy vigasság azonban nem a világ fiainak a vigassága, nem ezeknek a bűnös, aljas öröme azon a széles uton, melyen so-kan járnak, hanem Isten fiának a vigassága azon a keskeny, mere-

dek és sziklás ösvényen, melyen kevesen járnak ugyan, de akik járnak, azokat a Krisztus vezeti, kezüket az ő keze fogja, verejtékes orcájukat ő simogatja, csüggedéseikben ő bátorítja, vigasztalja: »Ne félj kicsiny nyáj, ime én veled vagyok mindennap a világ végezetéig.«

Szó ami szó: a református vallás egész embert kíván, talpig embert, szinte azt mondhatnók, hogy talpig férfit. Erős, meggyőződésű, erős, férfias jellemű anyákat és hitveseket, akik a maguk predesztináltsága tudatában, megállják a helyüket örömben, gyászban, bölcső és koporsó mellett egyforma hűséggel.

A református embernek ez az elszigeteltsége nem afféle »splendid isolation«, nem dőlyfős, rátarti büszkélkedés, sőt inkább mély megalázkodás az örökkévaló Isten előtt, akinek a kegyelme nélkül örökélete dolgában egyetlen egy moccanásra sem képes, feltétlen belenyugvás és bizakodás Úr Krisztusának ama kijelentésében, hogy »elég neked az én kegyelmem«! Ezt a kegyelmet várja, ezért eseng, imádkozik és énekel.

És ha ezért énekel, úgy kell ezt cselekednie, hogy éneke méltó legyen Istenhez és önmagához is.

Dr. Szemethy Géza.

(Folyt. köv.)

Nyilatkozat.

Abból az alkalomból, hogy ref. egyházkerületi tanácsos-titkári állásomról a folyó hó 1. napjától kezdődően nyugdíjba vonulok, kedves kötelességemnek tartom, hogy mélységes hálámat ezuton is kifejezésre juttassam az egyházkerület méltóságos elnöksége, nagytiszteletű lelkészi kara és minden hivatalosa iránt, azért a megbecsülő támogatásért, melyben engem részesíteni kegyesek voltak hivatali állásom tisztének betöltésében. Főképen pedig a testvéri szeretetért, melynek felémsugárzását — ha szabad így mondanom — szinte minden oldalról éreztem.

Egyebekben csupán kapott parancsoknak voltam a végrehajtója. »Manus scribentis,« a keze annak, aki ír. Felém is hangzott a a rendelkezés — 10 éven át szinte mindennap: »a ...-i *gyülekezet angyalának ird meg ezt és ezt!*« S én megírtam nekik: a választottak pásztorainak, a világosság angyalainak, örök Betlehemről álmodó, zengő éjszakák hűséges átvirrasztóinak, a hogy a püspökatyai szózat elrendelte.

És mindig szívesen irtam meg. Nemcsak parancs-szóra hanem a magam meggyőződéséből is. Meg ha úgy fordult a sora, hogy kemény szavakkal kellett is irnom.

Mert minden levél „*atyafiságos szeretettel*” íródott. Ebben a kedves, öreg, magyaros záradékban benne volt a levél aláírójának egész meleg atyai szive. Ragyogott, égett a levél végén ez a két szó, mint szép, lángoló piros pecsét, talán ott piroslott benne a püspök-atai sziv fájdalmának egy-egy fájó vércseppje is, hogy ilyen sebző, tövises szavakat kellett leírnia.

Ennek az »*atyafiságos szeretetnek*« jöjjön el hozzánk áldott szent országa s örök pünkösti tüzének szép piros rózsái borítsák el s takarják be az emberi életek fájó szegénységét és szurós töviseit.

Beiuş, 1937 április 20.

Dr Szemethy Géza,
nyug. egyházkerületi titkár.

IRODALOM

Előfizetési felhívás. Több oldalról jövő felhívásra kiadom újabb egyháztörténeti dolgozataimat: »*Akik kősziklára építettek*« címmel. A kötet 20, többnyire terjedelmes értekezést tartalmaz, melyek közül 10 még eddig nem jelent meg, a többi pedig annyi-felé, hogy magam is alig tudtam némelyiket megszerezni. Ez utóbbiakat is újra átnézve, kijavítva bocsátom ismét a nyilvánosság elé. A könyv tartalmazza: *a reformátorok életéből* egy-egy aktualis, sokat vitatott kérdés tárgyalását; a *Heidelbergi Káté*, a „háromszéki” *reformáció*, a *ref. népiskola*, a *legáció*, a *női szeretetmunka* és a *lelkészi szövetség* rövid történetét; *a legújabb Bethlen-irodalom* (Szekfü, Rugonfalvi, Makkai, Kristóf stb.) *Alvinczi Péter uniós törekvései*, *Szenczi Molnár Albert*, *Árva Vay Kata* és *Kenessey Béla*, mint *belmisszióárius* jellemzését; *az 1658-i tatárjárás* és a *III. Károly alatti protestáns üldözés* leírását; végül két elvi természetű dolgozat mellett az *abessziniai keresztyénség* rajzát. Akik egyházépítő tevékenységet folytatnak, munkájukban könyvemet felhasználhatják, akik pedig a kérdések felől további kutatásokat végeznek, adataim és irodalmi utalásaim nyomán ezt talán eredményesebben folytathatják. — A könyv ára 130 Lei, mely akár utánvétellel, akár — lelkészeknél — a kongruából való levonás útján is fizethető. Terjedelme kb. 320 oldal lesz. — Előjegyezni lehet 1937 május 1-ig. Könyvárusi forgalomban magasabb ára lesz. — Szívélyes üdvözlettel: Dr Nagy Géza theol. tanár Cluj, Calea Marechal Foch 38. (Ref. Theologia.)

HIREK

A zsinat. A transylvániai egyházkerület püspök beiktatása alkalmával Püspökünk üdvözlő beszédében kiemelte a zsinat összehívásának szükségességét. Most értesülünk róla, hogy Vásárhelyi János püspök az igazgatótanács ülésén kijelentette, hogy lépéseket szándékozik tenni a zsinatnak az ősz folyamán újból összehívása érdekében.

Theológiai hallgatók segélyezése. A szegény theológiai hallgatók segélyezésére a timișoarai presbitérium kezdeményezésére vallásos ünnepélyt tartott április 17-én az aradi, 18-án a timișoarai és 19-én a reșițai egyházközség. Erre az alkalomra eljött dr Gönczy Lajos cluji theol. igazgató is és mindhárom gyülekezetben ő hirdette az igét. A három gyülekezetben begyült perselyadományból a költségek levonása után közel 10.000 lei jutott a szegény theológusoknak.

Babos Sándor külmiszió-náriusunk visszatért Mandzsuriába. Április 19-én indult el feleségével Lőrincz Máriával, volt nőszövetségi utazótitkárral Clujról. A külmiszió barátainak és tisztelőinek nagy serege kísérte ki az állomásra és midőn a vonat indulni kezdett, meghatottan énekelte a bucsuéneket: Isten velünk a viszontlátásra. Itthonléte alatt mintegy 100 gyülekezetben szolgált. Az el-

távozása előtt tartott külmisziói bizottság ülésén kiemelte a mi egyházkerületünk hiveinek adakozását utiköltségére. Most japánul kell és szándékozik megtanulni s ezért 3 hónapra Tokióba kell mennie.

117.500 Leire lesz szükség ebben az esztendőben Mandzsuriában misszionáriusunk és egy evangélista ellátására. Ezt az összeget a külmiszió barátai és az egyes gyülekezetek adakozásából kell előállítani.

A husvét másodnapi perselypénzt fiuliceumunk javára beküldték Curtuiuşeni 90, Vama 134, Borş 100, Cermeiu 25, Moşnița Nouă 45. Reșița 80 lei. Eddig befolyt összeg 1946 lei. Lezárva ápr. 24.

A párisi világkiállításra utazók figyelmét felhívjuk arra, hogy a párisi protestáns theológia július 20-tól október 1-ig olcsó áron kiadja nagyon szép helyen levő szobáit. Teljes kényelem, komfort, egészséges negyed, központi fekvés, telefon, nagy kert és vezetők állanak a vendégek rendelkezésére. Egyeseket és családokat egyaránt fogadnak. Levelek és előzetes jelentkezések a következő címre küldendők, bármely nyelven: *Madame la Directrice du Séminaire de Théologie Protestante. 83 Bd. Arago. Paris 14-me.*

Társszerkesztők:

Ardai Aladár, Bokor Sándor,
Boruzs Lajos, Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

3006—1937. KÖRRENDELET. *Alább elsorolt lelkészi hivataloknak.* Ismételten felszólítottam az összes egyházközségeket, amelyek elemi iskolát tartanak fenn, hogy jelentsék, van-e községük területén állami óvoda és hány ref. gyermek jár oda, valamint azt, hogy történik-e azok vallásos oktatásáról gondoskodás. Ennek a felhívásnak mostanáig nem tettek eleget a következő egyházközségek: *Bihori em.: Săldăbăgiul de Munte. Valea Eriului-i em. Albiș. Petreu, Tăuteu. Baia Mare-i em.: Remetea-Oaşului. Salonta-i em.: Beiuș, Boiu.* Amennyiben május 15-ig eleget nem tesznek rendeletemnek, a jelentést költségükre fogom beszerezni. Oradea, 1937 április 23. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2803—1937-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Félreértések elkerülése végett közlöm, hogy az elemi iskoláknál az egyházi látogatásokról felvett jegyzőkönyveket a Mot. szabályzat 33. fejelet szerinti belső ügykezelési iratoknak kell tekinteni, s aszerint kell kezelni is, azaz az irattárban elhelyezendők, de a látogatási jegyzőkönyvek könyvébe be nem illeszthetők. Ha egyházi látogatóink az említett könyvbe bejegyzéseket eszközölnek, ezt a szabályzat 36-ik fejezete értelmében román és magyar nyelven kell tenniük. *Az esperes urak* jelentsék, szükségesnek látják-e az egyházi látogatási jegyzőkönyvének bevezetését egészben vagy részben az említett könyvbe, vagy e helyett esetleg a látogatás tényének bejegyzését, s ebben az esetben az alkalmas román szöveget hivatalos lapunkban közzétenni fogom. Oradea, 1937 április 24. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

2906—1937-I. KÖRRENDELET. *Valamennyi nagytiszteletű kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm szószerinti fordításban a vallás- és művészeti miniszter urnak folyó évi április 16-án kiadott 36.107-3.348—1937. sz. rendeletét: »Püspök úr! A vallásfelekezeti általános rendjére vonatkozó törvény 18. §-a értelmében a kisebbségi felekezetek képviselői kötelesek résztvenni a Prefekturán, Városházán, (előljáróságok) vagy állami hatóságnál történendő hivatalos fogadásokon. Miért is sziveskedjék elrendelni, hogy valahányszor ilyen természetű meghívót kapnak, a fogadáson vegyen részt az illető vallásfelekezeti képviselője.« Kérem fenti rendelkezésemhez szigorúan alkalmazkodni. Oradea, 1937 április 21. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

Hibaigazítás. F. é. ápr. 20-i szám 155. old. 3. bekezdés 19. és 20. sor között kimaradt ez a sor: *fi nut în ordine carnete individuale ale elevilor și a* A jelzett helyen ezt a javítást elő kell vezetni.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Oradea
Str. Petru Maior No. 1.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

NYILVÁNOS ELKÉSZÜRAKNAK sz. FIGYELMÉBE AJANLOM

református papi szabóságomat

Felelősséggel készítünk ORLE (Szánthó) palástot; palást-átalakítást, u. m. selymezést, lerakást. A palást-árak főveggel együ l minőség szerint 2500—5500-ig változnak. Távolabbi paróchiákra személyesen is elmegyek. Postai megrendelést pontosan teljesítünk. Esetleges információért a helybeli lelk. hivatalhoz sziveskedjenek fordulni.

Tisztelettel:

ALAPÍTÁSI ÉV 1897.

CSAPÓ LAJOS
papi szabósága

SATU-MARE, Ștefan cel mare No. 7.

Konfirmációi emléklapok kaphatók a püspöki hivatal nyomtatvány-raktárában

17 x 21 cm. méretű egyszerűbb csinos kivitelben darabonként 1 Lei.
21 x 34 cm. méretű díszes kivitelű három színnyomással, darabonként 2.50 Lei.

Konfirmációi emlékkönyv

díszes címlapu, több, mint két iv terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép **Konfirmációi emléklappal** II-ik kiadás 10 Lei.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Tulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA Dr. LAZAR AUREL 14.

a Református Leánynevelő-intézet épületben

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	OO	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	OO	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Strada Petru Maior 1.	OO	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	OO	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A lelkészek szellemi és lelki továbbképzése.

(Folytatás.)

A magunk és egymás továbbképzését legközvetlenebbül a *köri értekezletekben* munkálhatjuk.

A köri értekezletek — sajnos, — ma ezt a célt nem, vagy csak nagyon csekély részben és eredménnyel munkálják. Nagyon helyes, hogy ma a gyülekezeteknek önzetlenül szolgálunk az egyes köri értekezletek alkalmával tartani szokott belmissziói napok által, de ez annyira a lelkészek rovására történik, hogy az értekezletre semmi, vagy csak minimális idő jut. Pedig, ha ezeket a köri értekezleteket komolyan vesszük és komolyan folytatjuk le, nagyon sok haszon és áldás származhatik a résztvevőkre. Minden értekezleten ismertessen valaki egy, vagy esetleg több új könyvet, amit nem tud mindenki megszerezni. Sőt ketten is ismertethetnek egy ugyanazon könyvet, úgy, hogy az egyik a mi felfogásunkkal megegyező, a másik az ellenkező gondolatait emeli ki. Szóval rendezhetünk vitákat, tarthatunk irodalmi törvényszéket. A könyvismertetések mellett, vagy épen azok által ismertethetünk egy-egy új irányt a teológiai irodalomban, vagy filozófiában, sőt a társadalomtudományban is. Hiszen ma a világnézetek harcában feltétlenül szükségünk van nemcsak a mi hitelveinkkel megegyező tudományos és irodalmi termékek, hanem a velünk ellenkezők megismerésére.

Igy aztán az önképzésből egymás képzése alakul ki. De ezt még közvetlenebbül is gyakorolhatjuk egymás őszinte szeretetteljes *megbírálása* által, a leggyakoribb vonatkozásban. Egyik nagy hiánya életünknek és szellemi továbbfejlődésünknek, hogy mióta kikerültünk az életbe kritika nélkül fejlődünk, vagy visszafejlődünk. Legfeljebb kettőben van részünk: a nagyon sokszor banális gratulációkban és rosszakaratu megítélésben. De mindakettőt illetéktelen szájból és

elfogult részről, vagy az elsőt megtévesztő üres hizelgésből. A tárgyilagos és jóindulatu kritika hiánya állandóan meglátszik rajtunk, beszédeink tartalmán úgy, mint előadásán. Nagyon sokszor jó volna, ha valaki olykor-olykor figyelmeztetne bennünket egyik másik rossz szokásunkra, észre se vett modorosságunkra, helytelen hanghordozásunkra, gyakori ismétléseinkre, kifejezéseink ürességére, vagy akár magyartalanságára. Ezt a valakit sehol se találjuk meg, még a papnéban sem, mert nincs olyan papné, akinek ne az ura lenne a legjobb szónok, legfeljebb, ha egy országos hirü szónokot, püspököt helyez elébe, de egész bizonyos, hogy az urának sokkal jobb a hangja. A tárgyilagos és jóindulatu bírálót csak egymásban találhatjuk meg, de egymásban meg kell találunk. Erre is alkalmul szolgálnak a körü értekezletek és az akkor végzett gyülekezeti szolgálatok. A tanítói értekezletek alkalmával mintatanítást tartanak, legyen a mi bármilyen szolgálatunk is (prédikáció, bibliaóra, vasárnapi iskola) mintaszolgálat, mely után mondjuk meg egymásnak nyíltan és őszintén a véleményünket. Az az igazi testületi szellem, ahol a legkisebb közösség tagjaiban olyan erős a közösségi érzés, hogy elbirják egymás kritikáját, sőt egymás ítéletét is.

Ugyanezeket meglehet valósítani az egyházmegyei értekezleteken is. A kerületin már tovább kell mennünk s az egyszerű értekezleteket ki kell szélesíteni két, sőt három napossá kell tennünk, hogy jusson idő az elméleti, tudományos és gyakorlati továbbképzésre. Ugyancsak az egyházmegyei és kerületi lelkészértekezlet pályatételek által is munkálhatja a lelkészi ön- és egymás továbbképzését, valamint azzal, hogy a legértékesebb irodalmi munkásságot kifejtő lelkészeket — pályázat nélkül is — évenként jutalomban részesíti.

A szellemi továbbképzés mellett beszélnünk kell a *lelki továbbképzésről* is. Ennek egyetlen eszköze a biblia és legfőbb módszere az Isten igéjének áhitatos olvasása és tanulmányozása. Valljuk be, hogy mi legtöbbször csak a mások használatára olvassuk és nem a magunkéra. Csak eszköznek tekintjük, szerszámnak, mellyel munkánkat végezzük és nem lelki erőforrásnak, nem Isten hozzánk szóló üzenetének, mellyel bennünket akar megerősíteni, vagy megítélni. Mi az Igével legtöbbször mint igehirdető állunk szemben és nem, mint egyszerű hívő, mint gyarló ember, mint Isten gyermeke. Textust keresünk benne és nem Istennek számunkra megnyilvánult akaratát. Pedig mennyivel eredményesebb volna a mi igehirdetésünk, ha csak azt mondanánk el, amit Isten nekünk mondott. Aki rendszeresen olvassa a bibliát, annak nem okoz gondot, hogy miről és mit

prédikáljon, az az Ige világosságánál nézi az életet és annak tele van a szíve az ige erejével és önként buzog ki belőle.

Ha lelki továbbképzést akarunk gyakorolni, akkor vissza kell mennünk a szentíráshoz. Vagy úgy is mondhatnám: hogy magunkat, a lelki életünket a szentírás alapján reformálnunk kell. De hogy lehet ebben a kérdésben a kegyes óhajnál tovább jutni? Egyszerűen elégedjünk meg és áltassuk magunkat azzal, hogy ezt mindenki tudja és meg is teszi? Azt hiszem, ez aligha lenne elég. A róm. katolikusok breviariumát nem vezethetjük be, de bevezethetünk az ige tanulmányozásáról egy kis — egymásközötti számonkérést, vagy — nevezzük enyhébben — beszámolót, melyben bizalmas körben — körü értekezleten elmondjuk: mit nyertem Isten ígéből a magam és mit a gyülekezetem számára. Ki lehetne osztani egy vagy több szentirati könyvet, melyet áttanulmányozunk, melyről beszámolunk, vagy a kör tagjai maguk választanak ki — és ez még jobb — még reformátusabb volna. Negyedévenként megtartanánk a körü értekezleteket és ott adnánk számot lelki önképzésünkről, ami egymás képzése is lenne. Lehet, hogy sokak előtt nagyon merésznek, vagy újszerűnek tűnik fel ez a gondolat, de maga az új törvény igazolja. Az I. t.-c. 39. §-a elrendeli, hogy »amely községben több lelkész, de legalább három lelkész van, kötelesek megalakítani a lelkészi kollégiumot, mely legalább negyedévenként gyűlést tart. Tanácskozásainak tárgyai között ott van: beszámolás az igazi tudományban való gyarapodás céljából végzett munkásságról.« Ami a törvény szerint az egy községben lakó lelkészekre kötelező, miért ne lehetne helyes az egyes körök lelkészeire nézve?

(Folyt. köv.)

Debreczeni István.

Az egyházkerületi lelkészértekezlet megalakulása.

Nemcsak lelkészi karunk, hanem egész egyházkerületünk, sőt egyetemes egyházunk életében is nagyfontosságú nap volt április 28-a, melyen egyházkerületünk lelkészértekezlete ünnepélyes keretek között és ünnepélyes hangulatban megalakult.

Ft. püspök urunk Márk 13:34 alapján tartott atyai szívből származó igehirdetése adta meg az egész, áldásokban gazdag nap áhítatos és fölemelő hangulatát. Aggódóan komoly szavainak súlya alatt mindnyájan éreztük a felelősséget melyet lelkünkön kell hordoznunk: mi vagyunk az egyház palotájának ajtónállóí, kiknek kötelességünk a vigyázás. Hogy ezt a tisztünket eredményesen betölt-

hessük, egyet kell értenünk az erők koncentrációjával. Tiltakoznunk kell az ellen, hogy csak magunkért, az anyagiakért akarjuk ezt, hanem anyaszentegyházunkért is. Aztán egymásért, egymás megtartásáért, felemeléséért, mert egyedül nem tudunk arra a szintre emelkedni, melyen állani kellene. Finoman, szeretettel hangzott a valóság megállapítása: Megtompult a tiszta evangéliumi etika.

A templomból a református kulturpalotába vonult át a lelkészek tábora, ahol ismét a püspök ur mondott megnyitó és irányt jelölő beszédet. Nem ringatja magát — mondotta — nagy álmokban, de hiszi, hogy azokat a célokat, melyeket a lelkészértekezlet maga elé tűzött, megvalósíthatja. Emelni kell a lelkészi kar szintjét, mert kétségtelen a — sok tekintetben indokolt — dekadencia. Közös anyagi áldozattal tudunk megfelelő szellemi erőket bekapcsolni. Hiányzik a közvetlenebb lelki kapcsolat. A lelkészi közösség, a szent fraternitás nem az, aminek lenni kellene. Mintha bizonyos hidegség zuhant volna a lelkekre. A lelkész presztizs sem érintetlen és van, akik nem őrzik azt úgy, ahogy kellene. Az én öreg eröm — fejezte be beszédét — ott van és ott lesz e törekvések mellett mindenkor.

A mély hatást tett megnyitó után üdvözöltük a testvér egyházkerület lelkészértekezletét. Aztán Peleskey Sándor bervenit lelkész ismertette az egyházkerület és egyházmegyei értekezlet határozatait és az ügyrendet, majd az értekezlet megválasztotta tisztikarát a következőkben. Elnök: Sulyok István, elnökhelyettes alelnök: Csernák Béla. Szellemi ügyeket vezető elnök: Debreczeni István, anyagi ügyeket vezető alelnök: Oláh Sándor. Titkár: Peleskey Sándor. Jegyző: Bagoly Bertalan. Pénztáros: Balajthy Jenő. Választmányi tagok: Arдай Aladár, Boros Jenő, Kovács Lajos, Boruzs Lajos, Nemes Elemér, Fodor József.

Délután a választmány megtartotta első gyűlését, melyen Debreczeni István mondta el előadását a lelkészek szellemi és lelki továbbképzéséről. Az előadást nívós vita követte és a választmány elfogadta az előterjesztett határozati javaslatot. Oláh Sándor az anyagi ügyekről tartott előadást, melynek főbb irányelvei: a lelkészi fizetés felemelése és egyenlősítése központi pénztárból, az államsegély felemelése érdekében erőteljesebb akció indítása, a lelkészi nyugdíjintézet átszervezésére nézve tett javaslat, temetkezési segély, a ruha ellátás, lelkészi üdülöhely létesítése. Komoly vita után a választmány az indítványokat — csekély módosítással elfogadta. Végül Peleskey Sándor ismertette a lelkészi körök és egyházmegyei értekezletek közötti kapcsolatokat. A választmányi gyű-

és püspökünk zárószavai után abban a reményben ért véget, hogy a meginduló munka egyaránt áldásos lesz lelkészi karunkra és anyaszentegyházunkra.

A megalakulással kapcsolatban felelevenedtek azok a viták, melyeket hosszú időn át folytattak az egymással szemben álló pártok, midőn egyesek szövetséget, mások egyesületet és ismét mások értekezletet akartak, míg végre is a zsinaton az értekezlet pártja győzött. Szellemben öröközte meg ezt a zsinati vitát néhai Kassay Béla salontai egyházmegyei esperes az egész zsinatról írott hatalmas eposzi lendületű verses krónikájában.

Egyházkerületi Nőszövetségi konferencia és közgyűlés.

Április 29—30-án tartotta Egyházkerületi Nőszövetségünk két éven át elhalasztani kényszerült konferenciáját és közgyűlését Oradeán, a református Kulturpalota dísztermében. Az összesereglett asszonyok több, mint 300 főnyi tábora már számánál fogva is mutatta, hogy milyen nagy volt a vágyakozás a lelkekben ez után az áldott találkozás után. Az előző napról ottmaradt lelkészekkel és más érdeklődőkkel egészen megtöltötték a hatalmas termet, úgy hogy már a jelenvoltak külső tekintetre is fölemelő hatást tettek a szemlélőre.

De mélyebb volt a lelki hatás, melyet a konferencia mindvégig emelkedő lefolyása gyakorolt a résztvevőkre. A püspök ur Jób könyve első részének 6—12 verse alapján tartott áhitata adta meg az egész konferencia alaphangját, vallástételszerűen hirdetve az önzetlen szeretet gyakorlását, mely a nők munkájában nyilvánul meg a legmegragadóbban. Utána Ajtay Béláné tartott lélekemelő előadást a református asszony lelki életéről. Majd Bagoly Bertalan borói lelkész a református asszony családi életéről beszélt nagy hatással, hirdetve, hogy a református asszony legméltóbban a családi élet tiszta légkörében találja meg és töltheti be hivatását.

Délután Kiss Bertalan satmari lelkész tartott meggyőző erejű előadást a bibliáról, mint a nőszövetségi munka alapjáról, kimutatva, hogy egyedül az a nőszövetség fejt ki eredményes munkát, melynek tagjai a szentírásból nyerik az utmutatást és erőt. Végül Debreczeni István a református asszony egyházi feladatairól beszélt, előadásával számos hozzászólást váltva ki az egyre jobban érdeklődő asszonyok köréből.

Este fél 7-kor templomi ünnepély volt az oraşul-noui templomban, melyen Boruzs Lajos cherechiui lelkész hirdette az igét a

kananeai asszony története alapján bensőséges hatással tolmácsolva szép formába öltöztetett értékes gondolatait. Kovács Károlyné remetei lelkészné, az egyházi szépirodalom ismert nevű munkása olvasta fel egyik — a papné sorsára rávilágító, pompásan megírt elbeszélését. Kürthy Károly halmeui lelkész és dr. Olasz Lajos egyh. ker. jegyző költeményeikből olvastak fel igazi gyönyörűséget szerezve a hallgatónak. Sallak Pál nemrég felfedezett ifjú református énekes, ritka szép lírai tenor hangjával előadott énekével áhitatot keltett és művészi élvezetet nyújtott, melyet egy zeneszám művészi szépsége fokozott.

Másnap reggel bibliaóra volt két csoportban, ezeket Debreczeni István és Boruzs Lajos vezették. Utánna pedig a közgyűlést tartották meg. Csernák Béla egy.-ker. főjegyző áhitatos imádsága után Püspökünk nyitotta meg, majd Uray Jenőné lemondott elnöknő érdemeinek megörökítése után egyhangú lelkesedéssel megválasztotta elnöknőül Papszász Lajosné egyház.-m. gondnok feleségét, ki meghatottan köszönte meg a bizalmat és a szentírás alapján fejtette ki a nőszövetség programját, buzdítván a tagokat annak megvalósítására. A tárgysorozat rendjén Balajthy Jenőné titkár terjesztette elő gondos tanulmány alapján megszerkesztett jelentését a nőszövetségek utóbbi két évi munkálkodásáról, utána Szabó Pálné pénztáros a pénztári és ellenőri jelentést olvasta fel. A közgyűlés mindkettőjüknek elismerését és köszönetét fejezte ki. Aztán a tisztujítás következett, melyet egyhangulag ejtett meg a közgyűlés, megválasztván alelnököknek: özv. Kiss Károlynét, Vaday Bélánét, Szabó Zoltánét, Kanizsay Jenőné, Kacsó Károlynét és Arday Aladárnét, mint e.-m. nőszövetségi elnöknöket. Titkárok lettek ismét: Balajthy Jenőné és Vargha Lászlóné. Pénztáros: Szabó Pálné. Ellenőrök: Kalmár Istvánné és özv. Szaplóczay Bertalanné. Választmányi tagok: Debreceni Istvánné, Mónus Istvánné, Csernák Béláné, Lázár Mártonné, Bónis Elemérné, Kádár Miklósné, Gönczy Sándorné, dr. Kölcsey Ferencné, dr. Ajtay Nagy Gáborné, dr. Lingvay Lajosné, Ajtay Béláné, dr. Elek Sándorné. Póttagok: Keresztes Józsefné, Farkas Jánosné, Lovass Dánielné, Balázs Józsefné, Kovács Károlyné, Gyémánt Elekné.

Választás után foglalkozott a közgyűlés a kerületi árvaház ügyében három egyházmegyéből felküldött indítvánnyal és az oradeai Lorántfy Zsuzsanna Egyesület átiratával. Beható eszmecsere után úgy határozott, hogy elvállalja a Lorántfy Zs. Egyesület árvaházának védnökségét és az árvaházi bizottságba ugyanannyi: 5 tagot küldött ki, mely együtt intézze az árvaház ügyeit. A Lorántfy Egyesület, mint eddig, ezután is kész felvenni árvákat az egész

egyházkerület területéről, viszont a ker. nőszövetségek nagyobb mértékben fogják támogatni az árvaházat és erre minden nőszövetséget felszólít és mindent megtesz, hogy felszólítása eredményes legyen.

Méhány kisebb jelentőségű ügy elintézése után a közgyűlés püspökünk áldó szavaival ért véget.

Egyházi énekeink.

(Folytatás.)

És mert így akart cselekedni, azért fordult a reformált egyház különös előszeretettel a *zsoltárokhoz*. A zsoltárokból megnyilatkozó költőiség és a bennük kifejezett vallásos érzelmek egyaránt vonzzák a református magyart. »Sehol sem találhatták erősebben kidomborítva az Istenbe vetett rendithetetlen bizalmat, mint a királyi költő (Dávid) énekeiben. Az a *komor* lelkület, az az erkölcsi szigorúság, mely a hivekben töredelmet és büntudatot keltett, szinte a zsoltárokból nyerte a legfőbb táplálékát...« Innen van, hogy a protestáns költők annyira kedvelik Dávid ama zsoltárait, melyekben nagy töredelmesen vallja meg bűneit és mély megalázódással könyörög bocsánatért (Kardos Albert: A protestáns kor irodalma című tanulmányából Műveltség Könyvtára 102. és 103. l.)

A zsoltároknak ez a nagy szeretete, a reformált hitű magyar keresztyén költőket annyira hatalmába ejtette, hogy szinte mindegyik vallásos kötelességének tartotta, hogy legalább egy-két zsoltárt magyar énekké formáljon. Sőt ugyanezt megcselekedte a reformált vallásnak a verselésben jártas valamennyi követője is, Battyáni Orbántól kezdve — Sztárai Mihályon keresztül Balassa Bálintig, aki a XVI. sz. költészetének ezt a műfaját is a tetőpontra emelte.

A XVI. század folyamán Gálszécsi Istvánnak 1536-ban megjelent s Székely Istvánnak pedig 1548-ban közreadott énekeskönyvében már, mind a 150 zsoltár magyar fordításban megtalálható, igaz, hogy csak prózában.

Később Szegedi Gergely 1569. évben Debrecenben kinyomatott énekeskönyve ment át a közhasználatba, mely 1579., 1590 s 1592. években új, új meg új kiadást ért meg s amelyből századokon át millió meg millió protestáns lélek merítette áhitatát. Ez az énekeskönyv két részletből állott: Dávid zsoltáraiból és az egyházi év ünnepei szerint beosztott dicséretekből. Ez a beosztás a később megjelent énekeskönyvekben is megmaradt, ma is meg van.

Mindezeket az énekeskönyveket az időközben megjelent többieket is tulszárnyalta és elfeledtette *Szenci Molnár Albert* halhatatlan

zsoltárfordítása, mely 1607-ben jelent meg Herbornban, s melynél nagyobb hatású művet alig termelt a magyar géniusz. Szenci Molnár Albert méltó tolmácsa lett Dávid fenséges himnuszainak. Nem csoda, hogy a XVII. század folyamán 25-ször jelentek meg e zsoltárok századokon át szállva a templomból az ég felé s százezrek sőt milliók szívét töltve be vallásos megnyugvással és isteni vigasszal.

Ezzel egyuttal pontot is tehetünk e kis értekezés zenetörténeti részére. Az itt említett énekes könyvtípus után és asszerint egyik kiadás a másikat követi s a református magyarság ma is éppen oly szeretettel csügg egyházi énekeink, mint a múlt időkben.

De hallatszanak hangok is, amelyek ujtás után vágyakoznak, s ki akarják nyitni az ajtót a modern idők kivánalmainak. Nem baj. A református egyház nem visel sem tiarát, sem vaskalapot s nem fél semmiféle idők szellemétől. Vannak »atyái« akik bölcsességgel és Isten előtt érzett felelősséggel öröködnék rajta. És ami a legfőbb — vele van az Isten lelke.

Az énekek dolgában is meghozták az idők a maguk célszerű ujtásait s az egyház lelke ezentúl is megtalálja a tennivalók utját-módját. »Ecclesia semper reformari debet.« Reformált egyházunk sarkalatos elve ez. Elfogadjuk az énekek dolgában is.

De ezzel szemben ott van egy isteni parancs is s ez úgy szól, hogy »ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg, vajjon Istentől vannak-e.«

Az egyéni vélemények forgatagában nagyon üdvös dolog belefogózni valamely szilárd támasztékba, ahonnan az új idők ének-reformsürgető jelszavát megvizsgálhassuk.

Nem nehéz ez a feladat, hiszen tulajdonképpen ez az ujtási mozgolódás is csak arra a kérdésre akar felelni: milyennek kell lenni református egyházunk énekeinek. Nincs meglepedve a mostaniakkal, legalább is részben s helyettük más valamit akar.

A szilárd támaszték pedig nem más, mint a meglevő ének-kincstár. Ugy amint van. Ez megfogható valóság s azt máról holnapra félretenni még a legvérmesebb ujtásra vágyók sem akarják.

Fentebb már kihangsúlyoztuk, hogy református egyházunk énekének olyannak kell lennie, hogy abból kihangozzék az éneklő ref. egyház egész lelkesége.

Ezt bizonyítani sem kell. Minden egyház akkor énekel helyesen és logikusan, ha a maga szívéből-lelkéből a maga szelleme szerint énekel.

A református egyház születésétől fogva énekel. Éneklie a maga zsoltárait, dicséreteit. Kitől tanulta ezeket? Részben örökölte, rész-

ben maga szerezte. A zsoltárok szövegét Isten adta a kezébe a biblia mindenkivel közös kincsében, a dicséreteket a maga fiai irták, szerzették századok folyamán.

Ez az énekkincstár a református magyar egyház lelkének a terméke. A saját szellemi gyermeke.

Mi következik ebből?

Az, hogy ezekben az énekekben megtaláljuk magának a református egyházunknak a lelkeségét, hiven, hamisítatlanul.

A zsoltárok ugyan a biblia zsoltárai, Dávid királynak és prófétának örökké halhatatlan imádságai, de népünk ezekben a költeményekben csodálatos módon megtalálta önmagát, a maga bánatát, nyomoruságát, sorsát, Istene után való vágyakozását, a maga életének buskomor képét, hangját, reménykedését, vigasztalását.

Az akkori történelmi idők tragikus levegője nehezedik ezekre az Istensugalta versekre s a kálvini predesztináció komor nagy, gondolata is megpihent bennük.

E zsoltárokat a református magyarság ilyenformán a szó nemes értelmében véve szinte kisajátította, négy évszázad óta egészen a magáévá tette, a bennük foglalt intelmeket, próféciákat a maga sorsára alkalmazta s azokkal szinte szöveg szerint is eggyéforrt.

Ami pedig e zsoltárok dallamát illeti, azokat Bourgois Lajos és Dagues Péter genfi kántorok szerzették. Hogy ebben a munkájukban ó francia dalok melódiáit is felhasználták, azon nincs semmi megbotránkozni való. Azok a dalok akkor már nem voltak használatban. Elfeledték, nem énekelték már azokat sehol. Rég elhangzott dallamok kihalt világának üres formái voltak csupán, akárcsak színes biborcsigák házai, melyekből kiköltözött az élet s mikor fülünkhöz tartjuk, a magunk vérkeringésének a zugását halljuk belőlük.

Igen ezek a melódiák ma már a mi zsoltáraink szavait, szövegét zengik. S egészen nyugodtan zenghetik is. Nincs parányi ellentmondás sem a szent zsoltárszövegek és ezek között a régi népdalmelódiák között.

Ennek igen egyszerű a magyarázata. A protestantizmus koráig Nyugateurópában a zeneirodalom termékei általában véve az ugynevezett *egyházi hangnemekben születtek. Maguk a népdalok is.* Csak a reformáció diadalrajutásával lépett mindegyre jobban előtérbe és került uralomra a kemény (dur) és lágy (moll) hanglépcső.

A zene történetének mérhetetlen horderejü vivmányát jelenti ez a tény, mely nemcsak átalakította a világ zenei életét, hanem ennek a hangrendszernek szinte az örök egyeduralmát is biztosította. (Bár ugyan jósolni mindig kockázatos dolog.)

Tény, hogy könnyen, természetesen, szinte »magától« jön, emelkedik és száll vissza ez a kemény hanglépcső:

C—D—É—F—G—A—H—C,
C—H—A—G—F—É—D—C

a maga két teljesen egyforma beosztású és egymás tetejébe helyezett tiszta negyed — kvart — hangsorával:

C—D—É—F
G—A—H—C,

amelyek így egymás alá illetőleg fölé írva, egyuttal azt a benső és szervezeti összefüggést is jelentik, melyet zeneelméleti nyelven úgy fejezünk ki, hogy az *így egymás alá helyezett hangjegyek egymásnak domináns (uralgó) hangjai.* (Folyt. köv.) Dr. Szemethy Géza.

Nemes dr Nagy Sándor.

1878—1937.

Egyszerű református papi-családból indult ki magasra ivelő pályája. Bölcsője Ugocsa vármegye kicsiny falujának, Feketeardónak paróchiáján ringott. Érző szívét szelidlelkü édesanyjától örökölte. Édesatyja a régi maramuresz-ugocsai egyházmegyének közbecsülésben és tiszteletben állott, puritán jellemű jeles papi férfia volt. Mikor a család Husztra költözött, a törékeny szervezetű édesanya hamar árván hagyja négy kis gyermekét; s az édesanyát rövidesen követi az édesapa is, aki forrón szeretett feleségének barátnőjét temetve, ennek ravatala mellett roskadt össze. Még akkor nem volt lelkeszi nyugdíjintézet, még özvegy és árva gyámintézet sem! Az apátlan-anyakatlan árvák gondját nagybátyjuk, ügyvéd Nagy József fogja fel, aki a maga korában hirneves halmeui ügyvéd.

Az alig tízéves Sándor az ősi sighetli lyceum növendéke lesz, ahol a konviktust református pap-fiúk népesítették be. A mindig kitünő tanuló melegsivü pártfogóra, áldott tanító mesterre talált a lyceum halhatatlan igazgatótanárában, Szilágyi Istvánban, Arany Jánosnak izaparti tudós barátjában.

Gymnasiumi tanulmányának végeztével nagybátyja példája a jogi pályára vonzotta. Ügyvédi diplomát szerez és Ardedon nyit irodát. A világos fejű, ékes szóló ifju ügyvéd csakhamar a vidék legkeresettebb jogtudósa. A szegény pap-fiu szorgalmas munkájával tekintélyes vagyont szerez, s így emelkedik fel Sätmar vármegye vezérférfiai közé. Egyideig a sätmar-megyei magyar pártnak is elnöke volt.

Az egyházi közéletben már ifjuságától kezdve ott találjuk. Előbb mint a baia-mare-i egyházmegye tanácsbiráját, majd mint a care-i egyházmegye gondnokát. Mint egyházmegyei gondnok remek, eseményszámában menő gondnoki megnyitó beszédeivel, melyek

hivatalos lapunkban is meg-megjelentek, magára vonja az egész egyházkerület figyelmét. Beszédein mindig ott csillogott tudása, mélységes egyház és faj szeretete; gondolatait költői színes ruhákba öltöztette. Az egyetemes zsinat munkájában is tevékeny részt vett. Valahányszor felszólalt, nemcsak tanított, de gyönyörködtetett is. A főbirósági tárgyalásokon szava mindig sullyal esett a mérlegbe, s transilvaniai testvéreink is nagy megbecsüléssel és szeretettel vették körül.

Otthona a családját forrón szerető puritán jellemű s életű, nagy műveltségű ur otthona volt. Hatalmas könyvtára bizonysgot tett arról, hogy mély lelki életet élt. Járatos a multak történetében épen úgy, mint a modern sociológiában. Gyermekeit tanulva tanította, nevelte; lelke gazdag öröksége három fiában és három leányában él tovább.

A maga szélesebb családjának vallotta a református lelkészek társaságát. Rajongva szerette egyházát, és kész volt minden munkára, ha azzal magyar református egyházát szolgálhatta. Az utóbbi években azt a szép célt tűzte maga elé, hogy Ardedon, a reformáció hatalmas pártfogójának: Erdődi Drágfi Gáspárnak ez ősi fészkeben, ahonnét a Károlyiak a XVIII. században elűzték a református magyarokat, hogy helyökbe róm. kath. svábokat telepítsenek, az első ardedi zsinat négyszázados évfordulójára egy kis templomot építsenek az újabb időben ott alakult leányegyházunk számára. A hála és emlékezés templomának felépítését azonban nem érhetette meg.

Az idő viszontagságai megtámadták egészségét. Nem bírta a szíve. Gondos, szerető feleségének és látogatására érkezett jó barátainak jelenlétében május 5-én délután 5 órakor parkjának virágos fái alatt fejezte be munkás, áldott életét.

Temetése május 7-én délután 5 órakor ment végbe. Ravatala felett az Igét elnöktársa, Gönczy Sándor esperes hirdette; Peleskey Sándor egyházker. aljegyző imádkozott; dr Kölcsey Ferenc az egyházmegye nevében mondott bucsu-beszédet. A sirnál Magoss Árpád viile-sátmare-i lelkész végezte a liturgiát. Az egyházkerület koszoruját Csernák Béla egyházker. főjegyző, egykori konviktor társa helyezte ravatalára, amelynél megjelent Pappszász Lajos egyházm. gondnok, dr Harcsár Géza egyházker. ügyész is s a carei-i egyhm. lelkészi kara. Hat palástos ifju lelkész vitte a drága halottat a nyitott sirig.

Árván maradt családját ölelje körül a Gondviselő Isten vigasztaló kegyelme.

Köztünk pedig áldott legyen emlékezete!

Cs. B.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

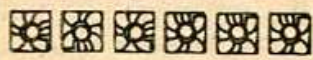

Id. Andrásy Kálmán a buji egyház 52 éven át volt apostoli buzgalmu lelkipásztora és 1931 április 1-én történt nyugalombavonulása óta is szeretettel övezett ny. lelkésze életének 85-ik évében április 4-én elhunyt. Porrészeit a buji temetőben helyezték siri nyugalomra. Nagy, szinte emberfeletti tevékenységet fejtett ki. Az Igének ékesszóló hirdetője, ragyogó tollu írója és krisztusi szociális érzékkel és szeretettel cselekvője volt.

Mogán Ákos lelkész, az Orsz. Reform. Jóléti Társulat főtitkára 55 éves korában április 14-én Budapesten hirtelen meghalt. Tevékeny részt vett, mint Baltazár püspök személyi titkára az egyházi ügyekben 20 éven keresztül. Nagyon képzett, széles látókörű férfi volt.

Id. Vadnay Pál ny. tanító, aki huzamosabb időn át a vetísi ref. egyház kántortanítója volt, életének 88-ik évében április 16-án Sätmar-on elhunyt. 7 gyermeke, 36 unokája és 9 dédunokája gyászolja. Temetése a Sätmar-on tartott gyászszertartás után Vetíshen ment végbe.

Az igazak emlékezete áldott.

HIREK

Szegény theológusok segítségével adakoztak dr Kölcsey Ferenc egyh. ker. tanácsbíró Domäneşti 500, Timişoara egyházközség 4.609 lei. Eddig befolyt 7.409 lei.

Egyházmegyei Lelkészerterkezetlet. A baia marei egyházmegye lelkészi népes érterkezetletét tartottak f. hó 14-én Satu maren Magoss Ferenc elnökte alatt, A gyülest Magoss Ferenc elnök nyitotta meg rövid imával és beszéddel, Majd ismertette a püspöki leiratot, mely szerint f. évi április hó 28-án Oradean lesz az egyházkörsületi lelkészerterkezetlet alakuló gyülese, melyre egyház-

megyei lelkészerterkezetletünknek az elnökön kívül 5 tagot kell kiküldenie. Lelkészerterkezetlet örömmel vette tudomásul, hogy régi óhaja teljesül az egyházkörsületi lelkészerterkezetlet megalakulásával. Az egyházmegyei lelkészerterkezetlet képviselőül Magoss Ferenc elnök mellett Boros Jenő esperest, Sárközi Lajos, Oláh Sándor, Dr. Koronka Pál és Gulya Géza lelkészeket küldte ki. Az e. m.-i. lelkészerterkezetlet multjáról való jelentéstétellel Gulya Géza apai lelkészt bizta meg. Legégetőbb s így első sorban megbeszélendő tárgyakul a következők kitüzését kéri: 1. A lelkészek államsegély kérdése, melyben a többi felekezetekkel egyenlő

elbánást óhajt. 2. Ugyancsak kívánja a kerületi gyűlés által elrendelt belmissziós alakulatok és munkák zavartalan működésének intézményes biztosítását. 3. A legtöbbször alaptalanul feljelentett lelkészek érdekében közbenjárást, hogy a minisztérium a törvényes vizsgálat lefolytatásáig és ítélet hozatal előtt szankciókat ne alkalmazzon. 4. A törvényben biztosított 14% községi segélynek a felekezeti iskolák részére való folyósítását. Debreczeni István timisoarai lelkész azon kérését, hogy tovább is tagja lehessen a baianarei lelkészegyesület temetési segélyegyletének, teljesítette az értekezlet s egyben a temetési segélyegylet alapszabály tervezetének elkészítésével megbizta Gy. Kovács József, Gacsályi Zsigmond és Gulya Géza lelkészeket. Kegyelettel emlékezett meg a lelkészértekezlet egykori agilis elnökének: Szabó József mediasul-auriti lelkésznek elhunytáról s emléket kegyelettel örökitette meg jegyzőkönyvében. Több apróbb tárgy megbeszélése után a gyűlés véget ért.

A vagyontörzskönyv nyomtatván tárgyában még január hó folyamán, a szétküldés idejében az az értesítés ment ki a püspöki hivatalból, hogy a nyomtatvány értéke 30 Lei lesz, és így több egyházközség tényleg 30 Leit küldött be az esperesi hivatalokhoz. Minthogy azonban a vagyontörzskönyv nagyobb terjedelmű az előbbinél, így annak nyomdai előállítására is többbe került, ennél fogva árát 35 Leiben állapította meg és a többi közigazgatási nyomtatvánnyal együtt így számlázta le az e. kerület. Ha vannak olyan egyházközségek, amelyek az esperesi hivatalhoz már beküldötték a 30 Leit úgy leghelyesebben teszik, ha a beküldött pénzt más célra számoltatják el az esperesi hivatalnál és a vagyontörzskönyv árát a többi nyomtatványok árával együtt küldik be közvetlenül a püspöki hivatalhoz, már csak azért is, mert a számlázás ugyanis utólagosan a többi nyomtatványokkal együtt történt.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

3206—1937. II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm az alábbi miniszteri rendeletet: »Ministerul Educațiunei Naționale. Direcțiunea Invățământului Particular Nr. 68.894—1937. Multe din copiile după procesele verbale, incheiate de personalul de control la școalele inspectate, inaintate de directorii respectivelor școale, sunt scrise *neciteț și cu o sumă de greșeli*, ce nu pot fi iertate unor oameni, ce au menirea de a da altora cunoștința vorbirii și scrierii corecte a unei limbi.

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a atrage atențiunea conducătorilor școalelor susținute de Dvs. asupra datoriei ce au de a

copia cât se poate de citeț și mai ales exact procesele verbale ce înaintea.

Ministerul va lua măsuri contra acelor conducători de școale ce se vor dovedi că nu răspund unei așa de elementare datorii, aceea ce a copia citeți și corect un proces-verbal, pe care-l înaintea autorităților școlare.

Desigur, nu vor fi făcuți răspunzători, pentru eventuale greșeli ce s'ar găsi în procesele verbale originale. Având garanția că cei ce fac copiile acestor procese verbale copiază exact, greșelile ce se vor găsi în copiile înaintate se vor atribui de Minister celor ce au redactat procesul verbal, cărora de asemenea li se vor aplica sancțiuni.

În cazul când luându-se măsuri contra persoanelor ce au redactat procesul verbal, pentru greșelile din copie în cercetări va rezulta că acele greșeli nu există în original, sancțiunile ce se vor aplica celor ce l-au copiat, fără atențiunea cuvenită vor fi și mai severe. Semnături.

Magyarul: Az ellenőrző személyzet által a megvizsgált iskoláknál felvett jegyzőkönyvek másolatai, amelyeket az illető iskolák igazgatói terjesztenek be, nagyrészt olvashatatlanul vannak írva és nagymennyiségű hibával. Ezt nem lehet megbocsátani olyak embereknél, akiknek hivatásuk, hogy másokat egy nyelv helyes írás és olvasására tanítsanak,

Van szerencsém kérni, sziveskedjék felhívni az Önök által fenntartott iskolák vezetőinek figyelmét azon kötelezettségükre, hogy a beterjesztett jegyzőkönyveket lehető legolvashatóbban és főként pontosan másolják.

A minisztérium intézkedni fog azon iskolavezetők ellen, akikről bebizonyul, hogy nem felelnek meg olyan elemi kötelezettségnek, hogy t. i. olvashatóan és helyesen másolják le a jegyzőkönyvet, amelyet az iskolai hatóságoknak felterjesztenek.

Természetesen nem lesznek felelősek esetleges hibákért, amelyek esetleg az eredeti jegyzőkönyvekben található. Abban a biztos tudatban, hogy akik ezeknek a jegyzőkönyvekben található. Abban a biztos tudatban, hogy akik ezeknek a jegyzőkönyveknek másolatait készítik, pontosan másolnak, a beterjesztett másolatokban található hibákat a minisztérium azoknak fogja tulajdonítani, akik a jegyzőkönyvet fölvtették, s ezekkel szemben hasonlóan el fog járni.

Abban az esetben, ha intézkedések történnek azon személyek ellen, akik a jegyzőkönyvet szerkesztik, a másolatban található hibák miatt, és a vizsgálatból az tűnik ki, hogy ezek a hibák nem léteznek az eredetiben, az intézkedések még szigorubbak lesznek azok ellen, akik a másolást kellő figyelem nélkül végezték. Aláírások. Oradea, 1937 május 8. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

KÖRRENDELET. 3237—1937-III. sz. *Valamennyi kebelbeli egyházközség t. presbiteriumának.* Tekintettel arra, hogy hivatalom kiküldötte az összes közigazgatási és vagyonkezelési nyomtat-

ványokat, a levelezési bélyegzővel együtt, ennél fogva felhívom az érdekelt presbitériumokat, hogy a kiküldött nyomtatványok ellenértékének azonnali kiegyenlítéséről annyival is inkább gondoskodjanak, mert azoknak nyomdai előállításuk tekintélyes összeget emésztett fel, amit készpénzben ki kellett fizetnünk, de máskülönben is a vonatkozó rendelkezés értelmében a nyomtatványok ellenértéke a kiküldés után azonnal esedékessé vált. Kérem tehát utasítani a gondnokokat a tartozás kifizetésére. Ha ezirányban a presbitérium részéről nem történnek intézkedések május hó 31-ig, az esetben a jegyzékben feltüntetett összegeket kénytelen leszek minden további felszólítás mellőzésével az államsegély terhére elszámoltatni. Oradea, 1937. május 5. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

3199—1937-I. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nagytiszteletű esperesi és lelkészi hivatalnak.* Tudomásulvétel és mihez tartás végett közlöm a vallás-és művészetügyi miniszternek 1545—1937. sz. a. kiadott rendelkezését eredetben és szószerinti fordításban. »Domnule Episcop. Cultele fiind datoare în conformitate cu art. 18 din Legea Cultelor, să facă serviciu religioase la solemnitățile naționale și la acelea ale Familiei Domnitoare, vă rugăm să binevoiți a dispune, ca în rugăciunea, care se rostește în biserică, cu prilejul acestor sărbători pentru M. S. Regele să se pomeniască și numele M. S. Regelui întrucât nu s'a fi dispus până acum în acest senz. Ministru.«

Püspök Ur, A Kultusztörvény 18 §-a szerint a felekezetek a nemzeti és királyi család ünnepélyei alkalmával kötelesek lévén istentiszteletet tartani, felkérem, hogy amennyiben ily értelmű rendelkezés még nem történt volna, — sziveskedjék elrendelni, hogy az ezen ünnepélyek alkalmával Őfelsége a királyért a templomban elmondandó imába említse meg Őfelsége a király nevét is. Oradea, 1937. május 5. Sulyok István s. k. püspök.

3187—1937. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak.* A diakónissza szolgálatnak áldását ismerve a gyülekezetek életében s tudva, hogy ez áldott szolgálat szegény keresek nélküli leányainknak magasztos hivatást ad egyfelől, más felől pedig gyülekezeteinkben ez a munka egyre nélkülözhetetlenebb: elrendelem, hogy egyházkerületünk minden egyes gyülekezetében a f. évi június hó 6-ika a diakónissza ügy ismertetésének vasárnapja legyen. E nap délelőttjén az istentisztelet alkalmi beszéddel, délutánján pedig vallásos ünnepélyel megtartassék. A beszédek vázlata a »Református Lelkipásztor kézikönyve« című munka 230—33 oldalán megtalálható, további tájékoztatás pedig a »Református Jövő« e hó folyamán megjelenő példány számaiban. Felhívom fenti címet, hogy e vallásos délutáni ünnepség végén 2 leus áron árusítsák »A diakónissza élet« c. kis füzetet, melyeket a belmissziói előadók által a lelkészi hivatalok által megküldtek. Ugy e füzetek árát, mint az e napi perselypénzeket az egyházmegyei belm. előadóknak kell elszámolni s ezek azt a cluji diakónissza intézet igazgatójának címére küldik. Felhívom a lelkész urakat e rendelkezésem megtartására, az esperes urakat pedig kérem, hogy jelentésüket ez ügyben 1937 június hó 15-ig tegyék meg. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Oradea
Str. Petru Maior No. 1.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadhatók.

Konfirmációi emléklapok

kaphatók a püspöki hivatal nyomtatvány-raktárában

17 x 21 cm. méretű egyszerűbb csinos kivitelben darabonként 1 Lei.
21 x 34 cm. méretű díszes kivitelű három színnyomással, darabonként 2.50 Lei.

Konfirmációi emlékkönyv

díszes címlapu, több, mint két iv terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép **Konfirmációi emléklappal** ill. kiadás 10 Lei.

Egyházkerületünk kiadásában megjelent

KISBETŰS HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYV

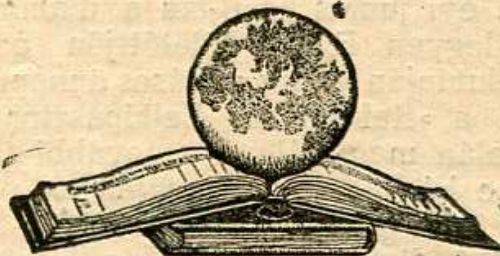
színes és fekete vászonkötésben ára 60 Lei

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Tulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA DR. LAZAR AUREL 14.

Református Leánynevelő-intézet épületben.

Készít mindenféle egyházi és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, műveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbözőbb magán és kereskedelmi nyomtatványokat, meghívókat a legcsinosabb kivitelben és jótányos áron.

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

Dr Lévay L.: Székelyföldi képek	füzve à	30.—
Petőfi: János vitéz, Bolond Istók	füzve	10.—
„ Összes költeményei diszkötésben		100.—
Petőfi S. verseiből		4.—
Attila a hunok királya		4.—
Árpád Álmos fia		4.—
A tatárok torkában		4.—
Garay János verseiből		4.—
Három tenger partjai között		4.—
Néhai való jó Mátyás király		4.—
Dr Szász F.: Mindennapi kenyerünk	füzve	24.—
Voinovits—Bartók: Szivárvány Zsuzsi		15.—

10 leus kötetek:

Baktay: Magyar utazó Indiában
Bibó: A fekete bég
Cholnoky: Erdőn, mezőn, sivatagon át
Ifj. Gaál: Boldog vakáció I—II.
Kosáryné: Selmeczi diákok
Speyer: Gimnazisták, A VI. oszt.

12 leus kötetek:

Bibó: Kanizsai kaland
Dánielné: Csokonai
Tábori: Sánta dervis

18 leus kötetek:

Benedek: Gyermekkoritörténetek
Gaál: A három székelyfiu
„ A koldusvezetők
Móra: Csalavári csalavér
Sebők: Mackó ur vendégei
„ Mackó ur a Balatonon
„ Egér a kaszárnnyában
„ Cserebogár urfi
„ Gyöngyhuszár

20 leus kötetek:

Dumas: Gróf Monte Kriszto
Grim mesék

26 leus kötetek:

Dánielné: Bornemissza Anna
„ Bethlen Gábor udvarában
„ Király és az apród
„ Mikes menyasszonya
„ A zsibói vár ura
Farkas: Laci Törökországban
Tábori: A királybiró
„ Mesevilága tenger mélyén
„ Szamos parti öreg ház

30 leus kötetek:

Gullivér a tőpék országában
Gullivér az óriások országában

40 leus kötetek:

Cooper: Az utolsó mohikán
„ Vadölő
„ Méh vadász
Gaál: Balasa vitéz

33 leus Verne kötetek.

Dunai hajós
Strogoff Mihály
Három orosz, három angol
Utazás a holdban
15 éves kapitány

Vegyes ifjusági könyvek:

Ajtay: Sámson vitéz	à	36.—
Benedek: Legendák Mátyás király korából	à	47.—
„ Tatarjárás mondái	à	47.—
„ Mondák, legendák	à	47.—
„ Székelyföldi legendák	à	47.—
Latkoczy: Magyar legendák	à	50.—
Lengyel: Rákóczi fejedelem udvarában	à	66.—

A felsorolt kiadványokon kívül ajánljuk a Református könyvtár sorozat eddig megjelent füzetait is.

.....SZ.

Főlisztelelű és Méltóságos

Református Püspöki Hivatal

Iratterjesztési osztályának

ORADEA

Megrendelő-lap.

Ezennel megrendeljük a

egyházközség iskolája részére a következő jutalomkönyveket:

..... drb á Lei
..... drb á Lei
..... drb á Lei
..... drb á Lei
..... drb á Lei
..... drb á Lei
..... drb á Lei
..... drb á Lei
..... drb á Lei

A megrendelt kiadványok ellenértékét posta-utalványon küldjük.

A szokásos módon kérjük elszámolni.

..... 1937 hó n.

(P. H.)

.....
gondnok.

.....
lelkész, iskolaszéki elnök.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	OO	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	OO	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Strada Petru Maior 1.	OO	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	OO	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A lelkészek szellemi és lelki továbbképzése.

(Folytatás.)

Egymás lelki képzését tovább kell vinni egy lépéssel: a lelki gyógyítással. Ezt egymás fegyelmezésében gyakorolhatjuk és kell gyakorolnunk.

Senki sem lehet közöttünk, aki ennek szükségét ne érezné és el ne ismerné. Nincs egyetlenegy egyházmegye sem, melyben ne volna egy, sőt két szerencsétlen szolgatársunk, aki — mert valamely szenvedélynek rabja — életével, viselkedésével meg ne botránkoztatná a hivek és nem hivek sokaságát és ne vonná nemcsak magára, hanem reánk, a lelkészi karra és egész egyházunkra gyakran a legilletéktelenebbek, sokszor kárörvendő ítéletét és ne hozna szégyent reánk. Igazuk is van, mert az ő életük a mi szégyenünk, hiszen nem tettünk érettük semmit, legtöbbször meg se kíséreltük, hogy ezeken a — nem elítélendő, hanem szánalomra méltó — testvéreinken segítsünk, vagy csak akkor tettük, amikor már késő volt.

Kezdjük meg a fegyelmezést már az egyházi fegyelmezés gyakorlását megelőzően a legszeretőbb és legkomolyabb testvéri alapon és módszerekkel. Az említett I. tc.-ben a lelkészi kollégium tanácskozásainak tárgya »egymás életének és munkájának kánonjaink és egyházi törvényeink tükörében való megvizsgálása.« Ennek a körülményeken való testvéri gyakorlásával mennyi bajnak és mennyi sok rosszhiszemű hitesztelésnek, mennyi rágalomnak elejét lehetne venni. Egy-egy idejében alkalmazott »megvizsgálás« és vele együtt nyújtott mentő sziv, komoly testvéri figyelmeztetés s a következők őszinte feltárása ki tudja hány tönkrement életet és elromlott gyülekezeti életet megmenthetett volna. Én nem tudok, de nem is akarok erre sem paragrafust, sem módszert adni, mert ennek csak egy módszere van: az őszinteség és bizalom, egy végrehajtási

utasítása: a szolgatársi, testvéri szeretet és egy rendelkező paragrafusa: az egymásért való felelősség, mellyel mindnyájan tartozunk.

Az elmondottak szerint elgondolásom alapján a körü értekezletek lefolyása a következő: A lelkészi értekezőlet a kijelölt — belmissziói, vagy bármilyen névvel nevezett — nap délelőttjén legyen és a sorrendben nem az utolsó, hanem a legelső helyet foglalja el. Kezdődjék rövid közös áhitattal, vagy bibliaórával. A megnyitó után egy tag tartson előadást valamely alkalomszerű tudományos theologiai kérdéstről, melyet megbeszélés kövessen. Más valaki ismertesse az egyházi irodalom valamelyik újabb termékét, vagy ez esetleg az előbbi előadás keretében is történhetik. Itt foglalhat helyet a bibliai tanulmányozásról való beszámolás és — amennyiben erre szükség van — az »egymás életének és munkáinak megvizsgálása.« A gyülekezet körében végzett mintaszolgálatok után — azokat délutánra beosztva — következik azok megbirálása. Ezek kapcsán mindig meg lehet tárgyalni az időszerű gyakorlati kérdéseket. Mindezek mellett a kizárólagos lelkészi-lelkésztestület s a ker. lelkész-értekezletek által letett ügyek, anyagi kérdések megbeszélése is beillesztendő.

Az előadottakból kifolyólag határozati javaslataim a következők:

1. Hivja fel az elnökség a lelkészeket, hogy közöljék: kinek milyen újabb theologiai könyvei vannak és kezdje meg azok kölcsönzésének közvetítését.

2. Hivja fel az egyházmegyei lelkészértekezleteket, hogy létesítsenek lelkészértekezleti könyvtárakat és a könyvek beszerzésére nézve hallgassák meg a lelkészek kívánságait.

3. Kötelezze a ker. lelkészértekezőlet a lelkészi köröket, hogy minden évben tartsanak lehetőleg két, de legalább egy körü értekezőletet, melyen foglalkozzanak tudományos, szentírást tanulmányozásról beszámoló, új theologiai műveket ismertető előadásokkal és egymás életének és munkájának megvizsgálásával.

4. Az egyházmegyei és körü értekezőletek részére az egyh. ker. értekezőlet tüzzön ki tudományos és gyakorlati kérdéseket, melyeknek megállapításával bizza meg az elnökséget.

5. Rendezzen lehetőleg még ez évben lelkészi konferenciát.

6. Mihelyst anyagi ereje engedi, tüzzön ki pályakérdéseket és jutalmazzon meg egyes értékes munkákat.

7. Az elnökség tegyen javaslatokat egyes theologiai, lelkészi, tudományos, vagy gyakorlati munkák iratására és azok kiadása érdekében forduljon az egyházkerületi közgyűléshez, a parochiális könyvtár részére leendő kiadás céljából.

Ime ezek volnának a lelkészek szellemi és lelki továbbképzé-

sének ezidőszerint felvázolható utjai és módjai, melyek szerint a munkát megkezdhetjük.

Ezékiel prófétánál ezt mondja az Ur: »Jaj Izrael pásztorainak, kik önmagukat legeltették! (34: 2.) Ha ezt az ígét nem testi, anyagi értelemben veszem, mint Izrael pásztoraihoz hangzik, hanem szellemi tekintetben, akkor megállapíthatom, hogy nekünk azért jaj, mert folyton csak másokat legeltetünk és elfeledtük önmagunkat legeltetni. A magunk képzését elhanyagoltuk, vagy korántsem teljesítettük olyan mértékben, amint azt ugy a saját, mint egyházunk érdekében kötelességünk lett volna. A mulasztásokat a legsürgősebben és a legnagyobb mértékben pótolnunk kell! A »jó pap holtig tanul« elvét valósággá kell tennünk és a református elődeink régi — minden rangkórságos cinnél megtisztisztelőbb címét, a »tiszteletes és tudós« címet vissza kell szereznünk!

A tiszteletes címet pedig mindennél féltékenyebben kell őriznünk nemcsak magunkban, hanem egymásban is és megőrzésében egymásnak állandóan segítségére kell lennünk. Ne felejtjük el, hogy ha valaki, mi igazán felelősek vagyunk egymásért! Nekünk szüntelen hallanunk kell az elesett, a lelkileg megholt testvért számonkérő szózatot. »Hol van a te atyádfia?« És nemcsak hiveinkre, hanem egymásra nézve is hallanunk kell: »Embernek fia őrállóul adtalak én téged, hogy ha szót hallasz számból, intsd meg őket az én nevemben.« Nem ringatom magam abban a reményben, hogy a megintésnek mindig meg lesz a kívánt eredménye, de hallom az Úr felmentő szavát: »Ha te megintetted a hitetlent és ő meg nem tért... az ő vétke miatt meghal, de te megmentetted a te lelkedet,« mégis többet hiszek ennél: hiszem, hogy nemcsak a lelkünket, hanem számtalan eltévedt testvérünket, egymást és ezáltal egyházunkat is megmenthetjük!

(Vége.)

Debreczeni István.

Lelkészerterkezleti ügyek.

Egyházkerületünk lelkészerterkezletének választmánya határozata alapján, minden, a lelkészerterkezletet érdeklő felhívások, rendelkezések, kérések stb. egyházkerületünk hivatalos lapjában és a »Református Lelkipásztor« c. lapban fognak közzététetni. Felkérem, azért lelkésztestvéreimet, különösen pedig az egyházmegyék lelkészerterkezletének elnökeit, hogy a nevezett lapokban a »Lelkészerterkezleti ügyek« című rovatban közöltekét állandóan figyelni, az abban írottakat teljesíteni, a terminusokat — minden további sürgetés bevéarása nélkül — betartani el ne mulasszák, hiszen közös nagy

ügyünk kényszer nélkül kell hogy késztesen bennünket a munkára.

A f. év, április hó 28-án tartott választmányi gyűlés határozatai szerint :

1. Felkérem az összes kebelbeli lelkésztestvéreket, f. év június hó 30-áig közöljék Peleskey Sándor titkárral: milyen újabb theológiai könyvek vannak és hogy hajlandók-e azokat bizonyos időre kölcsönadni másik lelkésztestvérnek, a kölcsönvevő felelőssége mellett ?

2. Az egyházmegyei lelkészértekezletek haladéktalanul kezdjék meg, az egyházmegyei lelkészértekezletek könyvtárának létesítését és ahol már van, ott is a könyvek beszerzése, a lelkészek kívánságának meghallgatásával történjék. Erről a munkáról a fenti 1. pontban jelzett helyre jelentés küldendő a könyvtár katalógusának felküldésével f. év december 1-éig.

3. Az egyházmegyei lelkészértekezletek köreikben és egyetemes gyűléseikben munkájokat a jóváhagyott »Ügyrend«-jök szerint végezzék és ezekről, valamint alapjaikról, karitatív munkájokról, ezek teljes számadása beküldése mellett, (milyen kérdéseket tárgyaltak s határozatokat hoztak, hol, mikor s a gyülekezetekre is léleképítő módon mikép munkálkodtak) minden év december 1-éig részletes jelentést tartoznak tenni a titkárhoz.

4. Az egyházmegyei lelkészértekezletek elnökeit kérem, hogy értekezletök tisztikarának névsorát, lakóhelyét, valamint az egyes lelkész körökhöz tartozó egyházak, lelkészek nevét haladéktalanul jelentsék be titkárunkhoz, de legkésőbb f. hó végéig. 15 nap alatt bármilyen személyi vagy tárgyi változás bejelentendő.

5. Az egyházmegyei lelkészértekezletek és a kebelébe tartozó körök, mindennemű életmegnyilvánulásairól (gyűlések, konferenciák stb.) titkárunkhoz azonnal kötelesek jelentést küldeni. Az egyetemes gyűlésekre az értekezletek elnökei, 15 nappal a gyűlés előtt, a tárgysorozat teljes közlése mellett a titkárhoz meghívót küldeni kötelesek.

6. Minden egyházmegye körei és azok után egyetemes értekezlete f. év június hó 30-áig állapítsa meg címben és azok összegében a lelkészi létminimumot és az erről szóló jegyzőkönyvet a titkárhoz a fenti időpontig küldjék be.

Oradea, 1937. május 19-én.

Lelkésztestvéri szeretettel :

Peleskey Sándor,
titkár.

Sulyok István,
elnök.

Tagdíj fizetési alap.

A hivatalos nyugdíjintézeti tervezetnek az a része, mely a fizetendő tagdíjakat a díjlevelek alapján megállapítandó egyéni jövedelmek után veti ki, tekintet nélkül azoknak nagyságára és ezzel szemben egységes nyugdíjat biztosít minden lelkésznek, első pillantásra a legideálisabb megoldásnak tetszik. Elméletben valóban az is, de a gyakorlati megvalósítása annyi nehézségbe ütközik és annyi igazságtalanságra és méltánytalanságra ad lehetőséget, hogy feltétlenül elvetendőnek tartom, még akkor is, ha olyan nagy papok állanak melléje, akiknek számára a javaslat, nyilvánvalóan nagy jövedelmük alapján, kétszeres, sőt háromszoros díjfizetési terhet jelent.

Nyilvánvalóan igazságtalan és méltánytalan a hivatalos javaslat a tanítókkal szemben, akik 24.000 leinél (a létminimumnál) kevesebb jövedelem után sohasem fognak tagdíjakat fizetni, sőt a legtöbb tanító ennél több jövedelem után fizet s mégis ha nyugalomba vonul 24.000 leinél több nyugdíjat nem élvezhet. Szemben a lelkészi kar némely tagjával, aki a 48.000 leinél kevesebb jövedelem dacára, nyugalomba vonulása esetén ezt az összeget nyerheti el. Vagyis a valóságban a gyengébb tanítói kar hordozza, ha kis mértékben is, az erősebb lelkészi kar terhét. Ebbe szépszerével egyetlen egy tanító sem nyugodhat bele. (Megjegyzem, hogy a helyettes és segédtanítókra nem gondolok, sem a segédlelkészekre, mert ezeknek kis fizetéséből vétek volna mégcsak a legkisebb tagdíjat is levonni, másfelől remélem, hogy a tanítónőknek legalább is a fele nyugdíjképesség nélkül is férjhez fog menni.)

Az egymás terhét hordozzatok elvét kényszeríteni nem lehet, de a tervezet a valóságban egy-két szerencsés esettől eltekintve nem is valósítaná meg ezt az elvet. Ahoz ugyanis, hogy ezt megvalósíthassa tekintettel kellene lenni tagjainak nemcsak hivatalos, egyházi jövedelmeire, hanem magánvagyonára, mellékkereseti forrásaira, helyzeti előnyeire stb. és tekintetbe kellene vennie az egyes tagokra nehezedő különleges terheket is. Ez pedig lehetetlenség.

A hivatalos javaslatnak ez a része tengeri kigyóvá dagasztja nyugdíjintézetünket, mely sok papi és tanítói becsületet fog elnyelni és orcapíró civakodásokra, felebbezésekre, vádaskodásokra, gyanúsításokra stb. ad alkalmat.

Másfelől azonban szörnyű módon megszaporodna az intézet adminisztrációs munkája is, mert eltekintve az örökös felebbezésektől, minden tagjának minden esztendőben, tekintve a gabonaárak, földjövadelmek stb. állandó hullámzását — újra kellene felér-

tékelnie jövedelmét. Lehet, szabad-e nyugdíjintézetünket ilyen ingtag alapra építeni? Végül tisztelettel kérdem, hányan lesznek, akik véletlenül az őket megilletőnél kisebb alap után rovatnak meg a tagdíjakkal, ez ellen felebbezni fognak?

A hivatalos tervezetnek fenti kritikája dacára is mellette foglalnék állást, ha jobbat és igazságosabbat nála nem tudnék ajánlani, mert azt még a tervezetnél is méltánytalanabbnak tartom, hogy a betevő falatért küzködő, alig néhány lej jövedelemmel rendelkező tisztviselő testvéreim ugyanannyit fizessenek, mint a körülményekhez képest jól szituált társaik, vagy pedig csak neveltségesen csekély nyugdíjban részesüljenek.

Javaslatom a következő:

Nyugdíjintézetünk 3 nyugdíjkategoriát állít fel: 24.000, 36.000 és 48.000 lei nyugdíjjal és ezeknek megfelelő hozzájárulással. Mindenki tetszése és tehetsége szerint választhat a három kategória közül, tekintet nélkül arra, hogy mennyi a díjlevélbeli jövedelme és milyen tisztviselője az egyháznak. Illetve lelkész jellegű egyéneknél a választott kategória 36.000 leinél kisebb nem lehet. Amely tisztviselő díjlevélbeli jövedelme ezt a minimumot (tanítóknál tehát 24.000 lejt) nem éri el s igényt tart reá, ott a különbözetet a nyugdíjintézet fedezi, mely ismét összes tagjaira hárítja azt is. 100 hold magánvagyonnal rendelkező lelkész, vagy 2000 lei havi mellékeresettel rendelkező tanító bizonyára nem fog jelentkezni, még ha hivatalos jövedelme a minimum alatt marad is, viszont ugyanezen elv alapján tagdíjfizetési kedvezményeket nyújthat az intézmény néhány rendes jövedelmű, de rendkívüli terheket hordó tagjának is. Így érvényesülhet az egymás terhét hordozzátok elve és önkéntessége a legigazságosabban.

Viszont ama néhány nagypap, aki nagy jövedelme dacára is a hivatalos tervezet mellett foglalt állást s akinek számára tervezetem nagy könnyebbséget jelent, hordozhatja az egyetemes tisztviselői kar terhét azáltal, hogy a többiekével egyenlő tagsági díján tul önként magára vállalt hozzájárulásával gazdagítja nyugdíjintézetünket. Nevüket hálával fogjuk feljegyezni.

ORTH IMRE

Lelkészi és tanítói közös köri munka.

Több, mint egy évvel ezelőtt az otomani kör lelkészi és tanítói kara elhatározta, hogy egyidőben és egyhelyen, közös programmal tartja meg szokásos köri értekezleteit. Az első értekező tárgysorozata úgy lett összeállítva, hogy a lelkészek és a tanítók külön letárgyalják a saját ügyeiket, aztán a közös ügyek megbeszélésére

közös értekezletet tartanak, végre pedig egyesített műsorral a hivek számára templomi ünnepélyt rendeznek.

Az első közös köri értekezlet a következőkben foglalható össze:

A lelkeszi és tanítói tevékenységet egymástól elszigetelni nem lehet, ennek a kettős tevékenységnek egyvonalon kell haladnia. A célok és feladatok a közös megvilágítás tükrében határozottabb formát öltenek. Az egyházunkért folytatott küzdelem bajai, nehézségei és akadályai a különféle tapasztalatok összevetése által könnyebben eliminálhatók. Egy-egy sikerült módszer megmenti a vezetőket a kísérletezéstől. A lelkész és tanító munkatársi viszonya élesebben a megértés fókuszába kerül, ami az igazi eredmény nélkülözhetetlen feltétele stb.

A közös programul megtartott templomi ünnepély hatása a gyülekezetre szinte kiszámíthatatlan. Már annak nagy a hatása, hogy új emberek szólnak a gyülekezethez, akinek lesik a szavait és így a jóra erősebb indító okokat kapnak. A jól összeválogatott szavak varázsával lehetővé válik, hogy a lelkész az egyház, a tanító az iskola és a hivek között melegebb viszonyt teremtsen stb.

A legközelebbi, fenti értelemben megszervezett értekezlet f. é. április 22-én volt Galoş-Petreu-ban. A hatásokban gazdag, ünnepnappá emelkedett hétköznapi eseményei közül a következőket emeljük ki:

A közös programmal megtartott templomi ünnepély a galoş-petreui gyülekezetre igen mély hatást gyakorolt. Az emberek otthagyták a mezei munkát és férfiak, nők és gyermekek ünneplő ruhába öltöztek és a harangok hívó szózatára a templomba gyülekeztek.

Az ígét Cs. Nagy Dániel otomani ref. lelkész hirdette. Magaszárnyalásu, de minden nyitott kebelhez utat találó beszédében kifejezte, hogy a gyermekeket utavaló és utmutatás nélkül az élet útján nem lehet elindítani, Ki adja meg azt az utavalót és utmutatást más, mint az iskola, a mi református felekezeti népiskolánk, melynek fundamentuma legnagyobb tanítómesterünk: Jézus Krisztus. A nagyvonalu beszéd vége esdeklő fohásszá magasztosult, kérve az áldásokat osztogató Istent, hogy áldja meg az itt összegyülekezett gyermekereget minden áldásával, mutasson nekik a mienknél verőfényesebb utakat, adjon nekik a mienknél jobb jövőt, szeretetet és békességet az emberek között.

A tanítóság részéről Kósa Károly otomani ig. tanító tartott a gyülekezet előtt tartalmas értekezést, Egy jó pedagógus tudásával és céltudatos hangnemével rámutatott iskolánk, a hitfelekezeti iskola nélkülözhetetlen fontosságára és ama nagy misszióra, melyet ma a hitvallásos iskolák betöltenek. A mai iskola tanterve jól van meg-

szerkesztve — mondja — mert a gyakorlati ismeretek fegyvereivel is ellátja a jövő generációt, de a hit lelki fegyverei nélkül hiábavaló küzdelem és bukás az élet harcosának az osztályrésze.

Szavalatok is hangzottak el az iskolásgyermek részéről s ugyancsak szavalaival gyönyörködtette a gyülekezetet Mihályi Zoltán Valea lui Mii-i s. lelkész, aki Reményik és Ady-verseket szavalt mély átérzéssel és igazi művészettel.

Meleg elismerés illeti végezetül Sipos Mária h. tanítónőt, aki helybeli férfikart megszervezte és dalárdaénekekkel járult hozzá a templomi ünnepély határozott sikeréhez.

Az otomani lelkészi és tanítói kör munkája megérdemelné, hogy általánosan követett példa legyen.

Tóth Zsigmond.

Tanítóértekezleti közgyűlés.

Az eriuui Ref. Tanító Értekezlet f. hó 7-én tartotta tavaszi közgyűlését. Az értekezletet Tóth Zsigmond értekezleti elnök nyitotta meg a XC-dik zsoltár eléneklése után. Elnök rámutatott a felekezeti tanítóság hűségére és önzetlenségére ugy egyházával, mint az egész társadalommal szemben; de egyuttal rámutatott arra is, hogy a felekezeti tanítóság ma sem kapja meg azt a bánásmódot, amit hivatása fontosságánál fogva megérdemelné. Pedig a felekezeti tanítóság egzistenciájának és jövőjének a megteremtése nem magánügy, hanem egyházunknak az ügye.

A tárgysorozat kapcsán foglalkozott közgyűlés a dr Harcsár Géza egy.-ker. ügyész ur nyugdíjtervezetével, melyet a tanítóságra nézve nem talált elfogadhatónak; külön tervezetet terjeszt az egyh.-megyei közgyűlés elé, melyben lefektette azt az elvet, hogy a lelkészi és tanítói nyugdíj az egyh.-ker. által külön kezeltessek.

Tárgyalás alá vette a közgyűlés a felsőbb tagozat kérdését és kimondotta, hogy az V—VII. osztály csak ott vezethető be, ahol az egyházak anyagi viszonyai azt megengedik, vagy egyéb körülmények megkövetelik.

Az egyh.-ker. által tervezett nyári 2—3 hetes tanfolyamot örömmel veszi közgyűlés tudomásul, felvenni javasolja a háztartástant, fisák kiállítását és javasolja, a gazdaságtant ne elméleti ember, hanem egy megfelelő gyakorlattal bíró tanító adja elő.

A halotti énekek tárgyában kimondja közgyűlés, hogy egy bizottság küldendő ki, amely a régi elavult szövegű és dallamu halotti énekek helyett újakat gyűjt, vagy szerez és ezen bizottságba a maga részéről Kántor Pétert küldi ki.

A tanítói dékánóság tárgyában felkéri közgyűlés az egyh.-me-

gyét, hogy a tanítói dékánok részére szabályos mandátumot szerkesszen, hogy iskolalátogatások alkalmával iskolájukat elhagyó tanítók a felsőbb hatósággal szemben védve legyenek.

Tárgyaltatott egyh.-ker. tanítóképviseletünk ügye s e tárgyban felkéri egyesületi tanítóképviselőinket, hogy a tanító ügyeket az egyházkerületen teljes odaadással képviseljék.

A jövő évi köri értekezletek programjának a kidolgozására közgyűlés elnökséget, illetve Jakab Lajos egy. főjegyzőt kéri fel.

Javasolja közgyűlés, hogy az egyes helyeken szokásos tandíjat az egyházak az egyházi adó keretébe illesszék be, mert a tandíj sok anomáliára ad alkalmat.

Kivánatosnak tartaná közgyűlés, hogy a köri lelkészi és tanítói értekezlet, templomi istentisztelettel egybekötve, egyszerre tartassék, a közös ügyek megbeszélése és a lelkész—tanító—gyülekezet közötti jóviszony kiépítésére és ápolására.

Elnök javasolja, hogy az egyesület egyh. megyei tanítói könyvtárt szervezzen, melynek az alapját ajándékkönyvekkel vesse meg.

Kósa Károly indítványára kimondja közgyűlés, hogy tanítói fegyelmi ügyek tárgyalására a jövőben egy tanítóképviselőt küld ki az egyesület.

Rosznéven veszi és visszautasítja közgyűlés Juhászné Tatay Emma kartársnő tájékoztatlan, nem kollégialis sőt sértő hangját, mellyel egyesületünket a nyugdíjtervezettel kapcsolatban e lap hasábjain aposztrofálta.

Szabó Lajos egy. pénztárnok jelentést tesz a pénztár állásáról, majd felszólítja a tagokat hátralékaiknak a kiegyenlítésére.

Kósa Károly gyámpénztárnok jelentést tesz a gyámpénztár állásáról, amely a folytonos fejlődés állapotát mutatja, amit közgyűlés örömmel vesz tudomásul.

Több jelentéktelenebb ügy letárgyalása után a közgyűlés véget ért.

T. Zs.

Lelkészerterkezleti gyűlés a carei egyházmegyében.

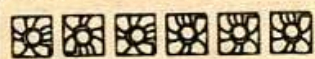
Május 4-én gyűltünk össze lelki és anyagi ügyeink megbeszélésére. Éneklés után Kovács Lajos elnök imádkozott és Róm. V. 3—5. versek alapján rövid bibliamagyarázatot tartott. Rámutatott arra, hogy Pál apostol a háboruságok között is tudott dicsekedni, a próbák közt reménykedni, mert egyedül Istenre támaszkodott. Mi azonban nagyobb részt megélhetési lehetőséget keresünk pályánkon s türelmetlenek, panaszkodók vagyunk. Nem az Isten ügye első előttünk. — Imádkozunk hűveinknek, de magunkért és munkánk sikeréért ritkán tesszük ezt.

Az elnöki jelentés beszámol az ősz óta történt köri munkákról,

a ker. értekezlet megalakulásáról, buzdít a Segélyegylet iránti kötelességek teljesítésére, végül javaslatot tesz a régebbi jegyzőkönyvek megörökítésére. Gyűlés a jelentést tudomásul veszi, a jegyzőkönyveket kinyomatja s a legközelebbi körü gyűlések tartására: Capleni, Andrid és Craidorolți egyházakat jelöli ki. Kupán István értékes előadást tartott az egyházi fegyelmezés bevezetéséről. Gargya Géza ellenőr a Segélyegylet pénztári állapotáról jelentett, amit gyűlés megnyugvással vett tudomásul. Gönczy Sándor esperes a moftinul-mici esetet terjesztette gyűlés elé. Lelkész és hívek közt párbéharc folyik. Emiatt egy fiatal pár a szomszéd egyházközség lelkészehez ment megesküdni. Gyűlés nem lát ugyan durva törvénysértést fennforogni, de megállapítja, hogy e fajta szolgálat végzése lelki és anyagi kárt jelent a mellőzött lelkészre és gyülekezetére. A lelkészi szolidaritás semmibevétele mellett egy-egy ilyen cselekedet az esetleges fegyelmezési eljárást is illuzóriussá teszi. Határozat felterjesztendő a ker. értekezlethez.

A tisztikar három évi hivatali ideje lejárván, ujonnan így alakult meg: Elnök Kovács Lajos, alelnök Bartus Jenő, titkár Kiss Ferenc, pénztáros Veress László, ellenőr Gargya Géza. Szabó Géza imádsága után elnök a gyűlést bezárta.

K. L.

HIREK

Ref. tanítók egyházmegyei közgyűlése Oradea-n. Május 12-én tartotta meg a bihori egyházmegye ref. tanítósága tavaszi közgyűlését, amelyen csaknem teljes számban megjelentek a kebelébe tartozó tagok, hogy a tanítóságot érdeklő fontos kérdésekben határozzanak. Reggel 8 órakor választmányi gyűlés készítette elő a közgyűlés zavartalan lefolyását. 9 órakor Kiss Béla oradea-i ref. isk. ig. tartott bemutató előadást a most megjelent »Beszéd és értelem gyakorlatok« tananyagából az I. oszt.-ban. Angi Margit santául mic-i tanítónő pedig román vers-tanítást a III. oszt.-ban »Vine primăvara« címmel. Mindkét tanítást az ezután következő bírálatok jól sikerültnak minősítették. A közgyűlést a XC. zsoltár elénekzése és Nt. Vadai Béla esperes felemelő imádsága és beszéde után Herczegh Kálmán

egyesületi elnök nyitotta meg; beszámolt az egyesület két utóbbi évi működéséről, munkára és kitartásra buzdítván a megjelenteket. Zagyva Róza tanítónő ismeretterjesztő előadása után, az elemi isk. felsőbb tagozatának megszervezése, az egyesület működése, fizetés-ügyek, főhatósági rendeletek, nyugdíj és segélyegyleti ügyek következtek s végül a tisztikar megújítása után a közgyűlés késő délutáni órákban véget ért.

K. B.

Kiss Béla ref. isk. ig. »Vázlatok a besz. és ért. gyak. tanításhoz« c. munkájának 2-ik füzeté is elkészült. A két füzet, mely felöleli az I. osztály anyagát, együtt 30 leierért kapható a Ref. Püspöki hivatalnál. A rajzokkal kidolgozott tanításiterv vázlatok teljesen megkönnyítik a tanítók munkáját, mert az órák anyaga összeszedve készen áll a tanítók rendelkezésére.

2 éves gyermek gondozására intelligensebb leányt keresek. Kovács Sándorné, Oradea, Colonia Nilgesz, Str. Sinaia 4.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

O. I. T...c. A véleményemmel ellenkező — tárgyilagos cikkeket mindig leközlöm. Különö-

sen akkor, mikor egy-egy szóban forgó életbevágóan fontos kérdést minél jobban meg kell vitatnunk. Csak a már megállapított hivatalos határozattal ellenkező véleményt nem közlök, ami lapunk hivatalos jellegéből önként következik.

D. I. B...s. K. K. O...ny. Sorra kerülnek.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

3350—1937-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* A nemzeti ünnepek alkalmával rendezett iskolai ünnepélyek beérkező programjaiból sajnálattal látom, hogy 3965—1936. sz. körrendeletem (1936. évf. hivatalos lap, 337. old.) célzatát nem értették meg mindenütt. Főlegesen magyarázatok helyett ismételten elkötelezem az összes iskolákat, hogy a programok alkotásában ehhez a rendelethez szigorúan alkalmazkodjanak. A 4. pont kiegészítésül közlöm, hogy énekeskönyvön az egyházkerületi ref. énekeskönyvet kell érteni, hogy ha a kötelező programon felül vesznek fel számokat, azt úgy kell rendezni, hogy a magyar és román énekek, valamint a román és magyar szavalatok száma egyenlő legyen, a szavalatokat és az énekeket úgy kell megválasztani, hogy az ünnepély hangulatához alkalmazkodjanak. Az 5. pont kiegészítésül elrendelem, hogy jelentsék be azt is, hogy a szavalatokat melyik olvasókönyvből vették. (oszt. és oldal szám.) Oradea, 1937. május 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

No. 3283—1937. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkészi hivatalnak.* Egyházkerületi közgyűlésünk határozata alapján ismételten elrendeltem, hogy a három ünnep karácsony, husvét, pünköst másodnapján a régi szokáshoz hiven, egyházkerületünk egyetlen fii középiskolája számára ajánlják fel a perselypénzt. A kezelésre nézve úgy intézkedtem, hogy az így befolyt összegeket közvetlenül az igazgatótanácsi elnöknek (nt. Boros Jenő esperes ur Satu-Mare, jud. Sátmar) kell beküldeni, a püspöki hivatalnak pedig a beküldés tényét jelenteni. A jelentések olyan hiányosan érkeznek be, s a befolyó összegek is oly csekélyek, hogy szükségesnek tartom erre az egyházkerületi rendelkezésre a figyelmet ismételten felhívni. Réá kell mutatnom arra is, hogy a liceum internátusában ma is 19 lelkész és tanító gyermeke tanul, s a befolyó perselypénzeket kizárólag ezek segélyezésére használja fel az igazgatóság. A belhivatalnokoknak első sorban érdeke tehát, hogy mindent elkövessenek ennek a perselypénznek emelése végett. Oradea, 1937. május 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Oradea
Str. Petru Maior No. 1.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Nt. LELKÉSZ URAKNAK sz. FIGYELMÉBE AJÁNLOM

református papi szabóságomat

Felelősséggel készítek ORLE. (Szánthó) palástot; palást-átalakítást, u. m. selymezést, lerakást. A palást-árak főveggel együtt minőség szerint **2500—5500**-ig változóak. Távolabbi paróchiákra személyesen is elmegyek. Postai megrendelést pontosan teljesítek. Esélyes információért a helybeli lelk. hivatalhoz sziveskedjenek fordulni.

Tisztelettel:

ALAPÍTÁSI ÉV 1897.

CSAPÓ LAJOS
papi szabósága

SATU-MARE, Ștefan cel mare No. 7.

Egyházkerületünk kiadásában megjelent

KISBETŰS HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYV

színes és fekete vászonkötésben ára 60 Lei

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Tulajnosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA Dr. LAZAR AUREL 14.

a Református Leánynevelő-intézet épületben

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	○○○	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	○○○	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Strada Alexandrii 31.	○○○	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	○○○	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A táncoló anyaszentegyház.

Mostanában vita, tehát igenlés és tagadás indult meg e kérdés körül: rendezhet-e a ref. egyház jótékony célú bálakat? A ké szembenálló felfogás magva már itt van elhintve. Amíg ugyanis egyrészt a jótékony megvesztegető gondolata igenlésre hangol, — addig másrészt a táncoló egyház komolytalan képze egy kissé megborzolja az idegeinket. Az egyház anyagi keretek között élven, anyagi eszközökkel is kell dolgoznia. Viszont ezekkel szemben nem adhatja fel erkölcsi érzékenységét, vagyis a rendelkezésre álló anyagi eszközeit meg kell rostálnia. Ezek mivel közhelyek, tehát ujat mitsem mondtam. Körülöttünk immár táncolnak az összes felekezetek, sőt kering az egész társadalom, míg mi Ker. János Heródesre rivalló vétőjével fordulunk e társadalmi tünet ellen legalább is olyan mértékig, hogy küszöbeinkről keményen elparancsoljuk. Okos dolog lesz-e ez? (Az okosság képzeténél bibliai lókus hatása alatt állok: »Légy okos, mint a kigyó.«) Erre szeretnék megfelelni.

Mit várunk mi tulajdonképpen bálainktól? E kérdésre elég gazdag a felelet. Jövedelmet, társadalmi kohéziót, vallás-pedagógiai fogást: báltermen keresztül a templomba, avagy éppen dogmatikus hódítást? A bálak társadalmi jóhatását a faji érzés melléköngéjével befutottan, senki sem tagadja. Még el tudom képzelni azt az esetet is, hogy egy hideg református a bál közösségi szellemétől érintve, ugyanezt a közösséget, mint imádkozó együttest is megkívánja. Tovább feszítvén fantáziámat, el tudom képzelni azt a szolid, dogmatikai »hódítást« is, hogy egy katolikus beismerheti: nem is olyan vadak és nyersek ezek a nyakas és komor kálomisták, akikről eddig is azt hittük, hogy a Kálvin gyomorhaját is dogmatizálták! De a vezető gondolat mégis a jövedelem marad. Jövedelem minden áron?

Nem, mert ez valóban »a cél szentesíti az eszközt« erkölcsatlensége volna. Hanem ellenérték fejében, a »do ut des« alapján: szórakozást nyújtok pénzéd ellenében. Tehát Juhos testvérem eme kijelentése: »Bizonyos fokig nem más, mint pénzcsalás« — megbicsaklik, meg jogilsg becsületes üzlet ez. A nagy kérdés azonban még hátra van: hát erkölcsileg? A feleletadás menten összegabalyodik ezzel a másik kérdéssel: erkölcstelen-é maga a tánc? A tánc mindig egyéni megnyilatkozás is, amely nemcsak testi finomságokat, izom és idegritmikákat, hanem morális minőségeket is elárul. Ezért fest másképen egy baka-bál, mint a »Casinó« bálja. A tánc erkölcsi kérdését én inkább a táncoló vállaira teszem át. A táncba ugyanis kiki beviszi a maga morális fegyelmét. Elismerem, hogy manapság a táncok zöme a maga raffinált formáival megbotránkoztató már »in abstracto,« ellejtésükben émelyítő, ámde még sem önteném ki a gyereket a vízzel együtt, hanem a fattyuhajtások lemetszése árán megmenteném a lényegét, ami mégis csak esztétikum, tehát alapjában művészi érték. Itt volnék talán a tételelemnél: a tánkra nevelni kell. A tánc kérdése vallás-erkölcsi probléma és pedagógiai feladat, természeténél fogva tehát az egyház körébe tartozik.

Tehát nekünk kell bemutatni, hogyan fest az emberi jókedv keresztyénileg határolt levezetésében! A kánai menyegzőn bizonynyal szépen szórakozott el a vendégsereg, viszont meg vagyok győződve, hogy azért Kánában is voltak lakodalmak, ahol összeakadtak az emberek. De azért bizonynyal senkinek sem jutott eszébe eltörölni a lakodalmakat. Visszaélésekből következtetni majdnem olyan logikai szélhámosság, mint analógiákból. Érzem, hogy erre azzal vágna vissza: mi nem a tánc ellen, hanem a táncoló egyház ellen dörgünk, ez pedig két külön dolog! Nem, kérem!

Mert, ha van és van, vagy legalább is lehet tisztességes tánc és táncoló tisztesség, akkor az egyház is hozzányulhat, nem fog bepiszkolódni a keze tőle. De azután az egyházi bálak valóságos társadalmi delikáteszek legyenek ám, ahol a táncnak csufolt rángatózások helyett az egyház illemtanával és szellemével átszítált s mintegy szentesített formái keringhetnek csupán. Nem kell félni, hogy ez mulatóságaink népszerűségének rovására fog kiütni, mert az emberek még mindig szeretik a finomságokat, mert imponál nekik. Az istenin kívül ez volt Jézus tömeghatásának is egyik titka. Lesznek mindig is, — kérem, ne féljenek a deficittől, — szép számban lesznek, akik szívesen keresik fel azt a helyet, ahol tisztességes táncok szelid forgatagában örülhetnek az élet derüjének, ahol számüzve lesznek a jóizlés és erkölcs indexére már régen beérett táncok és ahol a levegő hangossága mellett is még mindig tiszta és üdítő. Ebben segít

majd az a társadalom is, amely mostanában ismét favorizálni kezdi a régi, tisztos táncokat. (Walzer, négyes.)

Be kell vinni a köztudatba, helyesebben közérzésbe ezt az óhajt: menjünk a ref. bálba, ott olyan szépen és tisztességesen el lehet mulatni! Szinte nem is bel, hanem talán inkább külmisszió szele üti meg az arcomat: meg kell tanítani a ma pogányait, miként lejthetett Dávid a frigyláda után.

Szóval és végül egy paradoxonnál bukkanok ki: az igazi tánc maga is aszkétis!

Dérczy Imre.

Statisztika.

Ami az üzemnek, a banknak a mérleg, az a népek életében a statisztika. Néha intő jel, gyakran figyelmeztető, sokszor utmutató. Népközösségek vezetőiben, akiknek szivükön fekszik a vezetett nép sorsa, gyakran támad a gondolata: vajjon hol tartunk, előre, vagy hátra jutunk, haladunk-e, vagy maradunk. Nincs alap, amihez mérjük helyzetünket. A statisztika egyházunk lelki életében is érdekes dolgokat mutat, de nem gyűjtünk statisztikai adatokat egyháztagjaink anyagi ügyeiről. Pedig sokszor lenne szükség összehasonlításra

Egyházunk és hiveink anyagi oldalait vizsgálgatva a férfiszövegség téli ülésein, nem lévén kihez és mihez hasonlítani saját helyzetünket, a következő statisztikai adatokat gyűjtöttem össze az Otomani-i ref. egyház hiveinek helyzetéről. Hiveink helyzetét összehasonlította a község általános helyzetével. Természetesen ehhez szükséges volt elsősorban a községi adatok összegyűjtésére.

I. Összegyűjtöttem a község népszámlálási adatait vallás és nemzetiség szerint százalék arányban. II. A község határának adatait a föld természete szerint, kiszámítva a fejenkénti átlagot. III. Az állatállomány adatait, annak értékét és a fej átlagot. IV. Az 1933. évi adókvetőbizottság által megállapított tiszta jövedelmet, fej átlagot. V. Bruttójövedelmet a jövedelmek becslés szerinti értékelésével, fejátlagot. VI. A község adósságát, fej átlagot.

Ezek után összehasonlítottam egyháztagjaink helyzetével, amint itt következik. A számok után zárjelben közölt szám a községi átlagot jelenti.

I. Lélekszám: 890. 77-88 százaléka a községi lakosságnak.

II. Ingatlan tulajdonunk: 2806 k. hold föld az egész 66 százaléka. Fejenként 3 hold 160 öl (3, 1147). Más falubeliek tulajdona a föld 8,4 százaléka, marad a helybeliek számára fejenként 2 k. h. 1280 (3, 1147).

III. Tiszta jövedelem: 1,230.000 = 66 százalék, vidékieké 107.000, helybelieké 1,123.000. Fejátlag 1250 Lei (1600).

IV. Összjövedelem: 3,222.040 = 66 százalék, fejátlag 3312 (4267).

V. Adósság: 683.053 = 66 százalék, fejenként 767 Lei (904).

VI. Adózás: Állami adó 145.532 Lei 13 százalék, községi adó: 78.610 Lei = 7 százalék; egyházi adó 54.200 Lei 5 százalék; fejenként 312 Lei a tisztajövedelem 25 százaléka.

VII. Vagyonmérleg. A reformátusok ingatlan, állat és épület értéke összesen 28,169.180 Lei, fejenként 31.640 Lei. Levonva a fejenkénti 767 Lei adósság, marad 30.873 Lei. Fejenkénti jövedelem 3312 Lei. Ebből levonva az adó 312 Lei, marad megélhetésre fejenként 3000 Lei.

VIII. Egyházi adó: Vagyonadó helybelieknél 35.279 Lei, személyi adó á 40 Lei 10.440 Lei termény értéke (30 q. buza) 12.960 Lei összesen 58.679 Lei = fejenként 60 Lei.

IX. Kataszteri tisztajövedelem megoszlása a felekezetek között:

Reformátusok	1,230.000 lei	66%	fejenként 1250 lei	vagyis	3 hold	480 öl = 2,2
Zsidók	211.029	„ 11,3 „	„ 5024	„ „	13 „	320 öl = 8,8
R. kath.	131.865	„ 7 „	„ 2866	„ „	7 „	1280 öl = 5
G. kath.	66.793	„ 3,5 „	„ 566	„ „	1 „	800 öl = 1
Baptisták	88.240	„ 4,7 „	„ 1838	„ „	4 „	1280 öl = 3,2
Közületek	136.493	„ 7,5 „				
	1,864.420	„ 100 „				

Vagyis összehasonlítva a a felekezetek vagyoni helyzetét a legkevesebbel, a gör. kath.-val; hozzájuk hasonlítva 2·2-szer annyi a reformátusoké, 3·2-szer annyi a baptistáké, 5-ször annyi a róm. kath.-é, és 8·8-szor annyi a zsidóké.

Erők összemérésére, összehasonlítására, más egyházak statisztikájának összeállítására, teherbíróképesség megállapítására, tájékozódásul gondoltam közreadni az Otomani-i ref. egyház 1935. évi statisztikai adatait.

Kósa Károly,
ref. tan.

A banati egyházmegye közgyűlése.

A banati-i egyházmegye május 12-én Timișoaran az egyház imatermében tartotta tavaszi közgyűlését Nemes Elemér esperes és Szeless Gyula tanácsbíró elnökle mellett. A XC. zsoltár elénekélése, esperes imádsága, Szeless Gyula megnyitója után a számbavétel alkalmával megállapított, hogy az alkotó tagok egy lelkes és két világi tag kivételével jelen voltak.

Debreczeni István timișoarai lelkész bekebelezése után es-

peres meghatott szavakkal emlékezett meg dr Nagy Sándor ker. tanácsbíró hirtelen haláláról s arról a pótolhatatlan veszteségről, mely ezzel anyaszentegyházunkat érte. Közgyűlés tudomásul vette esperes időszaki jelentését, Bálint Miklós e. m. főgondnok és Coroy Ármin tanácsbírónak Magyarországra való távozását, tisztségükről való lemondását és elrendelte a megüresedett e. m. tisztségekre a szavazatok leadását. Zöld Gábor és Dusek Frigyes tanítók megválasztását megerősítette és az esküt bevette. Új egyházmegyei tanácsosokká Debreczeni István és Tóth Benjamin választattak meg. Egyh.-m. tanító-képviselőül pedig az eltávozott Zöld Zoltán helyére Kicsi József lugoji ig. tanító került. Tanügyi jelentés után, a gyűlés összejövetelének a nyugdíjügy kérdésének előadása következett, mely igen hosszas és élénk vitát eredményezett.

Orth Imre előadó ismertette az egyházmegye lelkész-értekezletének és tanító-értekezletének határozatait, melyek a hivatalos javaslatot elvetik és egy hét pontból álló javaslatot terjesztett elő. Közgyűlés az előadói javaslat utóbb leközölt 1., 4., 5., 6. és 7. pontjait elfogadja. (1. Az egységes lelkészi és tanítói nyugdíj-intézet mellett foglal állást. 4. A neveltetési segélyre vonatkozólag Debreczeni Istvánnak és Tökés Gyulának a hivatalos lapban kifejtett véleményét magáévá teszi. 5. A fenntartási díjak fizetési módjára vonatkozólag Tökés Gyulának a hivatalos lapban közölt javaslatához csatlakozik, mert igazságtalannak találja, hogy kis és szegény egyházközségek ugyanazon kulcs alapján fizessék a fenntartási járulékot, mint a nagyok és gazdagok. 6. Szükségesnek tartja egy méltányosan megállapított belépési járulék fizetési kötelezettségének fenntartását. 7. Segéd és helyettes lelkészek, ideiglenes tanítók a nyugdíjegyületnek tagjai lehetnek, de belépni nem kötelesek.)

A 2. ponttal szemben, mely alapos indokokkal alátámasztva az egységes nyugdíjbiztosítás ellen foglalt állást, Debreczeni István indítványára 12 szavazattal 10 ellenében az eredeti hivatalos javaslatot fogadta el.

Hegy Károly indítványát, hogy nyugdíjintézetünk egyesíttessék az ardealival, jegyzőkönyvbe iktatta és csatlakozott Debreczeni István temetési-segély javaslatához.

Számvevői, pénztári jelentés és kisebb segélykérek letárgyalása után a gyűlés esperes áldáskivánságai után fél 2 órakor ért véget, ezt közebed követte, melyen az alkotó tagok a timişoarai egyház vendégei voltak. — Nem hallgathatjuk el azt a vendégszeretetet, melyben a 11 órás szünetben a Debreceni családnál részesültek az alkotó tagok.

K. I.

Egyházi énekeink.

(Folytatás.)

A református zsoltárdallamok is akár népdalok voltak régen, akár sem, egyházi hangnemben voltak szerkesztve. Nyolc ilyen egyházi hangnem van, melyek a következők:

I. D—E—F—G—A—H—C—d *tonus primus Dorius, dóriai* alaphang: D.

II. A—H—C—D—E—F—G—a *tonus secundus, hypodorius, mély dóriai*, alaphang: D.

III. E—F—G—A—H—C—D—e *tonus tertius, Phyrigius, frigiai*, alaphang: E.

IV. H—C—D—E—F—G—A—h *tonus quartus, Hypophrigius, mély frigiai*, alaphang: E.

V. F—G—A—H—C—D—E—f *tonus quintus, Lidius, lidiai* alaphang: F.

VI. C—D—E—F—G—A—H—c *tonus sextus, Hypolidius, mély lidiai*, alaphang: F.

VII. G—A—H—C—D—E—F—g *tonus septimus, Mixolydus, mixolidiai*, alaphang: g.

VIII. D—E—F—G—A—H—C—d *tonus octavus hypomixolidus, mély mixolidiai*, alaphang: G.

Később az A és C hangokra is építettek hangsorokat s ehhez csatolták a megfelelő mély hangsort s így nyerték a következő tonusokat (hangnemeket):

IX. A—H—C—D—E—F—G—a *tonus aeolius, aeoliai*, alaphang: A.

X. E—F—G—A—H—C—D—E *tonus Hypoaelius, mély aeoliai*, alaphang: A.

XI. C—D—E—F—G—A—H—c *tonus Ionius, jóniai*, alaphang: C.

XII. G—A—H—C—D—E—F—G *tonus Hypoionius, mély jóniai*, alaphang: C.

Igen tanulságos volna bővebben foglalkozni ezeknek az egyházi hangnemeknek a jellegzetes tulajdonságaival, amelyekről rá lehet ismerni mindegyikre. De ez már zeneelméleti szakkönyvekbe való. Itt csak annyit kívánok megemlíteni, hogy a IX-ik, vagyis az aeoliai hangnem tulajdonképpen a mai lágy (moll) hanglépcsőnek, a XI. hangnem, vagyis jóniai pedig a mai kemény (dur) hanglépcsőnek diatonikus hangsora.

Mint fentebb említettük, a zenetörténeti fejlődés a reformáció óta ezt a két utóbbit juttatta uralomra úgy, hogy az egyházi hangnemekben ma már csak kimondottan egyházi zeneszerzők irnak, —

ha ugyan még irnak. Ismeretük azonban feltétlenül szükséges mindenkinek, aki a középkor zenéjével foglalkozik, vagy akár az újabb idők egyházi zenéjével is.

Ezeket itt közbevetve megadom immár azt a magyarázatot, amelyről azt mondtam fentebb, hogy igen egyszerű. Nevezetesen annak a magyarázatát, hogy *miért nincs ellentmondás a szent zoltárszövegek és a régi egyházi hangnemekben irt — állítólag népdalokra szerzett — melódiák között.* Ime:

Az egyházi hangnemekben irt dallamok akár népdalok legyenek akár egyházi énekek, bizonyos mértékig már hangnemüeknél fogva is egyházi jellegűek, hacsak tempójuk, lüktetésük nincs ellentétben a komoly, egyházas jelleggel, amilyen volna esetleg valamely tánczene ritmikája. Mert hiszen a legünnepélyesebben zengő egyházi tónusu dallamot is föl lehet használni utszéli, komolytalan, sőt groteszk ritmusok kihozására. Csuffátenni, megszentelteleníteni mindent lehet, ha van elegendő gonoszság hozzá, de a mi zoltárdallamaink tisztos, szépséges, komoly zengő formák, s méltó hordozó, a zoltáros király Isten előtt alázatosan leboruló szent érzelmeinek, melyek helyt-helyt a Pál apostoli elragadtatás »harmadik« egének a küszöbét, sőt boltozatát is csapkodják a maguk nagy hevületében.

Egyházi hangnemekből való születésük már egymaga szinte kizárja a lehetőségét annak, hogy dallamaik az emberi szenvedélyeknek azokat a kifejezésmódjait használhassák, amelyekkel a modern zene a maga kemény és lágy hanglépcsőinek hajlékonysága és alkalmazkodása révén dolgozhatik. Szinte szegletes dallamvonalaikból az emberi indulatok, életek vad tülekedésének lármája nem hallatszik, ugyszólván magasabb szférákból zengenek alá, nyugodtan, tisztán, tárgyilagos lehiggadtsággal, mintha rajtok vibrálna az örökkévaló halmok hűvös, illatos levegője onnan, abból a világból, amelyről azt mondta az Úr Krisztus, hogy »az én országom nem ebből a világból való.«

Néhány zoltárdallamot megemlítek itt, jelezvén, melyik hangnemhez tartozik. Tehát:

I. zoltár dallama az V. vagyis lidiai hangnemhez				
II.	„	„ I.	„	dóriai „
III.	„	„ V.	„	lidiai „
IV.	„	a IX.	„	eoliai „
V.	„	az I.	„	dóriai „
VIII.	„	„ I.	„	„ „egyike a legértékesebbeknek
XIV.	„	„ I.	„	„ „
XV.	„	a VIII.	„	mély mixolodiai.

Régi magyar népdalaink közül is nem egy van egyházi hangnemben írva, szinte azt lehetne mondani, hogy a legszebbek. Pél-

dának okaért: »Megérem még azt az időt« a IV. (mély frigiai) tónusban »Hej Beregszász...« III. (frigiai), »Hej búra termett idő...« I. (dóriai), »Megérem én a magam sorsával« I. (dóriai) hangnemben; ugyanabban van irva a »Juhászlegény, szegény juhászlegény« kezdetű dal is. A VII. (mixolidiai) hangnemre is van példa: »Ez a kislány selyem ágát magasra vetette«, továbbá »Szénát eszik az ökröm« stb. Meg kell még emlitenem az »Őszi harmat után« kezdetű virágéneket is, mely legalább is végzőhangja után mély frigiai tónusu. Továbbá a közismert »Repülj fecském ablakára« kezdetű népdalt emlitem még itt fel, mely kimondottan I. azaz dóriai dallam, de a végzőhangja már az azonos nevű lány hármas hangzat dominánsa.

Mindezeknek s a többi egyházi tónusban irt dallamoknak meg is van bizonyos templomias színezete, amely azonnal feltűnik s fenntebbi állításomat alátámasztja.

Van még sok ilyen népdalunk s a világháboruban is lehetett hallani egy-egy melódiát határozottan egyházi tónusban s azóta is termelt ilyen a magyar nótafán, mely amellet bizonyít, hogy népünk visszatér olykor a templomias, zsoltáros dallamokhoz még a dalaiban is. Továbbá:

a XVII. zsoltár dallama IV. vagyis mély frigiai
 „ XIX. „ „ VII. „ mixolidiai
 „ XX. „ „ I. „ dóriai
 „ XXIII. „ „ IX. és X. eoliai és mély eoliai, az ilyen dal-
 lamok hangnemét »vegyes« hangnemnek (tonus commixtus) nevezték.
 A XXVI. zsoltár dallama III. frigiai.

(Folyt. köv.)

Dr Szemethy Géza.

HIREK

Lelkészmeghívás. Lengyel József remetea-i lelkészt a girisai egyház hívta meg — az eltávozott Szabó Tibor helyére — lelkipásztorává. Isten áldása legyen a gyülekezet és az új pásztor frigykötésén.

Lelkészválasztás. A debreceni árpádtéri lelkészi állásra, mely Maklár Károly püspökké választásával üresedett meg, Papp Imre ottani vallástanító-lelkészt választották meg, — pótszavazás útján — lelkipásztorrá.

A peregul mic-i egyház története. Az 1912-ik évben e cím alatt adta ki Szondy Géza lelkész egyházközsége történetét, melyet akkor úgy a szakbirálat, mint az olvasók igen kedvezően fogadtak. Most második és bővített kiadásban adja ki e munkát az egyházközség, mivel az első kiadás teljesen elfogyott. A tiszta jövedelem a templomjavítás céljára szándékozik fordítani. Egy példány ára füzve 40 Lei, kötve 60 Lei. Ajánljuk megrendelésre és minél szélesebb körben való terjesztésre.

Az Egyetemes Konvent május 3-án kezdette meg tavaszi üléseit, melyen elnökké Baltazár Dezső helyébe titkos szavazással egyhangulag dr. Ravasz Lászlót választották meg. Új lelkészi alelnökké pedig Farkas István tiszáninneri püspököt, világi alelnökké gróf Teleki József dunamelléki főgondnokot választották. A nagyszabású elnöki megnyitók és székfoglalók után

került sor a tárgysorozatra, melynek rendjén a többek között a nyugdíjintézet kérdésével is foglalkozva megállapítást nyert, hogy a nyugdíjintézetnek 1070 lelképásztor, 52 vallástanító lelkész és 42 kántor tagja van.

2 éves gyermek gondozására intelligensebb leányt keresek. Kovács Sándorné, Oradea, Colonia Nilgesz, Str. Sinaia 4.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

3623—937. II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Az iskolai év zárására vonatkozólag közlöm a következőket:

Szabályzat szerint a tanítás június 15-én fejeződik be. Módosító rendelet hozzánk e tárgyban még nem érkezett. Ha azonban iskoláink *hiteles* alakban értesülnek olyan felsőbb tanhatósági rendeletről, hogy a minisztérium a tanítás befejezését előbbre helyezte, ehhez a rendelethez *alkalmazkodhatnak*. Ha esetleg olyan rendeletről szereznek hiteles alakban tudomást, hogy a tanítás befejezését a minisztérium későbbi időpontra tette, ehhez a rendelethez alkalmazkodni kötelesek.

A tanítás befejezése után két napot az iskola helyiségének rendbehozására kell fordítani, azután megtartható az évváró vizsgálat, a helyi szokásoknak megfelelő módon.

Nyilvánossági jogú iskoláinknál az évváró vizsgálat csak szóbeli, ünnepélyes bemutatása az elért eredményeknek. A vizsgán osztályozni nem szabad, s a vizsgai feleletnek az évvégi eredményre semmi befolyása nincs. Az évváró vizsgán úgy az egyházi, mint állami fölöttes hatóság ellenőrző szervei megjelenhetnek, kérdezhetnek, de az évvégi osztályzatot megváltoztatni joguk nincs; minden ellenkező eljárást azonnal nekem kell jelenteni.

Azon iskolák növendékeinek, amelyeknek autorizációs kérvényét a minisztérium még véglegesen el nem intézte, vagy amelyektől a nyilvánossági jogot az autorizációs rendeletben kifejezetten meg nem vonta, tehát amelyeknek autorizációjában nem szerepel ez a kifejezés: *fără drept de publicitate* vagy *dreptul de publicitate nu se poate acorda* — semmi körülmények között nem szabad magánvizsgálatot tenniük, s ha hozzájuk mégis magánvizsgáztató bizottságot neveznének ki, ezt nekem azonnal jelenteni kell. Ezek az iskolák t. i. a Mot 107. és 110. fej. értelmében nyilvánossági jogot élveznek, mint azt a minisztérium 34278—1934. és azóta minden vizsgarendelethez megállapítja. Ilyen vizsgarendelet román és magyar szövege található 1934. évi Hiv. lap 191. old. 6. pont.

Az összes évről munkálatokat július 10-ig be kell fejezni, az anyakönyveket a revizorátusnál eddig a határidőig láttamoztatni; ebben a tekintetben egyébként alkalmazkodni kell a revizorátus esetleges intézkedéseire. Ugyanezen határidőig be kell küldeni az évről statisztikai kimutatásokat a püspöki hivatalba, még pedig az 1936. évi hiv. lap 229. old. található 2834—1936. sz. körrendelet szerint. Ugyancsak ezen határidőig be kell küldeni a tanfelügyelőségekhez az évről helyzetkimutatást is. Ennek kiállításában alkalmazkodni kell a tanfelügyelőség esetleges utasításaihoz.

Amíg a tanító ezen munkálatok elvégzését nem igazolja, állomáshelyét el nem hagyhatja, még akkor sem, ha kántori szolgálatot nem teljesít. Távozását az iskolaszéki elnöknek tartozik bejelenteni, szünidei címét közölni (helyettes tanítók is) s minden intézkedést megtenni, hogy esetleges ellenőrző látogatások a szünidő folyamán akadály nélkül lebonyolíthatók legyenek.

Az iskolafenntartó szünidő folyamán kellő időben gondoskodni tartozik az iskola teljes jókarba hozataláról.

Azok az iskolák, amelyek nyilvánossági jogát a miniszter az autorizáció megadásakor nem ismerte el s a vonatkozó rendeletet 1936 szeptember előtt megkapták, kötelesek magánvizsgálatot tenni.

Az erre vonatkozó miniszteri rendelet még nem érkezett meg, azt azonnal megjelenése után közölni fogom, azért most csak általános intézkedéseimet ismétlem meg, nevezetesen:

Az iskolaszék javaslata alapján a presbitérium köteles gondoskodni a vizsgadíj előteremtéséről, akár a gyermekeken való behajtás útján, akár az egyházközség pénztárából, azonban vizsgadíj meg nem fizetése miatt egyetlen növendéknek sem szabad elmaradni a vizsgálatról, annál kevésbé, mert a hiv. lap 1934. évf. 253. old. 3304—1934. sz. a. közölt 88207—1934. sz. min. rendelet értelmezése szerint csak azokat a gyermekeket kell hivatalból beírni az áll. el. iskolába, akik a vizsgálaton meg nem jelentek, vagy azon kétszer is megbuktak.

A vizsgálat befejezése után a vizsgálat teljes lefolyását feltűnítő részletes jelentést kell beküldeni a püspöki hivatalba.

Az összes hivatalos személyek tegyenek meg minden tőlük telhetőt a vizsgálat minél simább lefolyása érdekében. A vizsgáztató bizottságnak bocsássanak rendelkezésére minden olyan adatot és felvilágosítást, amire a cél elérésére szükség lehet. A gyermekeket a tanítás befejezése után is tartsák együtt, s mindennapi ismétlő órákon vegyék át velük újra az anyagot egész a vizsgálat napjáig. Ha lehetséges, közellakó kollégák bevonásával tartsanak próbavizsgálatot. A szülőket fel kell róla világosítani, hogy a helyes előkészítés és *rendszeres iskolalátogatás* mellett a bukási arány alig nagyobb, mintha a tanító maga osztályoz.

Minthogy az anyakönyv egyik példányát az elnök állami iskolájánál, másik példányát a revizorátusnál kell letenni, gondoskodni kell egy harmadik hiteles példányról az iskola irattára számára, s ezen feltűnően jelezni kell, hogy az eredeti példány melyik állami iskolánál található fel.

Nyilvántartásom szerint a magánvizsgálatra kötelezett iskolák

a következők: Jud. Bihor: Beiuş, Biharea, Cetariu, Cherechiu, Negru, Niuved, Niuved-Chiugiu, Paleu, Sănnicolaul de Munte, Santăul Mic, Sântion, Şiştorea, Târguşor, Urvind, Vaida, Uileacul de Munte; Jud. Sătmar: Apateu, Băbeşti, Berindani, Dara, Ghirişa, Pelişor.

Ezeket az iskolákat a miniszteri rendelet megérkezésekor külön levélben fogom értesíteni.

Azok az iskolák, amelyek 1936 szeptember 1. után kapták meg a nyilvánossági jog megvonásáról szóló intézkedést, magánvizsgálatra nem kötelezhetők. — Oradea, 1937 május 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

3479—1937-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* A tizennégyszázalékos iskolai segély és a magyar felekezeti iskolák címen Mikó Imre dr. és Ürmösi Károly dr. 22 oldal terjedelmű füzetet adtak ki. Tekintettel arra, hogy a tanulmány hasznos gyakorlati útmutatásokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy milyen törvények és rendeletek biztosítják a 14 százalékos segélyből való részesedésünket, eddig milyen mértékben részesülünk közsegélyből és végül mit kell tenniük a felekezeti iskolák előljáróságainak, hogy az őket megillető közsegélyhez hozzájuthassanak, ajánlom ezen füzet megszerzését az iskolafenntartó egyházak számára. Egy példány ára 10 leu + 1 leu költség. A füzethez még egy kérvénymintát is mellékelünk, amivel a felekezeti iskolák előljárósága a községi iskolaszékhez fordulhat a segély elnyerése érdekében. Megrendelhető a tanszerraktárban. Oradea, 1937. május 24. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

3541—1937-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* VII. osztályt végzett növendékeinknek abszolváló vizsgája ügyében felhívom a figyelmet arra, hogy a magánoktatási törvény szabályzata 92. fejezet értelmében az abszolváló vizsgákat a felekezeti iskolában kell letenni, azonban két miniszteri kiküldött jelenlétében. Ezen fejezet végrehajtásáról a minisztérium 39186 -1934. sz. rendeletében úgy intézkedik, hogy a revizorátusok csoportosítsák a felekezeti iskolákat a viszonyoknak megfelelően és jelöljék ki az elnököket. A beérkezett jelentések alapján a minisztériumnál a következő előterjesztést tettem az iskolák csoportosítására nézve: Bihormegye: Oradea központ (Oradea, Căuaceu), Săcueni központ (Săcueni, Olosig, Budislău, Balc); Maramureşmegye: Sighet központ (Sighet, Câmpulung la Tisă), Timiş-Torontal megye: Tormac központ (Tormac), Caraş megye: Reşiţa központ (Reşiţa); Arad megye: Chişineu Criş központ (Chişineu Criş), Peregul Mic központ: (Peregul Mic, Semic); Sălajmegye: Salacea központ: (Salacea, Adoni, Petreu, Andrid), Bervenii központ (Bervenii, Ghenciu, Moftinul Mic, Căpleni) Dobra a legközelebbi állami iskolában, Sătmar megye: Ambud központ (Ambud, Amaţi, Odorău, Hrip, Berindani, Păuleşti, Căraşeu, Petin.); Oar központ (Oar, Boghiş, Atea), Agriş központ (Agriş, Halmeu, Turulung, Băbeşti.) Oraşul Nou központ (Oraşul Nou, Jolib, Arduşat). Az elsorolt iskolák hasonló értelemben járjanak el az illetékes revizorátusnál. Oradea, 1937. május 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Oradea
Str. Petru Maior No. 1.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Nt. LELKÉSZ URAKNAK sz. FIGYELMÉBE AJÁNLOM

református papi szabóságomat

Felelősséggel készítek ORLE. (Szánthó) palástot; palást-átalakítást, u. m. selymezést, lerakást. A palást-árak főveggel együ'í minőség szerint **2500—5500**-ig változóok. Távolabbi paróchiákra személyesen is elmegyek. Postai megrendelést pontosan teljesítek. Esetleges információért a helybeli lelk. hivatalhoz sziveskedjenek fordulni.

Tisztelettel:

ALAPÍTÁSI ÉV 1897.

CSAPÓ LAJOS
papi szabósága

SATU-MARE, Ștefan cel mare No. 7.

Egyházkerületünk kiadásában megjelent
KISBETŰS HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYV
szines és fekete vászonkötésben ára 60 Lei

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Tulajnosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA Dr. LAZAR AUREL 14.

a Református Leánynevelő-intézet épületben

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVACS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Református Püspöki Hivatal Oradea,
Sîrada Alexandrii 31.
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Püspöki generális vizitáció a baia-marei egyházmegyében.

A Püspök Úr ez évben 13 baia-mare-egyházmegyei gyülekezetet szemelt ki, hogy püspöki látogatásával a lelkeket megerősítse, hithűségre, az ősi református hagyományok ápolására és áldozatkésziségre buzdítsa őket.

Ez a 13 egyházközség a következő: Baia Sprie, Tăuții Măghe-
raus, Apa, Patău, Românești leány-egyház, Mediașul Aurit, Jobjib,
Odoreu, Berindan leány-egyház, Adrian, Botiz, Mărtinești és Doba.

A Püspök Úr Kovács József gazdasági tanácsos e.-ker. pénztáros
és Kursinszky Kálmán tanügyi előadó kíséretében május 30-án indult
Oradeáról és június 5-én éjjel érkezett haza. Magas korát meghazud-
toló élénkséggel és energiával végezte a látogatás fizikailag és
szellemileg is megerősítő munkáját. Soha még a bágyatságnak
sem lehetett nyomát látni rajta, akár a templomban kellett igét
hirdetni, akár presbiteri gyűléseken kellett hol dicsérő, hol korholó
szavát hallatni, akár az üdvözlő küldöttségeknek vagy az étkezések
közben elhangzó tósztokra kellett válaszolnia.

A Püspök Úr személyes tapasztalatai az egyházközségek belső
életére vonatkozólag nem tartoznak ide, azokról a püspöki jelentés
fog az egyházkerületi közgyűlésen beszámolni. Itt inkább a látogatás
külsőségeiről kívánunk megemlékezni.

A nagynevű Budai Ézsaiás nyomában járt a Püspök Úr, aki
felsorolt gyülekezetek legtöbbjét több mint egy évszázaddal ezelőtt
látogatta végig. Azóta ezekben az egyházközségekben püspök nem
járt egy-kettőt kivéve, viszont voltak olyanok is, amelyeknek több
százévre visszanyúló történetében püspöki látogatásról említés sincs.
A Püspök Urat mindenütt az összegyűlt hivek lelkes csapata várta,
élén a helybeli lelkésszel és az egész presbitériummal, virágokkal
és zászlókkal diszített diadal-kapun keresztül vonult be s utjára fe-
hér-ruhás leánykák hintettek virágot. A lelkész, a presbitérium, az

iskola, a belmissziós alakulatok üdvözlő beszédein kívül a legtöbb helyen megjelentek a többi felekezetek, valamint a világi hatóságoknak és az állami iskolának a képviselői is s úgy ünnepelték Püspökünket, mint a felekezeti béke, a különböző fajok közötti megértés országszerte ismert apostolát. A Püspök Úr válaszában mindenütt kihangsúlyozta, hogy az ő viszonyát más felekezetekhez és más fajokhoz Pál apostol szavai határozzák meg, hogy t. i. az Isten előtt nincsen sem zsidó, sem görög, sem szabados, sem rabszolga.

A templom mindenütt virágdíszbe öltözött és zsúfolásig megtelt a hétköznapi ellenére is hívekkel. A Püspök Úr beszédét mindig a helyi viszonyokhoz alkalmazva, ahol lehetett dicsért, ahol kellett korholt, ahol szükség volt rá vigasztalt. Mindenütt az ősi kálvinista hit százados erejéről beszélt, kihangsúlyozta, hogy vállalni kell a jelen kötelességeit még ott is, ahol a számbeli hanyatlás jelei mutatkoznak, hogy az Úr lelke el ne aludjék bennünk. Az istentisztelet után presbiteri gyűlésen vitatták meg az egyházközségek konkrét anyagi és erkölcsi szükségleteit. Sok helyen szükség volt az atyai erély alkalmazására, de sok helyen az atyai dicséret érdemelték ki.

Ahol iskola volt, a püspöki látogatás az iskola megvizsgálására is kiterjedt. Talált a Püspök Úr olyan iskolákat, ahol fiatal női tanerő nagyszámú növendékkel jó eredményt tudott elérni. Talált gyengébb eredményt is. Ahol iskola nem volt, ottan a vallástanítást vizsgálta meg. Kiterjedt a figyelme az énektanítás megvizsgálására is, s örömmel állapította meg, hogy nagyon kevés kivétellel a gyermekek szépen, hibátlanul és taktus szerint énekelnek, sajnos, a gyermekeknek ez az énektudása a templomi gyülekezeti énekben csak nagyon kevés helyen érvényesül.

A Püspök Úr a nagy elfoglaltság mellett is alkalmat talált arra, hogy felvegye az érintkezést a református intelligencia fiatalabb generációjával, amelyik hivatva lesz átvenni előbb-utóbb a világi vezetést. Nagy örömmel állapította meg azt a szeretet és ragaszkodást, amellyel ez a fiatalabb generáció egyházkerületünk iránt viselkedik s amelyben árnyéka sincs széthuzó törekvéseknek. Különös alkalmul szolgált erre a megismerésre az a körülmény, hogy két napon keresztül Mándy Zoltán seini földbirtokos, három napon keresztül Boross Zoltán mediaşul-auriti földbirtokosnál volt szállóvendég kíséretével együtt, mindkettő egyben az illető egyházközség főgondnoka is. Az a megható kedvesség és páratlan vendégszeretet, amellyel a Püspök Urat ezeken a helyeken az egész család körül vette, egyik legkedvesebb emléke marad a generális vizitációnak.

Boross Jenő esperes és Gacsályi Zsigmond egyházmegyei pénztáros, valamint dr. Böszörményi Emil em. gondnok kísérték a Püspök Urat az em. részéről körutján, s egyben megtartották az em.-i látogatást is.

Remélhető, hogy ahol a Püspök Úr megfordult, ez a látogatás hosszú évekre szóló emlékeket hagy maga után, hozzá fog járulni a hit megerősítéséhez, az egyenetlenségek elsímitásához, a hiányok pótlásához, a jóban való megerősödéshez, Isten földi országának további építéséhez.

Egyházkerületi Leánykonferencia Tileagdon 1937 jun. 20-22 (román pünköst)

Egyházkerületi Leánykonferenciánkat ebben az évben Isten segítségével megtarthatjuk az Oradeához közel fekvő Tileagdon-on, melynek gyülekezete a házigazdai tisztet készséggel vállalta. Szeretettel felkérjük lelkésztestvéreinket, hogy — miután az engedélyt megkaptuk, — rövid idő mellett is mindent kövessenek el, hogy a leányaink a konferencián minél nagyobb számmal jelenjenek meg. Jelentkezni lehet jun. 17-ig Tileagdon-on a lelkészi hivatalban. Jelentkezési díj 10 lei, napi ellátási díj 25 lei. Az elszállásolás házaknál történik. Bibliáról, énekeskönyvekről, jegyzetről, írószerről senki se feledkezzen el. A tábortüzek programja egyszersmind szavaló és énekverseny is lesz, tehát erre is készüljenek. Az érkezést lehetőleg mindenki úgy intézze, hogy már szombat este Tileagdon legyen.

A konferencia programja a következő:

Június 20. Vasárnap.

- 9 órakor: Bibliaóra csoportokban. Máté 5: 3—5. Alázatosság.
- 10 órakor: Istenisztelet, Máté 5: 13. Prédikál Debreczeni István.
- 11 órakor: Leányok Isten munkamezőin. Előadás, tartja: Egy oradeai diakonissza nővér.
- Fél 1-kor: Közös ebéd.
- D. u. 3-kor: Megbeszélés: Leánytipusok. (A meg nem értett, a naiv, a beképzelt, az intrikus.) Bevezeti: Szaplóczainé dr. Sziklai Ilona.
- 5 órakor: Vallásos ünnepély. Textus: Máté 25: 1—13. Példázat a tiz szüzzől. Prédikál: Dr. Szabó Lajos oradeai lelkész e. m. belm. előadó. »A Leányszövetség programja«. Előadást tartja: Molnár Károly tileagdi lelkész.
- 7 órakor: Közös vacsora.

8 órákor: Tábortűz. »Mit kaptam a leányszövetségi munkától és mit várok tőle« címen több leány beszámol az otthoni munkáról. Bibliaolvasó naptár textusa alapján esti áhitat. (23. zsoltár 1—6. v.)

Junius 21. Hétfő.

Fél 9-kor: Bibliaóra csoportokban. Máté 5: 6, 8. Tiszta sziv.

10 órákor: Megbeszélés: Mi akadályoz engem abban, hogy Istent meglássam? Bevezeti: A j t a y Béláné.

Fél 12-kor: A Hegyi Beszéd, mint a keresztyén életfolytatás alapja. Előadás, tartja: Orth Győző belm. utazótitkár.

1 órákor: Közös ebéd.

D. u. 3-kor: Megbeszélés: A leánylélek utja a leányszöv. munkában. (Belépés-lelkésedés-lankadás - »Mindent megpróbáltam« - Igaz szándékú tervek hajótörése.) Bevezeti: Szaploczainé dr Sziklai Iona.

5 órákor: Mit vár a leányszövetség tőlem, mit kell adnom a munkának? Megbeszélés. Bevezeti egy leányszöv. tag.

7 órákor: Közös vacsora.

8 órákor: Tábortűz. Vig estély. Esti áhitat: Máté 5: 14. Világ világossága.

Junius 22. Kedd.

9 órákor: Bibliaóra csoportokban. Máté 5: 7, 9. Békesség.

10 órákor: Megbeszélés: Békétlenség. (Otthon, a munkahelyemen, baráti körben, gyülekezetemben.) Bevezeti: K i s s Bertalan satmari lelkész.

Fél 12-kor: Történelmi előadás. Tartja: B e n e d e k Géza oradeai s. lelkész.

1 órákor: Közös ebéd.

3 órákor: Megbeszélés: A szerelem, mint hitem tűzpróbája. Előadja: A j t a y Béláné.

5 órákor: Bezáró áhitat a templomban. Máté 5: 14 b. »Nem rejtethetik el a hegyen épített város.«

Orth Győző,
belm. utazó titkár.

Debreczeni Isván,
belm. előadó.

A pünköszt másodnapi perselypénzt fiu-liceumunk javára beküldték: Reșița 71, Urvind 50, Dorolț 50, Borș 100, Săcueni 100, Clopodia (összeget nem jelent), Sâtleani 48, Lazuri 85 Chișeneu Criș 115, Pâncota 250, Satu-Mare 1318, Criștur (összeget nem jelent), Tormac 90 (hozzá L. 60 husvét másodnapi pp.), Tăuți Măgheraus 100, Ghiorac 100, Mișca 114, Tăut (plasa Tinca) 32, Șebiș 200, Amați 35, Cheț 30, Nădlac 40.

A felsőbb tagozat bevezetése.

Mikor az új tanterv felsőbb tagozatra vonatkozó intézkedéseit elolvastam, egy régi vágyam valóra válását láttam benne. Már a háború előtt hangot adtam úgy a sajtóban, mint értekezleteken annak, hogy a falusi népiskola csak úgy töltheti be tökéletesen a maga hivatását, ha a mezőgazdasági ismeretek tökéletes birtokába juttatja a növendékeket. És ma, a mi mostoha körülményeink között, — a megvalósulás küszöbén is úgy tűnik ez felénelőttem, mint egy szép álom, mert a felsőbb tagozatot a mi — magunkra hagyott erőnk nem bírja ki.

E tárgy körül eddig lapunk hasábjain két vélemény hangzott el, az egyik a Kursinszky Kálmán tanügyi előadó ur, a másik Kósa Károly kartárs hozzászólása.

Kursinszky Kálmán tanügyi előadó ur az ő magasabb szempontjaitól indítva kategórikusan kijelenti, hogy gyermekeinket a gazdasági ismeretek elsajátíthatása és a végbizonyítvány megnevezhetése miatt az összes fokozatokon át kell vezetnünk.

Minden vitán felül áll, hogy normális viszonyok között így is kellene ennek történnie, azonban ma az a helyzet, hogy gyermekeinknek egy igen tetemes részét még az alsóbb fokozatokon sem vagyunk képesek keresztülvezetni.

Kósa Károly kartárs közelebbről és reálisabban látva a helyzetet, megállapítja, hogy a felsőbb tagozattal járó gazdasági felszerelés olyan feladatok elé állítja nehéz anyagi viszonyok között élő egyházainkat, hogy azok annak nem lesznek képesek megfelelni.

Bármilyen nehezemre esik is, kénytelen vagyok megállapítani, hogy a felsőbb tagozat beállítása ellen ennél még sokkal súlyosabb indokok is szólnak.

Iskoláinkból, a létszám 50-re és 30-ra való leszorításával mind több és több növendékünk marad ki, akik állami iskolában kénytelenek kezdeni és befejezni tanulmányaikat. Ennek ránk nézve két igen szomorú hátránya van. Az egyik és a nagyobb az, hogy az iskoláinkból kimaradt gyermek szülője az iskolának, sőt az egyháznak halálos ellenségévé válik. A másik hátrány az, hogy az államiskola heti pár órás vallásos oktatása soha sem pótolja a felekezeti iskola vallásos oktatását, melynek minden tárgyát a vallásos szellem hatja át.

Kénytelen-kelletlen meg kell elégednünk egyelőre az alsóbb

foku, vagyis négy osztályu elemi népiskolával és arra kell törekednünk, hogy ezt a négy osztályt minden növendékünk kijárja. Csak így kapcsolhatjuk egyházunkhoz a szülőket, vethetjük meg a vallássosságnak az alapját, mire ma ugy az egyén, mint az egyház, valamint az állam szempontjából is igen nagy szükség van.

A negyedik osztály elvégzése után az állami iskolába kerül a gyermek, melynek a gazdasági felszerelését mi sohasem leszünk képesek utólrni s így a gyermek alaposabban elkészül majd a gyakorlati életre. Ha hiányok mutatkoznának, ott van az ifjusági egyesület, meg a gazdakör, amelyek pótolhatják az esetleges mulasztásokat, de a négy alsó osztály mulasztását sohasem lesz módunkban helyrehozni.

Még egy ilyen helyen is, mint a mienk, a növendékekkel kevés kivétel nélkül kitudtuk jártni a négy alsó osztályt, de ha beállítjuk a felsőbb tagozatot, a növendékeknek több, mint a fele, csak hirtől fogja ismerni a felekezeti iskolát. Ez pedig azt vonja maga után, hogy elhül az egyház iránt a szülő és megfelelő vallásos nevelés nélkül nő fel a gyermek.

A mi egyházi érdekeink tehát határozottan azt követelik, hogy — ha lehet — maradjunk az alsóbb tagozat, a négy osztály mellett, hogy így az egyház megadhassa a gyermeknek, ami az egyházé és az állam is adja meg az állami iskolában — a gazdasági ismeretek mellett, — ami az államé.

Tóth Zsigmond.

Egy istentiszteleti eszköz.

A református kultusz legjellemzőbb vonása az, hogy Istenre irányul. Ezért benne az Igének nagy fontossága van. Ez van a közép-pontban. A liturgiai keret ugy alakul, hogy ez domborodjék ki. Az istentiszteletre való általános előkészület az éneklés, az imádság mind készület az Ige hallgatására, s az utána következő imádságok és énekek a Kijelentés üzenetének a lélekbe mélyebben való belevésését szolgálják.

Az Ige fontosságának hangsúlyozásából következik kultuszunknak, kultuszunk helyének és idejének, kultuszi eszközeinknek egy másik vonása: a célszerűség, a gyakorlatiasság. Istentiszteletünkön egyes liturgiai elemeknek, vagy kultuszi eszközöknek az indokát és fontosságát az adja, hogy az igehirdetést, vagy annak előkészítését szolgálja-e és mennyiben. Amennyiben indokolt, vagy fontos valami ebből a szempontból, annyiban élünk azzal és értékének megfelelő hangsúlyt adunk neki, amennyiben pedig indokolatlan, egyáltalában nem használjuk.

Istentiszteletünk igei jellegéből következik kultuszunknak ismét egy másik vonása: a résztvevők lehető aktivitásának biztosítása, melynek elsősorban bensőnek kell lennie, de amely külső cselekvést is jelent. Mennél aktívabb valaki egy istentiszteleten, annál intenzívebben vett abban részt. Ezért kívánatos pl. az, hogy nálunk a gyülekezet énekeljen, a felolvasott szentirási helyeket maga is kikeresse és olvassa.

E megfontolásokból akarok egy aprólékosságnak látszó gyakorlati következtetést levonni. (Tudom, hogy nagy problémák idején kicsiségekkel foglalkozni úgy tűnhetik fel, mintha amazok fontosságát nem tartanánk eléggé életbevágóaknak, de mégis úgy gondolom, hogy az igehirdetéssel kapcsolatban levő bármilyen lényegtelennek vélt kérdéssel is lehet törődni a fenti feltételezés veszélye nélkül.) A dogmatikai megfontolásokon és pszichológiai szükségén kívül részben az igehallgatásra való előkészület, részben az aktivitás biztosítása végett arra törekszünk, hogy a gyülekezeteknek lehetőleg minden tagja énekeljen. Evégett az a kívánatos, hogy mennél több gyülekezeti tagnak legyen énekeskönyve és azt hozza is magával az istentiszteletre. Sok helyen az egyháznak vannak énekeskönyvei, amelyeket istentiszteleteken kiosztanak használatra. A gyülekezeti éneklés követeli meg azt, hogy az énekek megjelölését rögzítsük, kiírjuk. Nem tartjuk elégnek a szóbeli kihirdetést, mert lehet, hogy valaki nem tudja olyan hamar megjegyezni, vagy esetleg kikeresni a megjelölt énekeket, vagy pedig (ami különben nem volna megengedhető, de ami mégis legtöbb helyen gyakran megtörténik,) később jön valaki az istentiszteletre.

Most már: kétségtelen, hogy az éneklésnél istentiszteleteinken fontosabb az Ige olvasása és hirdetése. A gyülekezeti aktivitás fokozására is nagyon alkalmas és elengedhetetlen volna az együttes igeolvasás általánossá tétele. (Szórványosan megvan ez, különösen bibliaórákon, ahol pláne az igeolvasást a hivek is folytatólagosan, egymás után végzik.) Ezért igyekszünk arra is, hogy mennél több gyülekezeti tagnak legyen bibliája is, hogy azt az istentiszteletre is hozza el és keresse ki belőle a jelzett részt. A helyzet most az, hogy jelenleg sokkal kevesebb református hívőnek van bibliája, mint énekeskönyve. (A magyar könyv elterjedésének statisztikája is, de a tapasztalat is bizonyítja azt.) Ha tehát nálunk az Ige fontosabb, mint az éneklés (noha ennek nagy értékét egy parányival sem akarom leszállítani, mert Niebergallal együtt vallom, hogy »a mi isten, tiszteletünk az énekben él«, legalább is empirice), akkor arról is szintén gondoskodnunk kell, hogy legyen meg a lehetősége annak, hogy egy pár szentirást kioszthassunk használatra az istentiszteleten

Ha pedig kevés embernek van bibliája, akkor egyes részek kikeresésében még kevésbé járatosak, mint az énekeknél. Pedig ez nehezebb is, mert a szentírásbeli helyek megnevezése körülményesebb, mint az énekeké. (A mi gyülekezetünkben pl. minden iskolásgyermeknek III. el. osztályostól felfelé van bibliája, az egyes részek kikeresésében nagy jártasságuk van, mégis többen azért nem hozzák magukkal bibliájukat az istentiszteletre, mert nem tudják oly rövid idő alatt kikeresni a megjelölt részt. Tudjuk, hogy legtöbb falusi gyülekezet felnőtt tagjai hasonlóképen nem rendelkeznek sokkal jobb emlékezőtehetséggel intellektuális dolgokban.) A bibliai rész kikeresésének lehetségesítését akarja tehát szolgálni, illetve megkönnyíteni ez is, hogy a liturgus sok helyen kétszer mondja el a megjelölt részt. De még ez sem pótolja a megjelölés megrögzítését. Továbbmenve pedig: az esetleg későbben jövőkre való tekintettel is a bibliai rész kiírása is az énekek sorszámainak megjelölésével együtt szükséges. Még talán az is szempont lehet itt, hogy ezáltal esetleg a biblia beszerzésének szükségét is jobban megérik az emberek.

Egy másik megfontolás szintén emellett szól. Az t. i., hogy ha a bibliai részek ki vannak írva, a hívek, hogy úgy mondjam, tudatosabban, tervszerűbben készülhetnek az Ige hallgatására már az istentisztelet megelőző részeiben. (Talán merész ujításnak hangzanék: de ebből a szempontból nem volna célszerűtlen lehetőséget találni arra is, hogy a gyülekezet az igehirdetés tárgyát előre megismerje. Gondoljunk itt is a jól elkészített sorozatos beszédek általános kedveltségére.) Az igehallgatásra való tudatos és tervszerű előkészítést szolgálja különben az is, hogy úgy az énekek, mint az imádság összefüggésben vannak az igehirdetéssel. Több hallgatóm mondta, hogy énekek megválasztásából és az imádságból »kitalálta«, hogy miről fog szólni az igehirdetés. Jobb a találgatáson túl bizonyosságot adni.

Ezek az elvi és célszerűségi, gyakorlati szempontok indokolják és szükségessé teszik egyfelől azt, hogy különösen addig, míg egy gyülekezetben a biblia használata nem válik általánossá, az egyház az istentiszteleteken bocsásson a hívek rendelkezésére szentíráásokat, másfelől pedig, hogy istentiszteleteinken a felolvasandó bibliai részek (a lekción és a textus) megjelölését is kiirjuk. Ez ellen egyetlen érv sem hozható fel. Akadálya, különösen az utóbbinak, sem elvi, sem gyakorlati, szintén nincs egyetlen sem. Tehát ezt a szokást be kell vezetnünk és általánossá kell tennünk. —*its.*

Egyházi énekeink.

(Folytatás.)

És így tovább. Minden zsoltárdallamnak, meg lehet állapítani a hangnemét, bár néha ez utóbbinak jellegzetes hangközei (ugynevezett dominánsai, vagyis uralgó hangjai) nem mindig lépnek fel teljes határozottsággal és kétséget kizáró módon.

Tanulságos volna a zsoltárdallamok hangnemének ezeket a neveit azok kezdetén jelezni is. Ha másért nem, a hivatásos egyházi zenével foglalkozók (orgonisták, kántorok, esetleg más érdeklődők) kedvéért. A kapcsokat a multtal mindig jó észrevenni s ahol érdemes, épségben tartani is. Sok elhamarkodott és elfogult ítélkezéstől megkíméli magát így az ember. A régi hangnemek nem eltemetett világot jelentenek. Ebből a néhány példából is láthatja mindenki, hogy azok a mi zsoltárainkban ma is élnek, zengenek s beszélnek hozzánk és nagyon is vaskos elfogultság kellene ahhoz, hogy azoktól antik szépségük varázsát elvitassa bárki is.

Mielőtt ezzel a ponttal végeznénk, tartozunk vele magunknak, hogy a XC. zsoltárról is megemlékezzünk. Külön hely illeti ezt is, akárcsak a képtárakban egyes festményeket, szobrokat, amelyeket az utókor kegyelete külön termekben vagy muzeumokban őriz féltő gonddal és szeretettel. Szinte a zsoltárok zsoltárának nevezhetnénk azt, annyira megszerette magyar kálvinista népünk.

Mi van benne olyan rendkívüli? Talán dallamának a friss üdesége? Hiszen a többi is olyan, leszámítva azt az egynéhányat, amely kevésbé szerencsés órának a szülötte. (Hiszen ilyen nagy gyűjteményben néhány gyöngébb, bágyadt termék csak akadhat! Az ilyeneket ideig-óráig tartja még a mult idők tisztelete, de idővel lemorzsolódnak az igazán értékesek mellől.)

Talán lendületes dallama tartja az élen? De hiszen van ekkora lendület a VIII., XXIII., XXXIII., XLII., XLVII., LIII. és főképpen a LXXXIV. örökké szép korálban is, ahogy így hevenyében összeszedtem őket. De lendület dolgában a XCVI. zsoltár sem áll lejjebb, valamint a CV., CXXXIV., CXXXV., CXXXV., CXXXVIII. sem. Mégis azt kell mondanunk, hogy a XC. zsoltár mindjárt az elején lendülettel indul s azon a vonalon végig megmarad. Azonfelül zenei szerkezete összetartott, tömör s nem érezni rajta semmiféle lazaságot az egyes alkotó részek között. Nyilván ennek köszönhető határozott egyénies jellege is, melyhez erőteljes szövege is járul. Ez a szöveg a halál árnyékától koromsötéten — odautalja az embert az egyetlen erős Istenhez, akiben egyedül lehet bizni, »eleitől fogva« életünk napjaiban, melyeket a halál tovaragad, mint szél a kimondott szót.

Igen, talán ez az éppen, ami egyetemes hatásának titka: hogy ez a zsoltár a hitéért, fajtájáért küzdő, bujdosó, szenvedő kalvinista magyar embernek a fotografiáját nyújtja a maga rendithetetlen, predestinációs hitével.

Én legalább is így látom.

De van valami benne, amit mélyen sajnálok. Eltér a dallama a régi és hiteles dallamától ezeknél a szavaknál: »hogy még sem ég, sem föld nem volt formálva.« T. i. a magyarországi énekeskönyvekben közölt dallama tér el a régebbitől. A XVII. századbeli magyar zsoltároskönyvekben a jelzett szavak mindenütt a következő dallamra hangzanak: á—h—c—d—a, d—d—c—c—h—a. Ugyanez a dallam van fölvéve a Toxornus Antal és Sámuel-féle s 1667. évi francia gyűjteményben is, melyben a zsoltárok a vértanu zeneköltő: Goudinel összhangosításában jelentek meg.

Ezzel szemben a magyarországi énekeskönyvek a mondott szöveg dallamát így adják: a—h—cis—d—a, d—d—c—c—b—a. Szó se róla a dóriai hangnemben átmenetileg és lefelé haladó irányban léphet fel efféle moduláció, de az itt, a dallam történeti hűségével ellenkezik s a helyes, régebbi dallam egyenes meghamisítását jelenti.

Viszont az ardeali egyházkerület énekeskönyve a kérdéses dallamot így hozza: a—h—cis—d—a, d—d—c—c—h—a. Tehát a régi dallamtól csupán abban tér el, hogy felfelé menetben a—h—c—d helyett a—h—cis—d-t tartalmaz. De még mindig közelebb marad a hiteles melódiához. Nem lehetne-e visszaállítani a régi helyes melódiát a kérdéses helyen? Mi tiltja? Mi áll útjában? Ha már a Luther-féle »Ein' feste Burg ist unser Gott« kezdetű gyönyörű éneket, a német és magyar verssorok szótagszámainak különbsége miatt a magyar reformátusok és protestánsok nem tudják együtt énekelni, nem okvetlenül szükséges lehetetlenné tenni a »Tebenned biztunk« együttes éneklését is az erdélyi egyházkerület és a többi ref. egyházkerületek hiveire nézve.

Nem volna teljes ez a kis elmefuttatás, ha meg nem emlékeznénk arról, hogy református zsoltáraink dallamai milyen összhangzatos kezelést kívánnak. A felelet erre az, hogy *stílusos összhangosítást*.

Sok mindenről le kell tehát mondani annak, aki e régi dallamokat stílusosan összhangosítani akarja. Így pl. szűkített hármashangzatok alapformájukban, szűkített hetedhangzatok semmiféle fekvésben nem használhatók, sem a bővített sext, quint-sext és tercquartsext akkordok stb. Ennek a kérdésnek egész irodalma van már. Azonfelül egyes dallamzárásoknál kialakult századok folyamán bizonyos hagyományoszerű gyakorlat (pl. a III., IV., valamint a

VII—VIII. hangnemü dallamokra nézve), melyektől eltérni nem szabad, vagy mondjuk enyhébben nem tanácsos.

Főképpen (és általában is) óvakodni kell a szűkített hetedek (pl. gisz—h—d—f, Cisz—e—g—b, fisz—a—c—esz) használatától. Sajnos a cigányzene révén; ezek a hangzatok tulságosan mélyen befészkelődtek a magyar zenei gondolkodásba a népdalok összhangzatos kezdésénél, ahol a velünkszületett »sirvavigadó« hangulatok óráiban előszeretettel használjuk, de az ugynevezett szigorú írásmódban (strenger Satz) semmi helyök nincs. Már pedig a mi zsoltárdallamaink, — ha már összhangzatosan kell zengeniök, — csakis a szigorú letétben zenghetnek, mert ebből hiányzik minden mesterkélttség, minden zabolátlanság, szenvedélyesség, nyugtalanság, indulatkitörés. És csakis azért lehetnek méltó hangzó keretei a mi zsoltáraink dallamainak, mert ilyenek. Szerények, nem tolakodók, nem lármáznak, nem szenvedélyeskednek, — átlátszóak, nyugodtak, amilyen az imádkozó, magát, mindent »Istenre rábizó« lélek.

Mindaz, amit a zsoltárok hangnemeiről, összhangosításáról elmondottunk — általánosságban ref. egyházunk dicséreteire is érvényesek, azzal a különbséggel, hogy a dicséretetek szövege és dallamkincse, református, magyar szellemi termék, — leszámítva néhány idegenből átültetett éneket. Ezért közelebb is állnak a szivünkhöz. Rajtuk bús, nagy idők szenvedéseinek, küzdelmeinek fájó emlékezete, az örökkévaló Istenben való megnyugvás, szent bizakodás illata, akárcsak a zsoltárokon. A templomnak, az Isten igéjének szeretete. A bűnbánat a lelke. A vasárnapok varázsa. A környező természet szépségeiben s bölcs berendezettségében az Istent meglátó imádat gyöngéd csodálkozása s elragadtatása, az ünnepek szent titkainak szemléletében a megváltottság diadalmos érzése, az Uri szentvacsora vételének kedves, boldogságos élménye (a Simeon hatyudalának feledhetetlenül szép dallamával.)

Ezeket a bensőséges, mélységből zengő szép melódiákat szinte nem is merem osztályozni, mert ha egyiket vagy a másikat kiemelem közülök, attól tartok, hogy a többivel szemben igazságtalan leszek.

Egyet azonban — a szó valódi, nyers értelmében, szives örömezt kiemelnek a gyűjteményből — és pedig a »Nagy Isten téged imád« kezdetű éneket. Többféle okból. Először is azért, mert ez kifejezetten katolikus egyházi ének, sőt miseének, és pedig a katolikus mise liturgia ugynevezett »Introitusára« (kezdetre) szánt és komponált énekszerzemény. Másodszor azért, mert a dallammenete tipikusan német (osztrák-német). És ha mindezek ellenére szivesen éneklik azt a református magyar gyülekezetek is, az csak annak a

bizonyítéka lehet, hogy a valóban komoly, hamisítatlan énekdallamok iránt elvesztették ösztönös és egészséges érzéküket.

Nem az elfogultság szól belőlem. Ha református egyházunk olyan katolikus éneket szeretne meg és venne át, minő példának okáért »Christ ist erstandem« (Feltámadott Krisztus) kezdetű s valóban gyönyörű, igen régi husvéti ének, esztétikai szempontból nem lehetne ellene semmi kifogás. De ezzel a miseénekekkel egészen más az eset. Ennek a második periódusa (Minden a te műved) szavaknál) olyan dallammenetet tartalmaz, amely református egyházunk komoly lelkeségéhez nem illő. Utszéli, hangszeres típusu zenei cikornya csupán, értéktelen harmonikus alakzat, rajta keletjelzési idejének copfos, barokk bélyegével, a csavart oszlopok és oltárok kifacsart mozdulatu szobrainak századából.

Ha netalán nem tudná a szives olvasó megmondani, hogy komoly katolikus egyházi zeneszakemberek is ugyanigy vélekednek erről a kompozicióról, amelyet »Deutse Messe« (német mise) néven ismernek. Ha ennek ellenére a német katolikus köznép mégis ragaszkodik hozzá, egy okkal több, hogy a református magyar nép törölje énekeskönyvéből. Még csak az se aggassa, hogy a köztudatban és énekeskönyveinkben a nagy Haydn József neve alatt szerepel. Ez is súlyos tévedés. A német szakkritika ma már megállapította, hogy szerzője Haydn Mihály, az örökké világhíres Haydn Józsefnek a testvére.

Ha kissé hosszabban iudóztünk ennél a melódiánál, engedtessek meg, hogy fentebbi álláspontom ellenére, mégis megnevezek egyet legszebb dicséreteink sorából, mint amely ugy biblikus, erőteljes szövege, mint antik, szépséges mély frigiai dallama révén méltán megérdemli minden megbecsülésünket. A Dávid Ferenc szerzeménye ez: »Adjunk hálát mindnyájan az Atya Úr Istennek.« Ékes példája annak, hogy a hugenotta zsoltárok mellett méltán foglalhatnak helyet velük egyenlő rangban és érték szerint a magyar szivekkel klasszikusan szép énekalkotásai. Főképpen a reformáció századának frissen ihletett fiai voltak a leghivatottabbak kitermelni a lélek újászülő erejének ezeket az örökké értékes gyümölcsöket.

Énekes bibliás elődeinknek ezt a ránk maradt hagyományát meg kell becsülnünk, mint drága kincset. De ne legyünk igazságtalanok újabb idők alkotásaival szemben sem. Kezdő és záró énekeink közt igen értékes szerzemények vannak ugy a vasárnapokra, mint az ünnepekre. Igen szépek és bensőségesek bünbánati énekeink is.

(Folyt. köv.)

Dr Szemethy Géza.

Lelkészerőtekezleti űgyek.

I. Minden lelkeszi kör elnökét kérem, hogy a lelkeszi körébe tartozó mindenik lelkesztestvérről kimutatást készítsen, amely kimutatás magában foglalja a következő adatokat:

1. A lelkesz neve és szolgálati helye:

2. Családi állapota (nős, özvegy, nőtlen):

3. A még nem önálló, tehát szülei gondozás alatt levő gyermekei neve, életkora, foglalkozása (pl. tanuló, hol?):

4. A már önállóságra képesített, de kereset vagy állás nélküli gyermek neve, életkora, képesítése:

5. Anyagi helyzete és a család anyagi helyzetét súlyosbító körülményei (pl. betegség stb.):

A nehéz viszonyok között élő testvéreink érdekében kérem a köri elnököket e kimutatás pontos elkészítésére és július hó 5-ig az illetékes egyházmegyei lelkeszerőtekezleti elnökökhöz való elküldésére, akik július hó 15-ig az összesített kimutatást Peleskey Sándor titkárhoz küldik.

II. Kérem az egyházmegyei lelkeszerőtekezlet elnökeit, vegyék előjegyzésbe, hogy egyetemes gyűléseik meghívója, 15 nappal a gyűlés előtt, titkárnak mindenesetben megküldendő.

Oradea, 1937 június 1.

Peleskey Sándor
titkár.

Elnök helyett: **Csernák Béla**
alelnök.

A bihori egyházmegye lelkeszerőtekezlete és közgyűlése.

A bihori egyházmegye lelkeszei 1937 május 18-án lelkeszerőtekezletre gyűltek össze Oradean. A lelkeszerőtekezletet a 63. dicséret eléneklése után Horváth István oradeai s. lelkesz bibliamagyarázata vezette be, mely az Efézusi levél 6: 11—20. alapján épült fel. Az igehirdető rámutatott arra, hogy ezzel a lelki fegyverzettel Jézus Krisztus maga rendelkezik csak, aki a Szentlélek munkája által nekünk adja, amennyiben saját magát adja. Vadai Béla esperesnek a tárgyalást bevezető szavai után Bagoly Bertalan lelkesz ismertette a nyugdíjintézeti törvénytervezetet, melyet délelőtt maga a lelkeszerőtekezlet, délután a tanácsbírák tárgyaltak le, hogy azt a közgyűlésre előkészítsék.

Másnap, május 19-én, közgyűlése volt az egyházmegyének. Elnökölt Vadai Béla esperes és tekintettel Telegdi József gond-

nok betegségére, dr Sarkady Sándor. Az esperes-elnök imája s megnyitó beszéde következett a közös zsoltárecsklés után. A megnyitó beszédben rámutatott az esperes arra, hogy élni azért érdemes, mert életünket Isten szolgálatába állíthatjuk s így felebarátunk helyes szolgálatába is egymás terhét hordozván. Külön kiemelte árvaházunk kibővítésének a terét. Majd Bagoly Bertalan lelkész bejelentette, hogy Daróczy Kiss Lajos nagy szavazattöbbséggel az egyházmegye világi jegyzői állására választatott meg. Az új jegyzőt eskütétele után üdvözi az esperes, melyet az új jegyző hálás szavakban köszön meg előbb Istennek, majd a közgyűlésnek.

Majd az egyetemes lelkészértekezlet felterjesztései következtek s mint legfontosabb a nyugdíjtervezet került megbeszélésre. Az új nyugdíjintézeti tervezet ugyanis kötelezőleg kívánja kiterjeszteni a nyugdíjintézet hatáskörét a tanárookra, tanítókra, önálló énekvezérekre és az egyházkerületi tisztviselőkre, de a tanítókra megköteéseket tartalmaz. Heves vita után a közgyűlés 20 szavazattal 11 szavazat ellenében az eredeti javaslatot fogadta el és a tanítók módosítását elvetette.

Az esperes időszaki jelentését, melyben beszámolt az őszi közgyűlés óta történt személyi változásokról, Bagoly Bertalan olvasta fel. A közgyűlés értesült dr Gyenge János volt salardi lelkész, Fráter Emil és dr Nagy Sándor egyházmegyei gondnokok elhunytáról s ezek felett részvétét fejezte ki. Örömmel vette tudomásul Sas Kálmán, Molnár Károly és Szabó Pál lelkészek megválasztását és beiktatását s Szennyessy József megválasztását és közlő beiktatását.

Majd Kiss Károly tanácsbíró, mint a tanügyi bizottság elnöke terjesztette elő jelentését. Ezt követte dr Szabó Lajos belmissziói előadó jelentése. Ismertette az általános helyzetet, mely szerint még mindig vannak egyházközségek, melyekben a belmissziói munka még most sem tud gyökeret verni. Sok helyen azonban igen szép munka folyt. A közgyűlés megértéssel tárgyalta a mai helyzet legégetőbb gyakorlati kérdéseit. Az esperest felhívja, hogy körlevelében a közönyös egyházakat nyomatékosan hívja fel a belmissziói munka beindítására.

Dr Szabó Lajosnak a belmissziói előadói tisztségéről való lemondását a közgyűlés nem fogadta el, hanem őt megbizta, hogy azt továbbra is az eddigi odaadással végezze.

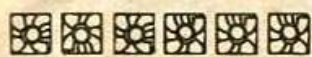
Majd a missziói bizottság jelentése következett, (előadó Kulcsár Andor), utána a számvevőszék jelentései.

A közgyűlés egy kiemelkedő pontja volt a kicsiny pietroși egyház imaházépítési ügye. A kicsiny, 20 családból álló gyülekezet

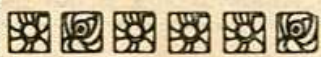
nagy áldozatok árán építi fel imaházát. Egy-egy család 6000 leit áldozik. Mint példa álljon előttünk eme kicsiny gyülekezet áldozatkészsége, mellyel mindent megtesznek, hogy az Ige utja nyitva legyen.

Végül a poşalacai egyház kérelme, következett az alapoknál fennálló tartozás törlésének engedélye tárgyában.

Délután a bíróság tárgyalta kisebb bírósági ügyeket.

HIREK

Uj evangélikus püspök. Az ev. egyház tisai kerületének püspökéül dr Domján Elek sátoraljai főesperest választották meg. Az új püspök 1869-ben született, 30 évvel ezelőtt lett Sátoraljaujhely lelkésze, 1921-ben a Tisa-vidék főesperesévé választották.

Adomány. Arad a szegény teologusok segélyezésére 2160

Leit fizetett be az egyházkerületi pénztárba. Ezzel a befolyt adományok összege 9569 Leire emelkedett.

Adomány. Dr Nagy Sándor e. m.-i gondnok halála alkalmából Peleskey Sándor bervenii lelkész koszorúmegváltás címén az ardudi templom-alapra 500 Leit adományozott.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

Pályázat az eriului egyházmegyébe kebelezett ciociai egyházközség rendes lelkészi állására. A lelkészi díjlevél szerinti javadalom: 1. 16 kat. hold szántó és kaszáló haszonélvezete, a föld adóját az egyház fizeti és 10 hold agrárföld, melynek adóját és haszonbérét a lelkész fizeti. 2. Párber: 55—60 hl. rozs, ami osztályba sorozás utján vettetik ki, tehát nem fix összeg, mert az évenként kivetett mennyiség az adófizetők hullámozása és birtokvétel vagy eladás miatt évről-évre változik. 3. 16 köbméter tűzifa beszállítva, ebből egy öl az iroda fűtésére. 4. Lakás kerttel. 5. Stóla az egyházkerületi megállapítás szerint. 6. 12 legelő-illetőség. 7. Államsegély, melyért valamint az első tétel alatt feltüntetett 10 hold agrárföldért az egyház nem szavatol. Kötelessége: A ciociai egyházközségben az E. T.-ben előirt lelkészi teendők végzése s az állami elemi iskolában a hitoktatás. Pályázati kérvények az E. T.-ben előirt mellékletekkel együtt az eriului egyházmegye esperesi hivatalához Säcueni-be (jud. Bihor) küldendők, a hirdetés köztételétől számított 3 hét alatt. Megválasztott lelkész beruházás címén 6000 azaz hatezer leit, mely hivatalosan meg van állapítva, tartozik az előd özvegyének megtéríteni. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Oradea, 1937 június 9. Sulyok István sk., ref. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Jud. Arad Cermeiu

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Nt. I. ELKÉSZ URAKNAK sz. FIGYELMÉBE AJÁNLOM

református papi szabóságomat

Felelősséggel készítek ORLE. (Szánthó) palástot; palást-átalakítást, u. m. selymezést, lerakást. A palást-örök főveggel együtt minőség szerint 2500—5500-ig változó. Távolabbi paróchiákra személyesen is elmegyek. Postai megrendelést pontosan teljesítek. Esetleges információért a helybeli lelk. hivatalhoz sziveskedjenek fordulni.

Tisztelettel:

ALAPÍTÁSI ÉV 1897.

CSAPÓ LAJOS
papi szabósága

SATU-MARE, Ștefan cel mare No. 7.

Egyházkerületünk kiadásában megjelent
KISBETŰS HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYV
szines és fekete vászonkötésben ára 60 Lei

KÁLVIN-KÖNYVNYOMDA

Tulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA Dr. LAZAR AUREL 14.
a Református Leánynevelő-intézet épületben

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Pietr. Craiului Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye.

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Református Püspöki Hivatal Oradea,
Strada Alexandrii 31.
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizelési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lap példányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Lehulló vakolatok.

Református, kisebbségi sorsunkban nem az a fájdalmas, hogy minoritás vagyunk, mert ez a tény végre is csak egy reláció, a filozófia nyelvén: denominatio extrinseca, hanem az, hogy ez a kisebbség folyton apad. Ha ezeket a veszteségeket erkölcsi súlyukat illetőleg lemérjük, legfájdalmasabbak lesznek azok, amelyek az ősi autochton, református réteget csapolják meg. Gondolok itt különösen azoknak a lelkeknek, talán csak számszerű elvesztésére, akik újabban szakadnak ki az atyai talajból. Ilyen természetű veszteség ugyancsak nem új tünet; megvolt az valaha a mi javunkra is. Ámde a párhuzam nem egészen kifogástalan, mert ma az élet a kenyér vagy kenyértelenség alternatívájával ragadja torkon hiveinket. Lehet, hogy bizonyos enyhülés lesz ezen a téren is, de a döntő lépést az uralkodó egyháznak kellene megtennie, mert nem lehet egy felekezet előtt sem közönyös az átlépések erkölcsi minősége. Ezen szempontból tartom bámulatosnak azt az eljárást, hogy az autonómias egyházakat polgári hivatal értesítse, hogy Kiss Péter reformátussá lett. Egy szimpla egyletnek nem írta át így új tagokat. Egy egyház nem lehet büszke olyan hódításokra, ahol a meggyőződés sodró erejéről szó sem lehet. Ilyen egyének nagyobb mérvű bekebelezése az illető egyháznak lesz kárára, mert az ilyen »trójai fa-ló« vitézei dogmatikus integritását veszélyeztetik, morál-pedagógiai hatását pedig elgáncsolják. Volt alkalmam nem egy ilyen »áttérő« lelkébe bepillantani. Bizony! düh, elkeseredés és cinizmus kavartak ottan. Reáfanyalodtak a kettős és hazug életre s olyan Jánus-arcot hordoznak, aminőt a magam részéről egyetlen becsületese ember nyakára sem kívánok.

Kell-e ez más egyháznak? Az olyan lelkeségek nem kívánatosak, amelyek a szentséges iránti érzéküket elvesztették. Az emberek nemcsak statisztikai számok, hanem etikai atomok is. Ugyan

micsoda generáció fog felnőni abban a légkörben, családi légkörben, amelyet a kenyérkereső így lehel be? A dragonádok mindig elitelendők, mert olyan babért jelentenek, aminőt egy önérzetes egyház sem kívánhat a homlokára. Tudom, hogy a hivatalos egyház nem szorgalmazza ezeket az áttéréseket. De ez nem elég, mert neki éppen saját méltóságának tudatában és érdekében óvást kell emelnie, hogy ilyen címen javítsák fel lélekszám statisztikáját.

Viszont nem hiszem, hogy egy ilyen intervenció után üresen maradnának a vonatkozó rubrikáink, mert mindig fognak akadni, akik áttérésükkel olyan ünnepi meglepetést gondolnak okozni, amelyet anyagi vagy tekintélyi relációkban gyümölcsöztethetnek.

De ez a százalék — a gyarlóság százaléka — mindig megvolt és elsíratni fényűzés lenne. Nekünk a hangsúlyt nem is a mennyiségre kell fektetnünk; a mennyiség csak olyan világtörténelmet tud csinálni, mint Etele, viszont a minőség olyat, mint a görögök.

A ref. egyház életrevalósága sem a statisztikán fog mulni, hanem az öntudat intenzitásán. A minoritásnak minden téren meg van a jogosultsága és bolond ember lenne az, aki a harmatcsepp ellen dühöngene, hogy felesleges dolog, mikor megvannak az Óceánok.

Vannak azonban még más veszteségeink is; az idők folyása alatt itt-ott hozzánk simult tót és német lutheránusokra gondolok, akik eddig a ref. egyház árnyékában huzódtak meg ott, ahol lélekszámuk csekélyisége a különválást lehetetlenné tette. Érdekes és szomorú megfigyelésem: mennyire huzódnak ma tőlünk! Szégyenlik a régi, anyai emlőt és úgy érzik: kompromittálják magukat az uralkodó nép előtt, ha továbbat is hozzánk simulnak. Ismerős kép ez! Az anyai szív tragikuma. De nem szabad felette elítélni őket. Vannak egyének és népek, melyeket sorsuk, körülményeik vagy éppen lelki alkatuk uszályá torzít el. Az uszály pedig mindig függvény. Miért tapadnának ma is hozzánk? Részük-ről áldozat volna. Nem utáltak meg bennünket, csak félnek tőlünk, nem is az öklünktől, hanem a barátságunktól. A kimagyarázások szószában vergődnek, paralizálják a régi emlékeket hebegő alibikben, hogy mintegy megkövessék a ma népét a tegnap népének lábai elé letett hódolatért. Most boldogok, ha kihangsúlyozhatják: mi nem vagyunk reformátusok; míg tegnap így lelkesedtek: mi majdnem reformátusok vagyunk! Tényleg lehulló vakolatok, melyek mögött azonban kő áll, a ref. egyház viharálló őseje.

De nézzünk még távolabb. Itt van a zsidóság; leernyed ez is keblünkről, mert kiapadt emlőink körül nincs már mit keresnie, pedig egykoron lelkes reformatifil volt. A katolicizmus pedig soha-

sem szerette a faji színeket a fajiságot öncélulag ébreszteni vagy pláne: nevelni, kozmopolita jellege tiltja.

Nekünk az ősmagra kell reávetni magunkat és reánevelni az új tömlők hivatására: ti hitvalló nép lettetek! Ha az Ur Jézusnak Péter volt a reménysége, amidőn fundamentumot keresett; nekünk is meg kell ragadnunk e petros-réteget. Demokratikus, tehát szívós réteg, csak öntudata pislákoló. Az idetorkolló munka nem is kilátástalan, mert a nép nemcsak öntudatlan taposója az ősi nyomoknak, de lelkes apostola is az ősök szerepének. Az első lépés az önérzet felrázása a gög és önteltség árnyékvetése nélkül. Fajunk valláserkölcsei lelkesége református talajon glórikálódott, nevelvén olyan típusokat, aminőket csak ez a vallás és csak ebből a fajból tudott kibecézni. Ez az ikertestvériség ma a culmináció-felé halad.

Igazán, van jogosultságunk ma egy közismert, rettenetes dogmát így módosítani: »Extra ecclesiam reformatam nulla salus.« Nulla! Különösen a fajunk extra ecclesiam reformatam: tényleg nulla!

Dérczy Imre.

A többszólamu éneklésről.

A megindult vitához és értékes hozzászólásokhoz szeretnék megegyeszer én is hozzászólni, mert úgy látom, hogy — hála Istennek — vannak még olyanok, akiket érdekel e kérdés és a felvetett gondolat.

A magam részéről úgy a kezdeményező Kilin Sándor cikkirő urnak, mint az utánam szóló testvéreimnek hálás köszönettel adózom, amiért nem hagyták elsikkadni ezt a témát és a felvetett gyönyörű gondolatot hozzászólásaikkal gazdagabbá tenni szivesek voltak. De engedjék meg, hogy a véleményeket egy pár újabb gondolatommal bővitsem, mert éppen mostanában jöttem rá olyan dolgokra, melyek e kérdéssel kapcsolatosan elmondhatók lennének.

1. Amint az egyes hozzászólásokból leginkább kitűnik az, hogy a többszólamu éneklés mundryájunkat érdekel. Igaz, az ezzel kapcsolatos lépéseket egyesek ilyen, mások olyan irányban szeretnék megtenni, de végeredményben mégis az a végső megállapításuk, hogy: szó lehet többszólamu éneklésről!

2. Szerintem a leghelyesebb dolog, ha megszervezzük minden gyülekezetben az egyházi énekkarokat, mert ezek által a többszólamu éneklést — bárha lassan is — elősegítjük. Az egyházi énekkarok, ott ahol működnek és kellő hozzáértéssel vezetettek

bizonyos idő alatt határozott eredményeket érhetnek el e téren.

3. Hogy pedig megfelelő módon működhessenek, e célból feltétlenül fontos lenne, ha összes hozsánna énekeink vegyeskari letéte-kapható lenne. Valóban impozáns hatású lenne egy-egy nagyobb egyházi összejövételkor előadandó közös-kari ének. Ezt azonban csakis az egységes letét folytán érhetnők el. Szükséges lenne tehát, egy, esetleg az egyh. ker. iratterjesztése által mielőbb kiadandó hozsánna karénekeskönyv, melyben az összes dallamok a legegyszerűbb összhangosítással látandók el.

4. Itt kell megjegyeznem, hogy — bár én nagyon kedvelem hozsánna énekeinket — nem tartom helyesnek azok állandóan való énekelését a templomi istentiszteleteken!! Népünk még idegenkedik az ilyen ritmusú énekektől és ha egyet-kettőt nagynehezen és úgy-ahogy megtanul is — különösen az idősebbje — nem kedveli. Azt meg egyenesen képtelenségnek tartom, hogy egy-egy hosszabb hozsánna-éneket az összes versével végig énekeltsük, mint erről éppen nemrég hallottam! Mire való ez? Hogy a gyülekezetet untassuk és a hívek az alatt lassanként valósággal kiszökdőssenek a templomból, hogy végül a kántor egyedül zengedezze a kijelölt éneket?!... Erre egyáltalán nincs semmi szükség és ha szépet akarunk, úgy a hozsánna-énekeket csakis énekkarokban tanítsuk, mert így jobban elérjük a kitűzött célt! Ne akarjunk mi bölcsőbbek lenni az énekeskönyvet szerkesztő bizottság tagjainál, akik bizonyára nem ok nélkül látták el énekeskönyvünk hozsánna-énekeket tartalmazó részét ezen felirással: »Vasárnapi iskolák, vallásos összejövetelek és a család használatára.« — Nem jó lesz ha a szépséges zsoltárok helyett — amelyek különösen közel állanak híveink szívéhez — nekik talán idegen énekkel vesszük el kedvüket az énekléstől!!

Végül még az a megjegyzésem lenne. — amit már a f. é. január 10-iki számban megjelent hozzászólásomban is kifejezésre juttattam, — hogy az egyházkerületünkben élő kiváló zeneművészeink is lennének segítségünkre véleményünk szíves közreadásával. Mert, szerény véleményem szerint, itt elsősorban illusztris zeneszerzőink véleménye lenne mégis csak az iránytmutató tényező!

Sánmiclăuş.

Váry Imre.

Szegény teológusok segélyezésére Reşiţa 2640 leut adományozott, mint az ebből a célból rendezett előadás tiszta jövedelmét. Ezzel kimutatásunk végösszege 12209 leura emel-

kedett. Ezt az összeget a Püspök ur a IV. éves teológusok közt osztotta szét, hogy számukra megkönnyítse adósságaik rendezését a teológiáról való távozásuk előtt.

Egyházi énekeink.

(Folytatás.)

Az elmondottak záradékául meg kell állapítanunk és pedig teljes tárgyilagossággal, hogy magyar református egyházunk énekei valóban drága gyöngyei a hitből élő lelkek áhítatának s minden szeretetünkre méltók.

Volna ugyan sok megjegyzés az egyházi hangnemben irt zsol-tárok és dicséreték előjegyzéseire vonatkozóan, amelyek szabálytalanok. Ez azonban magát a dolog lényegét nem érinti s abban a feltevésben, hogy valamelyik későbbi kiadásban ezen segíteni fog-nak, mellőzöm azok felsorolását. Ezt a helyesbitést azonban feltétlenül szükségesnek tartom, mert mint mondani szokták: »bonum ex integra causa.« Minden úgy jó igazában, ha az egész vonalon jó. Kitelik az református egyházunk muzsikus fiaitól, hogy énekkincs-tárában mindenek szép rendben legyenek elraktározva és megörö-Kitve azokra való tekintettel is, akik kívül vannak, »qui foris sunt.«

Most még két kérdést kell említenem.

Egyik azokra az énekekre vonatkozik, amelyeket közkézen forgó s protestáns szellemű énekeskönyvekből vett át az újabb és legújabb nemzedék — egyelőre és szerencsére — még csak bel-missziói összejövetelek alkalmaira. A »Hozsánna« és »Zengjen hála-ének« c. énekeskönyvekből s esetleges hasonló gyűjteményekből. De nem ez a lényege a dolognak, hanem az, hogy ezek az énekek részben hivatalos énekeskönyveinkbe is felvételtek.

Természetesen nem lehet tilalomfát állítani sem azok a lelkek előtt, akik ilyen természetű énekek szükségletét érzik, sem azok előtt, akik az ilyen lelki igényeket kielégíteni óhajtják. A protes-táns gondolkodás szerint — ahogy mondani szokás — »nincs be-deszkázva a világ« ebben a vonatkozásban sem. Nem csukja tehát be az ajtót semmiféle »vándorszellem« előtt, aki azon kopogtat, de megnézi, kötelessége is megnézni, ki zörget az ajtón. Különösen akkor, mikor az egész gyülekezet ajtaján zörget. Itt már az ajtón őrállókra teljes súlyával ránehezedik a komoly intelem: »ne higyjé-tek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, vajjon Istentől vannak-e!«

A mi református magyar gyülekezeteinknek meg van a maguk lelki arculata, hogy az századok folyamán és viszontagságai között kialakult. Ha jól megnézzük, ezen az arcon nem az olimpiai győzők babérkoszoruja ékeskedik, nem a gondtalan öröm sugára játszik. Nem, nem! Másvalakinek a vonásai árnyéklanak ki rajta, szelid,

kedves, jóságos vonások. Igen! Most már látjuk tisztán a Krisztus-arca — facies Christi.

Nem »facies Hipocratica,« nem a halálraváltak eltorzult arca, még kevésbé »facies Hipokrita,« a világ fiainak sokszor hazug, kép-mutató arca, hanem Isten választottjainak és örök diadalra elhivatott gyermekeinek a tiszta, becsületes, de a megpróbáltatások keresztútján és tűzében komollyá mélyült arca. Megint és ismét csak a Krisztus arca — facies Christi.

S most azt kérdezem, vajjon ez a Krisztus-arcu református egyház, amelyhez büntudatról, bűnbánatról, megváltottság diadal-érzetéből zengő, komoly énekek illenek, énekelhet-e olyan könnyű fajsúlyu, igen gyakran 6/8 ütemű kis. zöngeményeket, amilyenek ebben a függelék gyűjteményben akadnak. Példának okáért: »Az áldott orvos közelg,« vagy »Mester a bösz vihar dühöng.« Nehezen hihető el, hogy amikor a bösz vihar dühöng s hullám hullámra tör, a Mester lábaihoz boruló szegény halandó ilyen könnyed, negédes táncszerű dalocskára ragadtassa magát.

Hogy mindez izlés dolga? Nem.

Otthon, egymagában mindenki olyan énekkel dicsérheti az Istent, amelyet a maga hangulata és egyéni izlése diktál. De egész gyülekezet, még pedig református gyülekezet — nem. Miért? Mert ennek már meg van a maga tisztán felismerhető és évszázadokon keresztül kialakult izlése vagy az adott esetre alkalmazva, mondjuk: énekformája. Minden ország református egyházának a magáé. A magyar ref. egyháznak is a maga saját énektipusa. Ugy, ahogy ezeket az énekformákat az idők folyamán a maga lelkéből kitermelte, vagy ha azokat máshonnan vette is. a maga lelkisége szerint átformálta.

Ez az öröklött lelki vagyon nemcsak áldásos hagyaték, hanem erős, súlyos kötelezvény is az utódokra nézve. Meg kell örizni, gondját kell viselni, tisztán, sértetlenül átadni nemzedékről-nemzedékre. Lelki kenyér az, még a morzsáit is össze kell szedni, hogy el ne vesszenek. Szerény külsejü-sütetü, századok alatt fáradt, dolgos, olykor életre-halálra Krisztus ügyéért viaskodó kezekben megbar-nult, sok könnyel áztatott kenyér. De az. Mert — Ige. Zengő hullá-mokon szárnyaló Ige. »Verbum Dei.« Isten igéje az éneklő gyüle-kezetek ajkán. Mondjuk így: Isten énekelt igéje.

Magyar református egyházunkban ennek az énekre szánt Igé-nek a kótája, ott van énekeskönyveinkben. Vagyis a dallamai. Tehát zsoltáraink és dicséreteink dallamai. Megint csak ideérkeztünk. Ennek tehát ez az értelme, *hogy a magyar református egyháznak századok folyamán kialakult énekformája a zsoltárok és dicséreték.*

Ezekben tükrözik, ezekből sugárzik ki magának az éneklő magyar református egyháznak az arculata. Fentebb már mondtuk, hogy ez az arculat magának a Krisztusnak az arca. Ezen az áldott, szent-séges arcon bizony ott égnek az ütések sebhelyei, a bünt törülő kereszthalál isteni szomorúságának az árnyéka is örökké ott lebeg rajta — még a husvét diadalmas örökkévalóságán keresztül is. Akkor hát ezek a mi zsoltáraink is visszatükrözik a Krisztus arcának isteni szomorúságát, a kereszthalálnak még a szent örömök sugárzatán is átfátyolozódó komor gondolatát. Akkor valamennyi többi énekeinknek is ezekhez a zsoltárokhoz és dicséretetekhez kell hasonlítaniok a jövőben is. Akkor nekünk minden éneket, amelyet gyülekezeteink ajkára szántunk, jól meg kell vizsgálnunk, rostálgatnunk, vajjon méltó-e erre a tisztességre, hogy az éneklő gyülekezet lelkének szárnya lehessen, mikor az örökkévaló Istenhez akar emelkedni és fölkiáltani.

Nem tehetek róla, de nem tudok lemondani arról a gondolatról, hogy dicséreteink és zsoltáraink dallamszövését kell nekünk reformátusoknak magyaroknak mintául tekintenünk s ahoz kell mérnünk, azzal a mintával kell összehasonlitanunk minden éneket, amelyet istentiszteletünk céljaira be akarunk iktatni, énekeskönyvünkbe.

Ez nem azt jelenti, hogy az új énekszerzemények szolgálai utánpótlásai legyenek zsoltárainknak és dicséreteinknek, mert ha ilyenek lennének, akkor nem lehetnének újak. Hanem azt jelenti, hogy énekköltőink tanulmányozzák ezeknek a kipróbált dallamoknak a *lelkét, szellemét*, s azt vegyék fel magukba s az ihlet óráiban az örökkévaló Isten előtt lélekben és igazságban leborulva *imádkozzák* végig a megzenésítésre szánt szöveget, szivbéli szent buzgósággal. Remélni lehet, hogy az ilyen módon ihletet zeneirők lelkéből valóban zsoltárszerű, komoly és nemes dallamok születnek. A zsoltárszerűséghez természetesen nem szükséges az, hogy a dallamok az egyházi hangnemekben mozogjanak. (Bár ugyan, — mint fentebb mondtuk — ami dallam ezeknek a hangnemeknek a bölcsőjében születik, azon már megérezik valamelyes zsoltárszerűség ugyis.)

Eltételezve attól, hogy az eoliai (IX. — X.) valamint a jóniai (XI. — XII.) egyházi hangnemek a lényegét tekintve a mai lágy (moll) és kemény (dur) hanglépcsőkkel azonosaknak tekinthetők, mindenféle hangrendszerben és skálában lehet írni szép, ihletett egyházi szellemű énekeket. Újabb dicséreteink is, melyek között valóban kifogástalan egyházas szelleműek akadnak, általában véve a mai kemény és lágy hanglépcsőkben vannak szerkesztve.

Hogy az új énekszerzeményeknek a szövegétől is föltétlenül megkiváncsoltatik azok egyházas, református szelleme, azt felesleges mondanunk s másképpen el sem képzelhető.

Hogy azután a legszebb, legegyszerűsebb imádságként hangzó szövegre is hogy kell megszerkeszteni a hozzá illő és méltó dallamot, azt már semmiféle könyv meg nem mondhatja. Az ilyen ihletett dallamok Isten ingyen kegyelméből nyert külön lelkiismereti adományból születnek. »A lélek ott fu, ahol akar.« Ez a bibliai Ige erre is vonatkozik. Az ének és dalköltészetnek épen ez a legfontosabb mozzanata, hogy szöveg és dallam egymáshoz való, egymásnak megfelelő legyen. Ha a dallamot »test«-nek, a szöveget pedig »lélek«-nek tekintjük, akkor ennek a két tényezőnek az egybekapcsolására, egymáshoz illő voltára is alkalmazhatjuk Geibel ötletes megállapítását, a költemény eszmei tartalmának és külső formájának sikerdöntő egyesítéséről: »Es kommt d'rauf an, dass Leib und Seele zur guten Stunde sich vermähle«, amit magyarra talán így fordíthatnánk :

»Fő, hogy a testet s lelket össze
Ihlet, szerencsés óra kösse.«

A másik kérdés, melyet nem kerülhetek el, az énekeskönyv mai tartalmának a felülvizsgálására vonatkozik. Más szóval jelenlegi énektárunk megrostálására. Ezt csak azért említem, mert mint rámutattam, az újabb lelkészemzedék nem egy tagjától hallottam ilyenféle kivánságot. Főképen az az elgondolásuk, hogy a tulságos nagy számmal levő zsoltárok közül törölni kell a fölöslegeseket s olyan énekszerzeményekkel helyettesíteni, amelyek a gyülekezet mai lelkiigényeihez alkalmazkodnak. A »fölsleges« zsoltárok közé sorozzák többek között azokat is, amelyek a zsidónép különleges viszonyaira vonatkoznak, annak a történelméből vett eseményekről szólnak (mint valahol olvastam az ilyen zsoltárokat »zsidózónak« nevezte a cikk írója.) Eszerint a rostán áthullana valamennyi zsoltár, amely Sionról, a jeruzsálemi templomról, annak áldozatairól, ékességéről, Izrael fiainak bolyongásáról, szenvedéseiről, Messiásváró reménykedéseiről, babiloni fogságáról stb. szólna.

Tagadhatatlan, hogy a zsidónép történelme a keresztyénség nézőpontjából elvesztette korszerűségét abban a pillanatban, amidőn a Golgotán Izrael Istene Egyszülött Fiának ajkáról világgá hangzott a »nagy szóval« zengő kiáltás: »Beteljesedett«! De erkölcsi, jelképi és alapvető hitelvi kapcsolata azzal örökké fennáll. A zsoltárok épen úgy a mieink, mint a zsidó népé. Mindaz, ami ezzel a néppel történt az Úr Krisztus utjának volt egy-egy jelzőoszlopa, melyen felénk közeledett. Ez az ő utja tehát, amelyen Betlehembe s onnan a Golgotára érkezett, nekünk is szentséges ut, a »zsidók királyának« az utja, ahogy virágvasárnap dicséretünkben is zengedezzük:

»Jézus király és magát annak vallja,
De hogy királlyá tegyék, nem javallja,
Sőt noha Isten, Sion királya,
Lett az időben szolgák szolgája.
Jön számárháton alázatossággal,
Aki pedig bir egész világgal,
Nem jön királyi fényes biborban
Nem fegyverekkel zörgő táborban.«

Ám a zsoltárok közt nemcsak történelmi, istentiszteleti vonatkozásuk vannak, hanem több proféciai jelentésű is, amely a jövő Messziás jövetelét és uralkodását hirdeti és annak országát: az anyaszentegyházat. Ekkora nagy intézménynek a sorsa, hivatása évezredek távlatába nyulik át, s véges emberi értelem ezeknek a történéseknek tér és időbeli határait megvonni nem tudja. Az efféle »folyamatos mult« idők már az örökkévalóság küszöbét érintik.

Azért is jó lesz csinyján kezelni azt a »rostát« s ha csak lehet, nem kell bántani ezeket a kedves, jó öreg zsoltárokat.

Nem mondom, akadnak köztük olyanok is, amelynek a dallama nem jelent zenei értéket. Olyik tulságosan elnyújtott, széteső szerkezetű, itt-ott bágyadt, fáradt, lendület nélkül való. Ha az ilyeneket, amelyek száma ugyanis igen csekély, egy ahoz értő bizottság kiemeli a gyűjteményből, nem lesz kárára senkinek. Különösen akkor, ha a dicséreték állományát új, alkamas énekekkel szaporítjuk, ami feltétlenül kívánatos. Ez igen háládatos mezeje volna a tetteknek, s ennek a tevékenységnek a kapuit szélesre ki kellene nyitnunk. Meg vagyok győződve arról, hogy egy-egy parochián és kántori lakásban igen értékes, szerényen rejtegetett énekszerzeményre lehetne akadni, melynek dicséreteink, bünbánati, természeti énekeink közt méltó helye lenne. Elő ezekkel és minél hamarább a véka alól Hiszen ezekben az énekszerzeményekben nyilvánul meg a magyar ész és szív alkotó ereje, ezek a mieink, egészen mondhatnók rájuk is: »Csont a mi csontunkból, test a mi testünkől.« Nem áthasonított termékek, melyeket századok folyamán szívott fel magába a református magyar génusz, mint a Goudimel zsoltárokat, hanem izig-vérig magyar énekszerzemények ezek, rajtuk a falu rozmaringos, pirosfülkösti rózsák illata. Elő velük az íróasztalokból vagy a ládafiából, s valamelyes szakértő bizottság vizsgálja meg az arra valókat, — mint mondaná Tacitus: sine ira et studio — részrehajlás nélkül őrizték meg a következő nemzedék számára.

A világ valamennyi nemzetének szeme, szive szeges gonja rajta, hogy énekeskönyvének a maga termelte darabjai egyre jobban szaporodjanak, hogy az az u. n. »Sondergut« külön szellemi, lelki vagyon az utókorra ne csak sértetlenül menjen át, hanem mind-egyre gyarapodva. A mi énekeskönyvünknek is megvan ez a külön

birtokállománya a dicséretekben. Nagyon meg kell azt becsülnünk. Itt ezekben a dicséretekben zeng, beszél hozzánk nemcsak a multunk, hanem a magyar ref. jövő is. Itt emlitem meg végül azt is, hogy újabb időkben egyre sűrűbben jelennek meg cikkek ref. közlönyeinkben, melyek avval a kérdéssel foglalkoznak, vajjon nem volna-e célszerű négyszólamu összhangosításban venni fel énekeinket a hivatalos gyűjteményeinkbe, A válasz nem lehet egyéb, mint az, hogy nagyon is célszerű és kívánatos volna ilyen összhangzatos kiadás, Attól ugyan még nagyon messze vagyunk, hogy gyülekezeteink, mihelyt ilyen énekeskönyv kerül a kezükbe, mindjárt vagy hamarosan rátérjenek az összhangzatos éneklésre. Külföldön, ahol a nép régóta rá van nevelve a többszólamuságra, el tudom képzelni ilyesminek a lehetőségét, de magyar ref. gyülekezeteink a maguk nehéz munkája és életviszonya között nem is szerezhették meg az ehhez szükséges előzetes ismereteket, sőt beidegződöttséget sem, amely nélkül nincs, de nem is lehet meg lelkükben a többszólamban való éneklés vágya, ingere sem. Pedig a magyar néplélek alapjábanvéve szereti a harmóniák világát. A maga kezdetleges citeráján szívesen kipengeti a dal főhangjaihoz szükséges alsó vagy felső domináns (uralkodó) hangokat, nyilván a cimbalmot is azért szereti, mert az az ő füleinek egész zenekart jelent. Ma meg, amikor lassan-lassan minden falusi gyülekezet megalakítja a maga énekkarát, egyre jobban terjed a többszólamu éneklés szeretete. Így idővel mégis remélni lehet, hogy a falusi énekkarok és dalárdák hatása alatt mindegyre jobban és érezhetőbb módon jelentkezni fog az ister-tiszteleti énekek többszólamu előadásának a szükséglete is. Ugy értem ezt, hogy a zsoltárok és dicséreték összhangzatos éneklése fog elterjedni. Ami tagadhatatlanul új világításba mutatná azok szépségét. Természetesen stilusosan összhangosított zsoltárokra és dicséretekre gondolok.

Ennek a feltételnek a kikötése sok dilettáns próbálkozásnak utját állná. E negatív haszon mellett az az előny is együtt járna vele, hogy az arra hajlammal, kedvvel bíró egyházi zenészeket hathatósan ösztönözné arra, hogy a stilusos összhangosítás kérdésével, szabályaival behatóan foglalkozzanak. Mit várhatnánk ettől? Azt, hogy a stilusos összhangosítás egyházi zenészeink ne csak megtanulják, de ami a legfőbb — meg is szeressék. Hogy annak különleges szépségét megérteni és megbecsülni tudják. Hogy a harmóniának azt a szokatlan hangulatát, mely a maga tiszta, üde levegőjével, keresetlen egyszerűségével, azt a másik, szebbik világot sejteti meg és hozza a hallgatók lelkébe, melyből a Krisztus országa a földre szállt és egyedül szállhat le örökké. Ez az ország nem e világból

való s amikor egy szépen, stílusosan összhangosított éneket hallunk, megértjük, hogy ennek az áldott, sovárgott, szentséges országnak nem is lehetnek más énekei, mint egy-egy stílusosan megírt szépen kidolgozott és szépen előadott korál.

Magától értetődik, hogy ha ilyen énekeskönyv kiadásáról lesz szó, vagy további egyszólamu ujnak a kinyomásáról, gondot kell arra is fordítani, hogy valamennyi ének a szabályszerű, helyes előjegyzéssel vétessék fel abba.

Tipikusan szép ősi korál dallamaink megérdemlik, hogy az utókor evvel s ilyen formában is megbecsülje azokat s születésük nemesi bélyegét ezzel is jobban feltüntesse.

Sok egyéb mondanivaló akadna még református egyházi énekeinkről, melyek azonban csakis szakfolyóiratokban vagy könyvekben volnának elmondhatók. Az azonban minden református embernek a szívében fekszik, hogy zsoltárai, dicséretei, valamennyi egyéb éneke, mely istentiszteletek idején a multból feléje hangzik, megértő, megbecsülő lelkekre és fülekre találjon. Mert minden ilyen ének üzenet a multból. Rég letűnt nemzedékek kiáltása száll belőlük az örökkévaló Istenhez. És nem hiába. «Szükségemben az Urat hívtam és az én Istenemhez kiáltottam, szavamat meghallá templomból és kiáltásom eljutott füleibe.» (Zsolt. 18. 7.)

Ime ezt izeni nekünk a mult zsoltárainkban és dicséreteinkben. Ezt kell izened Neked is Református Testvérem a jövődönék. »Dicsérjétek az Urat! Hiszen Istenünkről énekelni jó, hiszen őt dicsérni gyönyörűsége és illendő dolog! Az Úr építi Jeruzsálemet, meggyógyítja a megtört szívűeket és bekötözi sebeiket.« Énekeljétek az Úrnak hálaadással!

(Vége.)

Dr Szemethy Géza.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

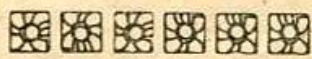
Rácz Gyula, ny. takarékpénztári tisztviselő, egyh. m. tanácsbíró áldásos életének 67-ik évében, jun. 4-én Salontán hosszú szenvedés után visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Egyházunk tántorithatatlan hűségű, munkás tagja volt, ki különösen mint az egyházmegyei számvevőszéknek 25 évig elnöke, fejtett ki rendkívül értékes munkásságot. Az egyházmegyét több ízben képviselte a kerületi gyűléseken. Az igazi jó embert, az alázatos keresztyént özvegye és távolabbi rokonai, valamint nagyszámu tisztelője gyászolja. Az igaznak emlékezete áldott!

Viski Kovács Lajos tauti-i lelkész Debrecenben 50 éves korában elhunyt. Vidám lelkű, derüs kedélyű szolgája volt az Urnak, kit hivei bámulatosan szerettek, mire legjellemzőbb példa, hogy midőn egyszer állásáról lemondott, hivei újra egyhangulag meghívták. Az itt korán elvégződött élet után adjon az Ur neki örökkévaló boldog életet.

 IRODALOM

A Bérczi—Kuti—Tóth-féle Beszéd és értelemgyakorlatok az I. és II. osztályban, című vezérkönyvet ez uton ajánljuk az I. és II. osztályban működő tanítók figyelmébe. A Püspök ur a könyvet több, az esperes uraktól ajánlott szakértővel megbíráltatta, s azok a könyv használhatóságáról egyhangulag kedvezően nyilatkoztak. A könyv terjedelme 255 old. számos, könnyen utána-rajzolható ábrával. Ára füzve 120, fekete félvászon kötésben 160. Megrendelhető az egyházkerületi tanszerraktár útján. Nyomatékosan megjegyezzük, hogy a könyv 156—161 oldalon található halottak napja c. lecke iskoláinkban ebben az alakban nem tárgyalható, azonban egyes részleteit az árvasággal, valamint a szülők, nagyszülők stb. emlékének megbecsülésével kapcsolatban eredményesen fel lehet használni.

Előzetes értesítés. Alulírott több évtizedes evangélikus tapasztalatomból meritett gyakorlati evangélikus beszédvázlataimból egy kötetnek kiadására határoztam magam, amely vázlatok tematikus dispoziciók formájában kiváltképen alkalmas segítségül vannak hivatva szolgálni vasárnapi iskolák, ifj. ker. egyletek, nő- és leányszövetségek, presbyteri és férfiszövetségek vezetőinek, gyülekezeti diakonusoknak és diakonisszáknak, egyszóval mindazoknak, akik, akár lelkészek, akár laikus gyülekezeti munkások, az igével szolgálni, vagy arról bizonyosságot tenni vannak hivatva. A 104. ó- és ujszövetségi felolvasásra szánt bibliai rész és alapige témáját felölelő vázlatot tartalmazó füzetnek, hogy az minél szélesebb körben elterjeszthető legyen, ára csak 40—45 Leu körül lesz, ha megfelelő szamu előfizető jelentkezik. Jelentkezéseket lehetőleg folyó évi július 15-éig kérem e lap kiadóhivatalába küldeni. Testvéri üdvözlettel: Lónán 1937. június 15. *Dr K. Tompa Arthur* lelkész.

HIREK

Láthatatlan bankettet rendeztek a timisoarai gyülekezet tagjai pünköst másodnapján lelkészük beiktatásának egy éves fordulóján abból az alkalomból, hogy most töltötte be 50-ik évét. Istentisztelet után a presbyterium tagjai és a Férisszövetség küldöttségé üdvözölte és közölték vele, hogy a bankett-megváltás címén befolyt tekintélyes összeget rendelkezésére bocsátják, hogy tetszés szerinti jótékony célra fordítsa. Az ünnepelt lelkész meghatottan mondott a kedves figyelemért köszönetet és az építendő templomi szószerk alapjára ajánlotta fel. Másnap a nőszövetség biblia-óráján a nagyszámmal egybegyült asszonyok köszöntötték sok-sok virággal.

Lelkész-beiktatás. Bensőséges szép ünnepséget ült a ghirisi ref. egyház május 9-én Lengyel József egyhangulag meghívott lelkésze beiktatása alkalmából. Ref. egyházi énekkar üdvözlő dala után Csösz Zsigmondné a nőszövetségek nevében köszöntötte a lelkészt, a presbyterium és egyházközség nevében pedig Balogh Ferenc nyug. marghitai lelkész mondott üdvözlő beszédet, melyekre új lelkész válaszolt és ígéretet tett, hogy Isten Szentlelke segítségével egyedül a Krisztus ügyét fogja szolgálni új állomáshelyén is. A beiktatási szertartást Gönczy Sándor esperes végezte. Az új lelkész Ezékel 3:17—19. versei alapján hirdette az Igét. A templomból kilépő lelkészt az énekkar és az iskolás-gyermekek kara dallal köszöntött, melyet Lengyel Jenő helybeli

kántor-tanító vezényelt. A presbiteri gyűlésen Gönczy Sándor esperes az e. m. nevében, Kupán István beszolgáló lelkész a gyülekezet nevében, Balogh Ferenc a presbiterium nevében köszöntötték az új lelkészt. A délutáni templomi ünnepélyen Magoss Árpád tartott alkalmi Ige magyarázatot Zsid. 11:6. v. alapján, majd Szabó Géza anyák-napi alkalmi előadása és több iskolásgyermek szavalata után Kupán István megkeresztelte az új lelkész kis leánykáját. Reméljük, hogy az utóbbi időben gyakori lelkészváltozást ért ghirisai egyház, egyhangulag meghívott lelképásztorában hosszú időre megtalálta örállóját.

Szennyessy József a sárladi lelkészi állásába való beiktatása alkalmával folyó hó 6-án nem csupán az őt nagy szeretettel és külsőségeiben is impozáns fogadtatással váró sárladi híveknek, de az őt Oradeáról elkísérő dalárdáknak és szövetségi tagoknak is feledhetetlen lelki élményben volt részük úgy a templomi istentiszteletben, vallásos ünnepélyen, diszpresbyteri gyűlésen, a különböző felekezetek és társadalmi rétegek képviselőinek megnyilatkozásaiban, mint a fehér-asztalnál elhangzott bizonyoságtételekben. Nem csupán a falu és város szeretetteljes, testvéri találkozása, de a különböző fajú és vallásu ember szebb jövő hajnalhasadását ígérő ön-

magára s isteni hivatására emlékeztetés kedves alkalma volt ez a nap, melynek emlékére oradeai híveink új paláttal és diszkötésű bibliával ajándékozták meg azzal az imádságos kivánsággal, — mint Pál apostol mondotta kedves utitársának és az evangélium hirdetésében hűséges segítő társának: »Igyekezéssel, hogy az Isten előtt becsületesen megállj, mint oly munkás, aki szégyent nem vall, aki helyesen hasogatja az igazságnak beszédét!«

A budapesti reform. egyházmegye vendégszobáit megnyitotta lelkészek, tanárok, tanítók és azok hozzátartozói számára. Kálvintér 8. sz. II. udvar II. emeleten. 1—2—3 és 4 ágyas szobák, fürdőszoba áll a vendégek rendelkezésére. Napi szállás reggelivel 2 P. 50 fill. Azok akik a szállást igénybe óhajtják venni, levelezőlapon »Egyházmegyei vendégszobák vezetője« címen jelentsék be szándékukat a fenti címre.

Nagy adományt kapott a debreceni egyház egyik buzgó tagjától, Tóth Lajos kályhás-mestertől, ki még életében egyházának adományozta egész vagyonát, hogy ezzel lehetővé tegye a Mester-uccai templom felépítését. Még egy külön harangot is adományoz a templom részére.

Baltazár Dezsőnek emlékművet állít a debreceni egyház, melyet a presbyterium egyhangulag elhatározott és kivételére bizottságot küldött ki.

Ravasz László püspököt a skóciai St. Andrews városának egyeteme alapításának 400 éves jubileuma alkalmából tiszteletbeli doktorává választotta.

Vályogvető ifjuság. A földesi (Magyarország) ifjusági egyesület tagjai, hogy otthont építhessenek, elhatározták, hogy maguk vetik ki a szükséges vályogot. Elhatározásukat tett követte s egy napon kivonult az ifjuság a falu szélére, serényen hozzáfogtak a munkához és csakhamar kész lett 5000 darab vályog.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

3790—1937-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkeszi hivatalnak.* Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm a vallás- és művészetügyi minisztérium 8458—1937. sz. rendeletét. »A közhasznú munka szervezéséről szóló törvény 20. és 23. fejezetében foglalt s ezen munka szervezésével és végrehajtásával foglalkozó bizottságok alakítására vonatkozó intézkedések értelmében van szerencsém kérni, sziveskedjék kijelölni az illetékes személyeket, akik ezekben a bizottságokban részt vegyenek s közölni velünk ezen személyek neveit. Ugyanezen intézkedések értelmében szükség-

ges, hogy lehetőséghez képest ezeket a bizottságokat ugyanazon személyekből állítsák össze, mint akik részt vesznek a katonai előképzésben közreműködő bizottságokban.« Ezen bizottságok alakításáról szól 435—1935. sz. körrendeletem. A különböző bizottságok tagjainak személyszerinti kijelölését az esperes urak fogják elintézni. Oradea, 1937 június 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

3923—1937.-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és megfelelő iktatás végett közlöm a nemzeti nevelésügyi minisztérium 82.997—1937. sz. határozatát, melynek értelmében az ellenőrző személyzet beosztása a timisoarai és oradeai iskolai kerületben a következő: I. Regiunea școlară Timișoara N. Gh. Dinescu, inspector general inamovibil. Cioată I., inspector de circ. inamovibil la jud. Arad, Timis-Torontal și șef al Secției Inv. primar la cancelaria Inspectoratului școlar. I. Ciobanu, inspector de circ. la jud. Caraș și Severin. Ilițescu D., revizor școlar inamovibil al jud. Timiș-Torontal. Igrășanu L., revizor școlar delegat al jud. Arad. Mircea Cornel, revizor școlar delegat al jud. Severin. Rădulea Toma, revizor școlar delegat al jud. Caraș. II. Regiunea școlară Oradea. Gh. Tulbure, inspector general inamovibil, jud. Sălaj și Maramureș. Simion D., profesor delegat, inspector general, jud. Bihor și Satu-Mare. Marinescu D., inspector de circ. delegat la jud. Bihor și șef al secției Inv. primar la regiune. Mărgineanu D., inspector inamovibil la jud. Sălaj și Satu-Mare. Darius Pop, revizor inamovibil, delegat inspector șc. la jud. Maramureș. Sorescu Andrei, revizor școlar, delegat la jud. Bihor, circ. Oradea. Borc Constantin, revizor școlar, delegat la circumscripția Beiuș. Paul Benea, revizor școlar, delegat la jud. Satu-Mare. Zăgreanu Augustin, revizor școlar, delegat la jud. Maramureș. Dumitru Ilea, revizor școlar delegat la jud. Sălaj. Oradea, 1937 jun. 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

.....—1937-I. sz. KÖRLEVÉL az összes érdekelt nt. *Esperesi és Lelkészi Hivatalokhoz a külmissziói perselyek felbontása tárgyában.* Felhívjuk a cimbén foglaltakat, hogy az esedékes félévi perselybontást és adománygyűjtést f. évi július hó 4-én a templomban tartandó missziói ünnepély vagy imádkozás keretében (esetleg a lelkeszi irodán) megejteni, az összegyűjtött adományt kerületi pénztárunkba, a kimutatást az Egyház és Misszió szerkesztőjéhez (Aninoasa, j. Hunedoara) legkésőbb július 20-ig elküldeni sziveskedjenek. A perselyek a megküldött zárószalagokkal ismét leragasztandók és tulajdonosaiknak visszaadandók. Oradea, 1937. június 15. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Oradea
Str. Petru Maior No. 1.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

NYELVKÉSZÍTÉSRE, SZ. FIGYELMÉBE AJANLOM

református papi szabóságomat

Felelősséggel készítek ORLE (Szánthó) palástot; palást-átalakítást, u. m. selymezést, lerakást. A palást-árak főveggel együtt a minőség szerint 2500—5500-ig változóak. Távolabbi paróchiákra személyesen is elmegyek. Postai megrendelést pontosan teljesítek. Esetleges információit a helybeli lelk. hivatalhoz szíveskedjenek fordítani.

Tisztelettel:

ALAPÍTÁSI ÉV 1897.

CSAPÓ LAJOS
papi szabósága

SATU-MARE, Ștefan cel mare No. 7.

Egyházkerületünk kiadásában megjelent
KISBETŰS HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYV
színes és fekete vászonkötésben ára 60 Lei

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Tulajnosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, STRADA Dr. LAZAR AUREL 14.
a Református Leánynevelő-intézet épületben

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.